

Oude Nederlandsche liederen : melodieen uit de Souterliedekens

<https://hdl.handle.net/1874/308337>

RECHT
REN
DOOR
MYSE.

HIST. G^UN

4° N° 293.

Hist. Gen.

qu.293

H. G. 40 293

OUDE NEDERLANDSCHE
LIEDEREN;
MELODIEËN

UIT DE
SOUTERLIEDEKENS,

UITGEGEVEN,
MET INLEIDING, AANTEKENINGEN EN KLAVIERBEGELEIDING,

DOOR
FL. VAN DUYSE.

GENT,
DRUKKERIJ C. ANNOOT-BRAECKMAN, OPV' AD. HOSTE,
—
1889.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

1408 4127

INHOUD.

	Bladz.
KAPITTEL I. — De Souterliedekens	1
KAPITTEL II. — Metriek. — Regel : het metrum teruggevonden in de volkstaal. — Afwijkingen van dien regel, metri causa	7
KAPITTEL III. — Noteering	20
KAPITTEL IV. — De oorspronkelijke tekst in de plaats van den tekst der Souterliedekens hersteld	63
KAPITTEL V. — Strophe	79
KAPITTEL VI. — Tonaliteit. — Begeleiding	81
KAPITTEL VII. — Slotwoord	99
AANHANGSEL. — Nevelingenvers. — Dietsch vers	104

LIEDEREN.

	Psalm der Sout.	Bladz.
I. — Het was een cleresken	1	120
II. — Het reghende seer	3	124
III. — Het daghet in den Oosten	4	128
IV. — Aenmeret doch mijn gheclach	5	134
V. — Daer staet een clooster in Oostenrije	6	140
VI. — Ic arm schaepken aen der heiden	7	143
VII. — Het ghinghen twee ghespeelkens goet	8	147
VIII. — Ic ghinc noch ghistren avont	11	152
IX. — Rije God, hoe is mijn boel dus wilt	13	156
X. — Een ridder ende een meiken jonc	14	161
XI. — Die mi morghen wecken sal	15	169
XII. — Alle mijn ghepeis doet mi so wee	16	172
XIII. — Een goet nieu liet heb ic ghedicht	17	177
XIV. — Ic hadde een ghestadich minneken	18	182
XV. — Mijn sinnekens sijn mi doortoghen	20	188
XVI. — Fortune, wat hebdi ghebrouwen?	21	193
XVII. — Sorghe, ghi moet besiden staen	25	198
XVIII. — Ic weet een vrouwen amoreus	26	201
XIX. — Ic quam noch ghister avont	27	208
XX. — Daer ic eens was willecomen	32	211
XXI. — O wrede fortune	34	215
XXII. — Rosina, waer was dijn ghestalt	35	219
XXIII. — Ic heb om vrouwen wille	36	224
XXIV. — Ic wil mi gaen verhueghen	37	229
XXV. — Ic quam tot enen danse	39	234
XXVI. — Tyrannich were	41	238
XXVII. — Die vogelkens inder muiten	44	243
XXVIII. — Den dach en wil niet verborghen sijn	47	248
XXIX. — Gheen meerder vrucht ter werelt en is	48	251
XXX. — Een vriendelic beelt	49	255
XXXI. — Die winter is verganghen	54	259
XXXII. — Mijn liefken siet mi ovel aen	55	263
XXXIII. — Als alle die cruidekens spruiten	56	267
XXXIV. — Rije God, gheeft mi goed avontuer!	57	271
XXXV. — Dat ic om een schoon beelde soet	59	277
XXXVI. — Och moeder, lieve moeder	60	281
XXXVII. — Die eerste vrucht, die ic ghewan	61	284

	Psalm der Sout.	Bladz.
XXXVIII. — Hoe mach een man sijns leven lusten . . .	62	289
XXXIX. — Ic sech adieu	65	292
XL. — Daer spruit een boom in ghenen dal . . .	66	298
XLI. — Rije God, wien sal ic claghen	67	301
XLII. — Ic had een alder liefste.	68	306
XLIII. — Doen Hanselijn over der heiden reet . . .	69	311
XLIV. — Den lusteliken mei is nu in den tijt. . . .	73	315
XLV. — Trueren so moet ic nacht ende dach. . . .	75	326
XLVI. — O lustelike mei, ghi staet nu in saisoene . .	79	331
XLVII. — Op enen morghen stont	81	335
XLVIII. — In Oostlant wil ic varen	82	341
XLIX. — Te Brunswijc staet een stenen huis . . .	83	346
L. — Een boerman hadde een dommen sin . . .	86	350
LI. — Peinsen en trueren, duchten en hopen. . .	87	356
LII. — Help God, hoe wee doet scheiden	89	359
LIII. — Hoe luide sanc die leraer opter tinnen . .	90	363
LIV. — Het soude een meysken gaen om wijn . . .	92	372
LV. — Het vlooch een clein wilt voghelken . . .	96	375
LVI. — Een jonghe maecht heeft mi ghedaecht . .	98	380
LVII. — Daer had een meysken een ruiter wat lief .	99	386
LVIII. — Ghequetst ben ic van binnen.	101	391
LIX. — Ghepeins, ghepeins vol van enviën. . . .	106	394
LX. — Waer sal ic mi henen keren.	107	402
LXI. — Het ghinghen drie ghespelen	109	408
LXII. — Die winter is een onweert gast	110	411
LXIII. — Het is goet peis, goet vrede	112	415
LXIV. — Maria saert van edelder aert	118	420
LXV. — Comt voort, comt voort sonder verdrach .	123	427
LXVI. — Die nachtegael die sanc een liet	127	431
LXVII. — Di, vrou van hemel, roep ic aen	129	437
LXVIII. — Wie wilt er horen een nieu liet? . . .	132	441
LXIX. — Het quam een ruiterken uit Bosschaen . .	134	445
LXX. — Die wachter die blies aen den dach . . .	136	450
LXXI. — Die mi te drinken gave	137	454
LXXII. — Met lusten willen wi singhen	141	460
LXXIII. — Het voer een maechdelijn over Rijn . . .	146	466
LXXIV. — Wel op, mijn cnaepjes goet	147	470
LXXV. — Rije God, hoe mach dat wesen	148	475
LXXVI. — Wie wil horen een goet nieu liet . . .	149	482
LXXVII. — Een oude man sprac een joncmeysken aen. <i>Einde der Ps.</i>	487	

AANHANGSEL.

DANSWIJZEN EN FRANSCH E L I E D E R E N .

	Psalm der Sout.	Bladz.
I. — Den lancten dach van desen jare	125	495
II. — Hoe soude ic vruecht bedriven?	133	496
III. — Le berger et la bergiere	135	497
IV. — Cost ic die mane schijn bedecken	<i>Einde der Ps.</i>	500
V. — Dont vient cela, belle, je vous supplye	72	502
VI. — Languir me fais sans t'avoir offensée	103	506
VII. — De mon triste deplaisir	113	509
VIII. — J'ay mis mon cueur en une seulément	117	513
IX. — Il me suffit de tous mes maux.	128	516

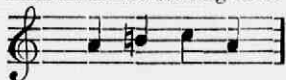
BIJVOEGSELS EN VERBETERINGEN.

Bladz. 49, laatsten notenbalk, en bladz. 50, 2^{en} notenbalk, voeg *Sz b* bij den sleutel.

Bladz. 66, regel 22, in eene bijdrage verschenen in *Caecilia* 1887, bl. 165, kwam J. H. SCHELTEMA, na een zelfstandig onderzoek, op zijne meening aangaande de juistheid van DE COUSSEMAKER's notatie terug en stelde de vraag, of de lezing langs den weg der oude notatie alleen, tot richtige voorstelling van het wereldlijk lied kon leiden? — In *Caecilia* 1888, bl. 47, werd door D. VAN LING geantwoord, dat er ook van de declamatie diende rekening gehouden. Aldus hadden beide schrijvers den waren weg tot herstelling der melodie van *Het daghet* ingezien.

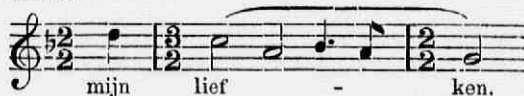
Bladz. 83, regel 13, lees : *Hypophrygisch*.

Bladz. 106, 1^e en 6^e maat en zelfde stelling in de volgende bladz., lees

Bladz. 127, regel 22, ook aangeh. als wijs : *Veelderhande Liedekens*, 1599, bl. 256.

Bladz. 128 en 129, lees : " Het daghet, enz. — Uitg. *Sout*. 12^{en} Juni 1540, beschreven onder *Ausgabe D^s* bij WACKERNAGEL, *Lieder der Nederl. Reform.*, bl. 4 — exempl. ter Gentsche Bibl., N° 774ⁱ, *Réserve* — heeft de variante :

Eene andere uitgave in ons bezit, volgens den titel ingelijks van 12^{en} juni 1540, degene door CLEMENS N. P., die van 1564 en die van 1584 luiden zooals hierboven blz. 128. — Wij hebben de melodieën doorgaans

teruggegeven volgens de uitg. van 1564, waarvan de muziekdruk duidelijker is dan van deze uitgaven van 1540, die te onzer beschikking stonden.

Bladz. 132, regel 9 van onder, *bilo* beter *beto*, volgens HOFFMANN v. F., *Hor. Belg.* II, 48, waar GRIMM. Gr. III, 228 wordt aangehaald, waar schijnlijk van *wé* en *lâ*, nog heden in het Engelsch *la*, *lo*; Ohd. *wela*, Afs. *wala*, drukt verwondering of smart uit.

Bladz. 133, regel 12, zie *Een devoot ende profitelyck boecxken*, opnieuw uitgegeven door D. F. SCHEURLEER, 's Gravenhage 1889, bl. 196 en volg., alsmede de aantekeningen aldaar bl. 322 en volg.

Bladz. 133, regel 24, "Och legdy hier verslaghen || die my te troosten plach," (zie str. 7 hierb.) aangehaald als wijs in HOOFT'S ZANGEN (1605), voor het lied dat aanvangt :

"Sal nimmermeer ghebueren my dan na dese stondt
De vrientschap van u ooghen, de wellust van uw mond?"

In de uitgave van 1704, blz. 633, vindt men ook als wijs voor hetzelfde lied : "Het daaget uit den Oosten, etc."

Bladz. 137, Aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 107 en volg. alsmede aant. aldaar bl. 312.

Bladz. 138, 4^e maat, tekst :

Bladz. 140, de mel. volgens uitg. *Sout.* 1584. — Regel 1, lees : *Re* (*Metaboliek*).

Bladz. 150, 1sten notenbalk, lees :

Bladz. 151, 3^{en} notenbalk, lees :

Bladz. 156, Ps. 13, tonaliteit : *Ut modern*.

Bladz. 159 en 160, WILLEMS, niet HOFFMANN v. F., bracht op het lied van "den tienden Penninc" de melodie van Ps. 44, *Sout*.

Bladz. 167, regel 5, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 53.

Bladz. 168, regel 11, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 50.

Bladz. 172, regel 3, lees : *Re* (*Metaboliek*).

Bladz. 175, aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 212 en volg.

Bladz. 176, regel 2, lees : van den 5^{en} Psalm enz.

Bladz. 181, laatsten regel, zie zelfde melodie bij STALPERT, *Gulde-jaers feest-dagen*, Antw., 1635, bl. 602. " Stem : Als 't beghint, » voor het lied : " Wy vieren heen. »

Bladz. 185, aant. op den tekst, regel 2, zie gemelde uitg. van D. F. SCHEURLEER, bl. 119 en volg.

Bladz. 207, aant. regel 1, zie gemelde uitg. van D. F. Scheurleer, bl. 40 en volg.

Bladz. 218, regel 1, lees : O wréde fortúne, enz.

Bladz. 220, 7^{en} notenbalk, *Sout.* uitg. 1540, en CLEMENS N. P. alsmede OTT's *Lb.* :

Sout., 1564 en 1584 : als op gemelde bl. 220.

Bladz. 223, regel 7 : de eerste regel, enz. ; lees in de plaats : de eerste regel wordt als stemme aangegeven in dit laatste liederboek, bl. 120 ; bij WACKERNAGEL, *Lieder der Niederländischen Reformierten*, bl. 112, voor een lied uit de *Veelderhande Liedekens*, uitg. 1569 ; en in den *Nieuwen Verbeterden Lusthof*, Amst. 1607, bl. 62.

Bladz. 243, Ps. 44 tonaliteit : *Re* (*Metaboliek*).

Bladz. 247, zie mede bij STALPERT, *Gulde-jaers feest-dagen*, 1635, bl. 294, de melodie die reeds ver afwijkt van de melodie van Ps. 44 *Sout.* en die het begin van den tekst van dezen Ps. tot opschrift draagt.

Bladz. 248, Ps. 47, tonaliteit : *Ut* modern. — " Den dag, » lees : " Den dach. »

Bladz. 249, voorlaatste maat, lees :

Bladz. 259, laatste maat, lees :

Bladz. 262, Melodie, bij STALPERT, *Guide-jaers feest-dagen*, bl. 896,

komt eene andere fraaie melodie voor, op de wijs : « Wy willen den mey gaen houwen. »

Bladz. 263, titel, lees : *ovel*.

Bladz. 310, *Kamper Lb.*, beschreven bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 642, zelfde melodie, zooals blijkt uit de overgeblevene tenorstem.

Bladz. 315, Mel. Ps. 73 en bl. 321 mel. A, vergel. *Hymni de tempore et de sanctis, Solesmis* 1885, bl. 170; de melodieën N^r 70, hymne *Jesu corona Virginum*, van den 8^{en} toon en N^r 70bis, jongere lezing derzelfde hymne, van den 6^{en} toon.

Bladz. 329, laatste regel : Het lied komt ook voor in de op naam van HOUWAERT staande stukken. Zie Dr G. KALFF, *Gesch. der Nederl. Letterk. in de 16^e eeuw*, Leiden, 1889, I, 206.

Bladz. 345, variante der melodie bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N^r 242, bl. 320.

Bladz. 393, aan de welwillendheid van den Heer S. G. DE VRIES, Conservator der H. S. der Bibl. van de Rijks-Universiteit te Leiden, hebben wij den volgenden tekst te danken uit het *Lb.* van MARIGEN REMEN. Het lied heeft tot opschrift : « op die wyse, Fortuin wat heb dy ghe.... »

1. Ghequétst ben ic van binnen
doorwónt mijn hért soo séer,
die stráel van háre minnen
stoort mijn hoe lángher hoe méer.
maer wat wil ic tróost gaan soéken véer,
ic vinds mijn liden ghéén verdrách;
schoon lief, waer ic mi hénen kéer,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
2. U gúnt heeft mijn ghetóghen,
ghebrócht in swáer verdriet,
nu sláet op mijn u óghen,
mijn liden drúc aensiet;
ghi búicht mijn hért als wáert een riet,
des ic mi wél beclágen mách;
och wáer ic bén, tis ál om níet,
ghy sijt die mijn troost ghéven mách.
3. Een hért vervúlt met liden
draech ic tot ú certéin,
het roept tot állen tíden :
och, wáer ic met ú alléin!

och mócht dat wésen, o édele gréin,
so liet ic váren mijn beclách;
mijn lieflic liefkin, schoon óochkens réin,
ghi sijt die mijn troost ghéven mách.

4. Recht áls een róos ontlóken,
so stáet mijn hóop naer di;
had ic u lief ontlóken,
myn hért dat wáer so vrí;
ic súcht, ic dúcht, veel drúcke ic líjt,
om ú so péins ic ál den dách;
al véinst ghi, liefken, u hárt voor mijn,
ghi sijt die mijn troost ghéven mách.
5. Ten sóuder mijn niet verdrieten
ewelic bi ú te sijn;
maer níders tónghen die schieten
so héimelic háren fenijn.
dus móet ic u, liefken, al íst mijn pijn,
veel min aenspréken dan ic plách;
hout gúnst nochtáns, mijn cláer aenschijn,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
6. Const ic u gúnst verghéten,
so wáer ic schier ghesónt;
maer néen, ghi hébt beséten
so vást mijns hértzen grónt.
ic en rúst, schoon lief, tot ghéenre stónt;
nae ú so sét ic mijn beclách,
so gúnt mi vriendelic uwen róden mónt,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
7. Ic en wéet wien ict sal clághen
mijns hértzen wáren nóot;
helpt mijn een déelken drághen,
het vált mijn alléen te gróot.
ic blijf u ghestádich tot in der dóot;
maer dóet van schéiden gheen ghewách!
al wáre myn hártjen swárer dan een lóot,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.

komt eene andere fraaie melodie voor, op de wijs : " Wy willen den mey gaen houwen. "

Bladz. 263, titel, lees : *ovel*.

Bladz. 310, *Kamper Lb.*, beschreven bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 642, zelfde melodie, zooals blijkt uit de overgeblevene tenorstem.

Bladz. 315, Mel. Ps. 73 en bl. 321 mel. A, vergel. *Hymni de tempore et de sanctis, Solesmis* 1885, bl. 170; de melodieën Nr 70, hymne *Jesu corona Virginum*, van den 8^{en} toon en Nr 70bis, jongere lezing derzelfde hymne, van den 6^{en} toon.

Bladz. 329, laatste regel : Het lied komt ook voor in de op naam van HOUWAERT staande stukken. Zie Dr G. KALFF, *Gesch. der Nederl. Letterk. in de 16^e eeuw*, Leiden, 1889, I, 206.

Bladz. 345, variante der melodie bij BÖHME, *Alt. Lb.*, Nr 242, bl. 320.

Bladz. 393, aan de welwillendheid van den Heer S. G. DE VRIES, Conservator der H. S. der Bibl. van de Rijks-Universiteit te Leiden, hebben wij den volgenden tekst te danken uit het *Lb.* van MARIGEN REMEN. Het lied heeft tot opschrift : " op die wyse, Fortuin wat heb dy ghe.... "

1. Ghequétst ben ic van binnen
doorwónt mijn hért soo séer,
die stráel van háre minnen
stoort mijn hoe lángher hoe méer.
maer wat wil ic tróost gaan soéken véer,
ic vinds mijn liden ghéén verdrách;
schoon lief, waer ic mi hénen kéer,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
2. U gúnst heeft mijn ghetóghen,
ghebrócht in swáer verdriet,
nu sláet op mijn u óghen,
mijn liden drúc aensiet;
ghi búicht mijn hért als wáert een riet,
des ic mi wél beclágen mách;
och wáer ic bén, tis ál om niet,
ghy sijt die mijn troost ghéven mách.
3. Een hért vervúlt met liden
draech ic tot ú certéin,
het roept tot állen tiden :
och, wáer ic met ú alléin!

och mócht dat wesen, o édele gréin,
so liet ic varen mijn beclách;
mijn lieflic liefkin, schoon óochkens réin,
ghi sijt die mijn troost ghéven mách.

4. Recht als een róos ontlóken,
so stáet mijn hóop naer dí;
had ic u lief ontlóken,
myn hért dat wáer so vri;
ic súcht, ic dúcht, veel drúcke ic lijt,
om ú so péins ic ál den dách;
al véinst ghi, liefken, u hárt voor mijn,
ghi sijt die mijn troost ghéven mách.
5. Ten sóuder mijn níet verdrieten
ewelic bi ú te sijn;
maer níders tónghen die schieten
so héimelic háren fenijn.
dus móet ic u, liefken, al íst mijn pijn,
veel mìn aenspréken dan ic plách;
hout gúnst nochtáns, mijn cláer aenschijn,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
6. Const ic u gúnst verghéten,
so wáer ic schíer ghesónt;
maer néen, ghi hébt beséten
so vást mijns hértsen grónt.
ic en rúst, schoon lief, tot ghéenre stónt;
nae ú so sét ic mijn beclách,
so gúnt mi vriendelic uwen róden mónt,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
7. Ic en wéet wien ict sal clághen
mijns hértsen wáren nóot;
helpt mijn een déelken drághen,
het vált mijn alléen te gróot.
ic blijf u ghestádich tot in der dóot;
maer dóet van schéiden gheen ghewách!
al wáre myn hártjen swárer dan een lóot,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.

8. Ai liéf, mijn tróosterinne,
helpt mijn drághen désen lást,
den cnóop van húescher minnen
laet immer hóuden vást.
dat hért van ú noot mi te gást,
ic wil betálen mijn ghelách,
daer in te ligghen heb icket ghepást,
ghi sijt alléen die mijn troost ghéven mách.
Amen.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. : Wij hebben het afschrift overgebracht in de spelling die wij tot hiertoe gebruikt hebben.

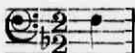
1 str., 8 r. In de drie volg. str., wordt het woord *alleen* weggelaten : zoodat in deze het laatste vers vier accenten telt, zooals in de str. op bl. 393 hiervoren.

2 str., 6 r. bijgev. het vers ontbreekt in den tekst.

5 str., 2 r. met voorslag, ten minste volgens de mel. van Ps. 101.

7 str., 3 r. t. : *helpt mijn, liefken*, enz.

7 str., 6 r. t. : *maer lief scheiden gheen ghemach*.

Bladz. 415, 1^e maat, lees : — 7e maat, lees : $\frac{3}{2}$: — 8e maat.

lees $\frac{3}{2}$: — 9e maat, lees :

XXXV.

DAT IC OM EEN SCHOON BEELDE SOET.

Ps. 59.

Ut modern.

Dat ic om een schoon beelde soet, dus lan-ghe moet

bli-ven in ghe - true - ren, daer noit en

was dan lief - de goet, noch en heeft ghe-

1. Dat ic om éen schoon béelde sóet
 dus lánghé moet blíven ín ghetrúeren,
 daer nóit en wás dan líefde góet,
 noch en héeft ghewéest mijns lévens dúeren,
 door níders cúren is mí gheschíet :
 voor éen clein vrúecht, so ménich verdriet.

2. Haer áenschijn cláer gheeft mí confóort,
 als ic aensie die schóonste figúre;
 daer is een ánder veel bát ghelóoft,
 si slút mi búiten háerder dúeren;
 si ghéeft mi cúre als sí mi siet :
 voor éen clein vrúecht, so ménich verdriet.

3. O Vénus! u clághe ic mínen nóot,
 dat ic mijn sóete liefken moet dérvén;
 een cúskén áen haer móndeke n róot,
 een tróostelic wóort laet mí verwérvén;
 dat ic moet stérven, mínen drúc aensiet :
 voor éen clein vrúecht, so ménich verdriet.

4. Nu ráde ic élken ámoreús
 dat hí sijn líeveken níet en vergráme;
 haer wésen is so córagiéus,
 spreekt éen woort dúecht; wat dí misquáme,
 wacht ú van bláme, quade níders tonghen vliet!
 voor éen clein vrúecht, so ménich verdriet.

TEKST.

*Antw. Lb., N° 18, bl. 24 " Een amoreus liedeken. " Aangeh. bij
Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 316. — Variante in een onuit-
gegeven Lb. der XVIe eeuw in Hs. in ons bezit :*

1. Dat ic om éen schoon béelde sóet
noch lánghe in drúcke zal móeten léven,
daer nóeint en wás dan liefde góet,
ende héeft ghewéest allé mijn léven;
nu ghéeft se my kúere ende up my en áchtse niet;
voor éen cleyn vrúecht lijdie verdriet.
2. Haer cláer aenschijn gheeft my confóort,
als iese anzie die schóone figúre;
daer és een ánder bét ghelóoft,
ic zie zoe slúut my búuter díere.
zoe ghéeft my kúere, ende up my en áchtse niet;
voor éen cleen vrúecht lijdie verdriet.
3. Nu rádíc élcken amouréus
dat hy sijn lieveken niet en vergráme,
haer wésen és zeer córagieus
ende sóe spreict wóordekens al ván betáme;
zoe spreict bláme van quáde nijders tónghen zoo men ziet;
voor éen cleen vrúecht lijdie verdriet.
4. Vrou Vénus, ic moet clághen den nóot,
dat ic die liefste nú moet dérven;
haer cláer aenschijn, haer móndeken róodt.
troost zy my niet, ic móet bestérven.
moet ic u dérven, mynen drúck aanziet.
al trúere ic, lief, ic en stérve noch niet.

AANTEKENINGEN.

1 str., 2 r. *Sic*, volgens de aanhefsregelen aangegeven in de *Sout*.
Ps. 59. — t. : *dus langhe moet vertruieren*.
2 str., 4 r. t. : *buiten der dueren*.
4 str., 2 r. t. : *vergramme*.
4 str., 4 r. t. : *spreect een woort doecht schoon lief wat di misquame*.
De woorden *schoon lief* zijn overtollig voor het metrum. Het eerste
halfvers is voor ons onduidelijk.

MELODIE.

Sout. Ps. 59, en in FRUYTIERS *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 52, bl. 123.
Als wijs aangeh. bij VAN MANDER, *Gulden Harpe*, 1627, bl. 182.

XXXVI.

OCH MOEDER, LIEVE MOEDER.

Ps. 60.

Phrygisch.

The musical score is written for a single voice and piano accompaniment. It consists of six systems of music. The first system is a single melodic line in 2/2 time, with the lyrics 'Och moe-der, lie - ve moe-der, mocht ic ter lin-den' underneath. The second system continues the melody and includes a piano accompaniment in 2/2 time. The third system features a change in time signature to 3/2 and then back to 2/2, with the lyrics 'gaen, daer hor - ic die pi - pers al spe -'. The fourth system continues the melody and piano accompaniment in 2/2 time. The fifth system has the lyrics 'len, die lie - ve trom - mel' and includes a repeat sign at the end of the melodic line. The sixth system concludes the piece with a final melodic line and piano accompaniment. The piano part consists of chords and moving lines in the left hand.

Och moe-der, lie - ve moe-der, mocht ic ter lin-den

gaen, daer hor - ic die pi - pers al spe -

len, die lie - ve trom - mel

1. « Och móeder, lieve móeder,
mocht ic ter linden gáen,
daer hóríc die pípers al spélen,
die lieve trómmel sláen.
2. « Het gáeter jégghen den sómer,
den sóeten sómer tíjt,
die kínderkens lópen spélen,
in den dále, » so sprác er die méit.
3. — « Och dóchter, lieve dóchter,
ghi en móocht ter linden niet gáen,
so láet die pípers maer spélen,
ende willet slápen gáen. »
4. — « Och móeder, lieve móeder,
dat bróchte mi in swáren nóot,
want móchte ic ten dánse niet springhen,
ic stíerve die bíttère dóot. »
5. — « Och néen, mijn lieve dóchter,
alléne en súldi niet gáen,
wect óp uwen jóncesten bróeder,
ende láeter dien mét di gáen. »

6. — « Ic en wécke níet minen bróeder
hi ísser so cléne kínt,
ic wécke veel líever enen ánderen
dien mijn hérte so sére bemínt. »
7. — « Och dóchter, líeve dóchter,
dat Gód u bewáre te hánts,
ic en cán u níet bedwínghen,
so gáeter dan émmer ten dáns. »
8. Ende dóen si quám ten dánse,
ten ávont dánse quám,
doen wárp si heur óghen alómme,
of sí den rídder vánt.
9. Hi nám haer ín sinen ármén,
hi cúste haer áen den mónt,
den róden mónt hi haer cúste,
bi den dánse dáer si stónt.

TEKST.

Navolging van het Duitsche lied bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 292, bl. 375.
De twee eerste verzen zijn ons door de tafel der *Sout.* bewaard.

MELODIE.

Ps. 60.

XXXVII.

DIE EERSTE VRUECHT, DIE IC GHEWAN.

Ps. 61.

Ut modern.

Die eer-ste vruecht, die ic ghe - wan, doet

mi tot true - ren co - men; met droefheit

is mijn her-te be - vaen, al vruecht is mi ont-

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in a single melodic line with lyrics in Dutch. The piano accompaniment consists of two staves, with the right hand playing chords and the left hand playing a bass line. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, time signatures, and dynamic markings. The lyrics are: 'Die eer-ste vruecht, die ic ghe - wan, doet mi tot true - ren co - men; met droefheit is mijn her-te be - vaen, al vruecht is mi ont-'. The score is divided into several systems, with the voice part and piano accompaniment parts clearly distinguished.

1. Die éerste vrúecht die íc ghewán,
doet mí tot trúeren cómen;
met dróefheit ís mijn hérte beváen,
die vrúecht ís mí ontnómen;
dat déde alléne schéidens nóot,
vermíden móet íc tmóndelíjn róot;
hoe bitter ís mijn líden.
2. Die ónmoet, díen íc ínt hérte dráech,
díen móetic lánghe dúlden,
daertóe hebbe íc mí sélf ghebrácht,
daer áne en héeft sí gheen schúlden;
hem wíl íc drághen tóttér tíjt
dat mí die vrúecht mijn ónmoet verdríjft,
sí cán mijn ónmoet kéren.
3. Dat nételcrúit, dat sí mí gáf,
dat gróeit ín háren gáerde;
sí spélet met mí ende íc met háer
so lústelic méttér cáerten:
bí téerste spél dat íc ghéwan,
sí bóot mí dat fríssche móndelíjn án,
met vríndelíker líefden.
4. Doen vlócht sí mí een cránselíjn
van víólen ende van rósen.
sí sprác : « lief, sèt dí néffens mí,
ende láet ons mínnen ende cósen. »
sí bánt dat cránselíjn óp mínen hóet,
ende sprác tot mí, « síjt wél ghemóet,
íc cóme sáen doch wéder. »

5. Ic minde haer tróu ende táller tijt
 die mi wóude met liefden lónen;
 ende sí heeft émmér mijn hérte verblijt,
 ic vlóchte haer méneghe cróne.
 si slóot mi ín haer herten schrijn,
 ende liet mi émmér vertrouwend sijn
 op háre gestádighe minne.
6. Doen ic lest mále bí haer wás,
 in minen árm ic haer mócht omvángen :
 « so séghene u Gód, mijn sóete lief,
 verhóort mijn vierich verlángen
 ende ghévet mí u sneewitte hánt,
 schenet mí u tróuwe tót een pánt
 van ú en wíl ic noit schéiden. »
7. — « Verláet ghi mí, wat schádet mi dát?
 ic vínde wél u ghelike. »
 ende dóen ic lést mael bí haer wás
 so déde ic héimelike biechte;
 dát biechten dát was ménighfóut :
 « schoon lief, ic dóe u cláer beschéid :
 van ú en wíl ic niet schéiden. »
8. Wat hévet ú dat rócken gedaén,
 dat ghi niet méer en wilt spínnen?
 ghi siet mi óver die ótsel áen,
 licht sál u dát ontvlíeden.
 schoon lief, so német ácht nu ter tijt,
 dat ghi dat rócken niet en ráket quijt,
 ende gróet mi, die spínsterígghe.

9. Die óns dat liedeken hévet gedícht
ende téersten hévet ghesóngen,
eenre spínsterígghe tóegerícht,
die líefde die hádde hem bedwónghen.
hi dént aen háer en wénscht haer héil,
si és hem óm gheen ghélt niet véil
die sóete spínsterígghe.

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst, bij BÖHME, *Altd. Lb.*, Nr 209, bl. 293. Alleen het eerste vers van den Ned. tekst werd ons door de *Sout.* bewaard. Dit lied dagteekent van de XV^{de} eeuw. In 1505 bestond er reeds eene geestelijke parodie van, waarvan de aanvang bij BÖHME voorkomt.

MELODIE.

Sout. Ps. 61.

XXXVIII.

HOE MACH EEN MAN SIJNS LEVEN LUSTEN.

Ps. 62.

Hypodorisch zestonig.

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a bass line in bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into three systems, each with a treble and bass staff. The melody features various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are three triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) in the second and third systems. The lyrics are written below the treble staff.

Hoe mach een man sijns le - vens

lus-ten, die zijn lie-ve-ken ver-lo-ren heeft? zijn sin-ne-kens

sijn hem in swaer on - rusten, want dat her-te-ken

1. Hoe mách een mán sijns lévens lústen,
díc sijn lieveken verlóren héeft?
sijn sínnekens sijn hem in swáer onrusten,
want dat hérteken ghénen tróost en héeft.
2. Twás mijnder herten wél een medecine,
doen ic hem láetst met óghen aensách;
eílácen nu is dat trúeren míne,
want ic hem sien noch spréken en mách.
3. Dat lót is nú op mí ghevállen,
dat ic dat súer opsúipen móet,
ende ic en wéet ghenen tróost met állen,
dan wát ic dóe, het is téghenspóet.
4. Mijn liefken hádde mí uitvercóren,
éer hi mí laetstwérvén verliet,
hi en léide mi níet dan dúecht te vóren
ende nú laet hi mí int swáer verdriet.
5. Óch mochte ic den tíjt gheléven
dat hí mi mínde ende ic hem níet!
ic sóude mijn hérteken in rúste stéllen
en láten hem óoc int swáer verdriet.

6. Die óns dit liedeken so lústich stélde,
het wás een ghesélleken jónc ende fijn;
vrou Vénus líefde hem dáer toe quélde.
het is so quáet bi níders te síjn.
een válsche tónghe gheen árgheer feníjn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 121, bl. 183 « Een out liedeken. » De laatste strophe alleen telt vijf verzen; het laatste vers is eene stereotype uitdrukking, die hier natuurlijk met herhaling van het laatste deel der melodie gezongen werd. Dit nummer wordt vermeld bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 316 en 329.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. tekst : *Sout.*, *Hoe mach een man zijn leven lusten.* —
Antw. Lb. *Och hoe mach hem sijns*, enz.
2 str., 1 r. t. : *medecijn.*
2 str., 3 r. t. : *mijn.*
6 str., 3 r. t. : *vrou Venus liefde die hem*, enz.

MELODIE.

Sout. Ps. 62.

XXXIX.

IC SECH ADIEU.

Ps. 65.

Ut modern.

The musical score is written for a voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/2 time signature. The second system has a treble and bass clef, a key signature of one flat, and a 2/2 time signature. The third system has a treble clef, a key signature of one flat, and a 2/2 time signature. The fourth system has a treble and bass clef, a key signature of one flat, and a 2/2 time signature. The fifth system has a treble clef, a key signature of one flat, and a 2/2 time signature. The sixth system has a treble and bass clef, a key signature of one flat, and a 2/2 time signature. The lyrics are: 'Ic sech a - dieu, wi twee wi moe - ten schei - den. tot op een nieu, so wil ic troost ver - bei -'. There are triplets marked with a '3' and a bracket over the notes in the third, fourth, fifth, and sixth systems.

Ic sech a - dieu, wi twee wi

moe - ten schei - den. tot op een

nieu, so wil ic troost ver - bei -

1. Ic séch adieu,
wi twée wi móeten schéiden.
 tot óp een nieu,
so wíl ic tróost verbéiden.
ic láte bi ú dat hérte mĳn,
want wáer ghi sĳt, daer sál ic sĳn.
 tsi vrúecht oft pĳn,
altóos sal ic u vri éighen sĳn.

2. Mĳns síns ghequél
dat dóet mi dícwils trúeren.
 haer liefde rebél
die dóet mi thérte schúeren.
dat schéiden van ú doet mí den nóot,
ic blĳf ghewónt, ic sécht u blóot,
 schoon blóeme minióot,
u éighen blíve ic tot ín de dóot.

3. Ic dánke u lief,
rein mínnelĳc lief gheprésen,
 voor álle grĳef,
so wílt mi dóch ghenésen.
dese níders fél met háer fenĳn,
si hébben belét ons blíde aenschĳn
 op dĳt termĳn.
Altóos sal ic u vri éighen sĳn.

4. Mĳn hóop, mĳn tróost,
fortúine sál noch kéren,
 lief óp mi glóost,
so sál mĳn vrúecht verméren.

al móet ic dérvén mǐjn conróot
ende blíven ín dit líden gróot,
swáerder dan lóot,
u éighen blíve ic tot ín de dóot.

5. Adíeu, van mí
so sǐjt ghi nú gheschéiden;
een ánder met dí
sal hém nu gáen vermeíden.
córagíeus ghelijc déverswíjn,
een ámoréuslic cránselíjn,
puer íst van díjn,
altíjt sal íc u vri éighen sijn.

6. Adíeu schoon stát,
adíeu priéel vol vrúechden,
rein máechdelic vát,
dáer wi tsámen verhuéechden!
ghedénct den tróost die ghi mi bóot,
ghi sǐjt mǐjn líef die ic nóit en vlóot;
ic sécht u blóot :
u éighen blíve ic tot ín de dóot.

TEKST.

Antw. Lb., N° 100, bl. 151, "Een nieu liedeken." — Aangehaald bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 325, 328.

Varianten. H. v. F. *Hor. Belg.* II, N° 99, bl. 203 en N° 100, bl. 204, getrokken uit een Hs. van het jaar 1537, berustende te Weimar, en uit het hierna vermeld *Duytsch musijck-boeck*. De tweede variante begrijpt slechts de 1ste str. en wordt mede gevonden bij WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 156, bl. 366. — Aangeh. als wijs in *Een dev. ende prof. boeckken*, Antw. 1539, bl. 41 v° en volg. (nieuwe uitg. door D. J. SCHEURLEER, 1889, bl. 92 en volg.) voor het lied : "O doot, o doot, u macht gaet boven maten," en de vergeestelijking "Ick segh adieu || werelt wi twee

wi moeten scheiden », alsmede in een Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout.* ter Bibl. te Leiden « Bemuert priel daer God in was ontfanghen » : zie *Dietsche Warande*, 1869, bl. 573. Dit laatste lied aangegeven als wijs, doch met eene andere melodie dan Ps. 65, *Sout.*, in den *Boeck der Gheestelücke sanghen*, Antw. 1631, bl. 29; nog aangeh. als wijs in de *Veelderh. Liedekens*, 1599, bl. 179, 180, 191 v°, 282 v°, waarvan het lied bl. 180 herdrukt is bij WACKERNAGEL, *Lied. der Niedert. Reformierten*, N° 29, bl. 102; in het *Nieu Amst. Lb.*, 1591, bl. 36, 125 en 133; en in *Den nieuw. verb. lusthof*, 1607, bl. 7 en 59.

AANTEKENINGEN.

2 str., 5 r. tekst : *tscheiden*.

5 str., 5 r. Vgl. A. L., N° 110, str. 1, vers 3 : « In u oghen ghelijc dat everswijn. »

5 str., 6 r. t. : *amoreus*.

MELODIE.

Sout. Ps. 65. — WILLEMS, t. a. p., geeft de melodie niet, doch verwijst naar « Een Duytsch Musyck-boek enz., » gedrukt te Loven bij P. PHALESIUS, 1572. De muziek van dit lied, voegt hij er bij, is van Episcopus. Dat bovenstaande melodie in gemeld werk voorkomt, bewijst alleen dat zij door Episcopus meerstemmig behandeld werd. Dezelfde melodie met enkele varianten in J. FRUYTIERS' *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 27, bl. 62, en in *Een dev. ende prof. boeckken*, t. a. p. Wij laten deze laatste volgen, door ons in moderne noteering gebracht.

Over dit lied door DUFAY (1400-1474) met Franschen tekst behandeld « Je prends congé de vos amours, » zie AMBROS, *Geschichte der Musik*, 2e uitgave, II, 405.

Vierstemmige behandeling, op Ned. tekst door een onbekend componist in FORSTER's liederverzameling : *Der ander theil kurtzweiliger guter frischer Teutscher Liedlein*, Nurnberg, J. PETREIUS, 1540. Zie R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jahrh.*, bl. 326, die mede bl. 540 de behandeling door Episcopus (Lupus) aanhaalt, voorkomende in gemeld *Duytsch Musyck-boek* en in *Livre septième*, PHALESIUS, Antw., 1636.

Devoot ende prof. boeckken.

O doot, o doot, u macht gaet bo-ven scre -

ven, u cracht is groot, die u God heeft ge-

ge - ven, ghi ne-met al in u ghe-
wout, hoe rijk, hoe sterck, hoe vroom, hoe stout, hoe jonc, hoe
out, hoe jonc, hoe out, ghi be - ne-met haer al - len
dle-ven, ghi be - ne-met haer al-len dle - ven.

The musical score consists of four staves of music in treble clef. The first staff has a key signature of one flat (B-flat) and a 3/2 time signature. The second staff has a key signature of one flat and a 3/2 time signature. The third staff has a key signature of one flat and a 3/2 time signature. The fourth staff has a key signature of one flat and a 3/2 time signature. The lyrics are in Dutch and are written below the staves. There are various musical notations including notes, rests, and accidentals (sharps, flats, and naturals). There are also some performance markings like '3' and 'b' above notes.

XL.

DAER SPRUIT EEN BOOM IN GHENEN DAL.

Ps. 66.

Ut modern.

Daer spruit een boom in ghe-nen dal, al bo-ven

breet, be-ne-den smal, al bo-ven breed, be-ne - den

smal, deer op so rust die nach - te - gal.

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The first system shows the beginning of the piece with a treble clef and a key signature of one flat. The second system continues the melody. The third system introduces a new line of the melody. The fourth system continues the melody. The fifth system continues the melody. The sixth system concludes the piece with a double bar line. The lyrics are written below the voice part. The piano accompaniment consists of chords and single notes in the bass clef.

1. Daer sprúit een bóom in ghénen dál,
al bóven bréet, benéden smál,
al bóven bréet, benéden smál,
daer óp so rúst die náchtegál.
2. « Och náchtegáel, clein vóghelkijn,
woudí daer mínen bóde sijn? »
— « hoe sóudic úwen bóde sijn;
ic bén so cléinen vóghelkijn. »
3. — « Al sídi cléin, ghi vliegghet snél,
ghi véert daer míne bóotschap wél. »
hi nám dat bríefken ín sinen mónt,
hi véeret al óver dat gróene wóut.
4. Hi gáf dat vénsterken énen stóot :
« och sláept ghi líef, of sijn ghi dóot? »
— « ic en sláper álso váste níet,
ic hóor al wát mijn líef bedíet. »
5. — « Uw líef ontbíet u góeden prijs,
hi wíl gaen tróuwen een ánder wíjf. »
— « wíl hí gaen tróuwen een ánder wíjf,
so wíl ic gaen tróuwen enen ánderen mán. »
6. — « So wíl ic gaen tróuwen enen ánderen mán,
besien wiet éerst beróuwen sál.
nu bíddic Gód ende ónse lieve vróu,
dat hét mijn líefken éerst beróu! »

TEKST.

HOFFMANN V. F., *Hor. Belg.*, II, N° 89, bl. 192, naar het Weimarsch Hs. 1537. Zie aldaar de verscheidene aanverwante Duitsche teksten. — Zie mede UHLAND, *Volksl.*, N° 15, A en B. — Nog in de laatste jaren uitgegeven met jongere melodie in het *Niederdeutsches Lb.*, Hamburg en Leipzig, 1884, N° 48, bl. 57.

AANTEEKENINGEN.

1 str., 1 r. Sic. *Sout.* — H. v. F. « Het spruiten drie boomkens in ghenen dal alleine.

1 str., 2 en 3 r. *al*, bijgev. — In den tekst van H. v. F., komt nog na het 2^e vers, eene soort van refrein : « So, mijn liefken, so ! ».

4 str., 3 r. t. : *ic slape*.

6 str., 1 r. bijgev. ter aanvulling der strophe. Bij H. v. F., zijn de strophen tweegelijg, buiten de tiende, welke drie regelen bedraagt.

MELODIE.

Sout. Ps. 66. BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 39, bl. 116, is van meening dat het metrum van HOFFMANN'S tekst op deze melodie niet past, wat niet gegrond is; alleen het begin der eerste strophe diende veranderd, wat hierboven met behulp van den eersten regel ons door de *Sout.* bewaard, gedaan is. Op de melodie nu van Ps. 66, *Sout.* brengt hij t. a. p. UHLAND'S N° 116, dat echter in verband staat met den Duitschen tekst van het lied waarvan wij onder Ps. 49 eene navolging geven. Hij zelf deed reeds opmerken dat de melodie van Ps. 66 (deze komt insgelijks voor in FRUYTIER'S *Ecclesiasticus*, 1565, N° 96, bl. 180) herinnert aan die van Ps. 38 der *Sout.* : « Aen gheender linden daer staet een dal, » welke hier volgt. Misschien wel behoort de tekst N° 116 bij UHLAND : « Es stet ein lind in jenem tal, » eigenlijk bij de melodie van Ps. 38.

Sout. uitg. 1540.

Es stet ein lind in je-nem tal, ist o-ben

breit und un-den schmal, dar-auf da sitzt frau Nach-ti -

gal und an-dre vö - ge-lein vor dem wald.

XLI.

RIJC GOD WIEN SAL IC CLAGHEN.

Ps. 67.

Hypodorisch.

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a 2/2 time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes, with some triplets indicated by a '3' over a bracket. The lyrics are written below the notes. The score is divided into six systems, each containing a single melodic line. The first system starts with a treble clef and a 2/2 time signature. The second system continues the melody. The third system introduces a triplet of eighth notes. The fourth system continues the melody. The fifth system introduces a triplet of eighth notes. The sixth system continues the melody. The lyrics are: 'Rijc God, wien sal ic cla-ghen dat hei-me-lic li-den mijn? mijn boel is mi ver- ja-ghet, scheiden is mi ghe-wor-den pijn; mijn'.

Rijc God, wien sal ic cla-ghen dat

hei-me-lic li-den mijn? mijn boel is mi ver-

ja-ghet, scheiden is mi ghe-wor-den pijn; mijn

boel is mi ver - ja-ghet, scheiden is mi ghe-wor-den

cont; dus dra-ve ic o - ver gheen hei - de, mijn

her-te is mi seer ghe - wont.

1. Rije Gód, wien sál ic clághen
dat héimelic líden mǐjn?
mijn bóel is mǐ verjágghet,
scheiden ís mi ghewórden píjn;
mijn bóel is mǐ verjágghet,
scheiden ís mi ghewórden cónt;
dus dráve ic óver gheen héide,
mijn hérte is mi séer ghewónt.
2. Ic bát si so minnelike
met wíttē ármē blánc,
dat sí bi mǐ woude blíven :
« die sómer en ís niet lánc.
ic en mách bi ú niet blíven,
ic en mách bi ú niet sijn,
ic wíl over ghéen groen héide,
tot die álder líefste mǐjn. »
3. Moet ic nu ván haer schéiden,
dat dóet mijnder hérte so wée,
dus váertse óver gheen héiden,
tot dát icse wederómme sie.
adieu, mijn álder líefste,
mijn hérte blíft mǐ doorwónt,
ic en mách áltijt bí u niet wésen,
blíft ghí nu doch áltijt ghesónt.
4. Een bitter crúit is schéiden,
dat próeve ic wél nu ter tíjt :
wie nóit van sijn líefken en schéide,
hi en wéet van ghéender píjn.

mijn liefken vaert óver gheen héide,
ic en mách bi háer niet sijn :
« adieu, mijn álder liefste,
het móet nu geschéiden sijn. »

TEKST.

Antw. Lb. N° 142, bl. 213 : « Een out liedeken » en *H. v. F. Hor. Belg.* N° 116, bl. 222. In het *A. L.* komen nog twee andere liederen voor, die waarschijnlijk aan den bijval van N° 142 hun ontstaan te danken hadden, namelijk N° 139, bl. 207 : « Rije God wie sal ic claghen || dat heimelic liden mijn, » aangeduid als « een nieu liedeken » en N° 205, bl. 317 : « Rije God wie sal ic claghen || minen druc en mijn verdriet, » zonder verdere aanduiding. Eene variante van dit laatste, getiteld « Een nieu liedeken » en aanvangende « Rijk God wy sal ickx claghen || dats alle mijn verdriet, » vindt men in het Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout.* ter bibl. te Leiden. Zie *Dietsche Warande*, 1869, bl. 574.

Dat het besproken lied reeds in de XVe eeuw bekend was, blijkt uit *H. v. F. Hor. Belg.* X, N° 23, bl. 54, waar men het geestelijk lied : « Het viel eens hemels douwe || op een jone maechdelijn » op de *wijs* « Heer God wie sal ic claghen || alle mijn verloren tijd » aantreft, alhoewel er verscheidene andere oude wijzen van dit zelfde geestelijk lied gekend zijn. In gemelde *Hor. Belg.* X, N° 66, bl. 143, vindt men nog een ander geestelijk lied, dat aanvangt : « Heer God, wie sal ic claghen || al mine verloren tijd? » en dat gezongen werd op de *wijs* « Help God, wien sal ic claghen || dat ic dus droevich bin? ic en creech... »; terwijl in een *Decoot en prof. boeckken*, *Antw.*, 1539, bl. 57vo-58ro (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 163), een geestelijk lied voorkomt, dat met de twee eerste regelen van het hier besproken wereldsch lied aanvangt en gezongen werd op de *wijs* : « O rat van avonturen » — eene zeer verspreide oude *wijs* — of op de *wijs* : « alsoot beghint, » dus ook op de melodie van Ps. 67 *Sout.* Zie mede de aant. bij SCHEURLEER in gemelde uitg., bl. 341.

Ook bij WACKERNAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, N° 4, bl. 81, vindt men een geestelijk lied : « Ick hoorde een maechdeken singhen, » dat getrokken is uit *Veelderhande Liedkens*, 1569, en gezongen werd « nae de *wijs* : Rijk God wie sal ick claghen, » welke in deze laatste verzameling herhaaldelijk wordt vermeld.

Het klaaglied van Don Frederik, Alva's zoon (1573), voorkomende in het *Geuzentiedboek* en heruitgegeven met de melodie door Dr LOMAN, *Twaalf Geuzeliedjes*, N° IX : « Eylacen ick mach wel claghen || tot u mijn ouden vaer, » werd insgelijks gezongen op de *wijs* « Rijk Godt, wie sal ick klagen. » — Al de hier vermelde liederen hebben denzelfden versbouw. — Aangehaald bij Dr KALFF : *Het Lied in de M. B.*, bl. 325.

Over de Duitsche aanverwante teksten zie BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 208, bl. 291.

AANTEKENINGEN.

1 str., 4 r. tekst : De muziek en de tekst van W. VAN ZUYLEN, verzamelaar der *Sout.*, bewijzen dat *scheiden* hier, tegen allen regel, in arsis staat.

2 str., 1-3 r. t. : Hi bat, mi so minlijke
met witten armen blanc,
dat ic bi hem woude bliven.

Voor deze drie verzen nemen wij hierboven de veranderingen aan door H. v. F., t. a. p. voorgesteld.

4 str., 3 r. t. : *dus vaertse over*, met hiaat.

MELODIE.

Sout. Ps. 67. Uit het bovenstaande blijkt dat de melodie zeer verspreid geweest is. Men vindt dezelve met lichte varianten bij BÖHME, t. a. p., die meldt dat die zang — door een onbekenden componist driestemmig behandeld, zie R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jhr.*, bl. 349 — met *Nederlandschen* tekst te vinden is in *Tricinia*, ten jare 1542 in Duitschland (Wittenbergae apud. G. RHAU) verschenen. — De Nederlandsche componist NATHALIS BAULDEWIJN of BOUDEWIJN, kapelmeester der Onze-Lieve-Vrouwekerk te Antw. (1513-1518, gest. 1529), heeft het hier besproken lied, dat in FORSTERS verzameling, V, 38, Nürmb., 1556, voorkomt, vijfstemmig behandeld, hetgeen aan AMBROS, *Gesch. d. mus.* III, 275, doet zeggen : men zou kunnen denken dat Ned. componisten ook naar vreemde (hier Duitsche) liederen uitzagen, wisten wij niet door de *Souterliedekens*, dat dit lied ook in de Nederlanden thuis behoorde.

XLII.

IC HAD EEN ALDER LIEFSTE.

Ps. 68.

Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a piano accompaniment in bass clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into six systems, each containing a vocal line and a piano accompaniment line. The lyrics are written below the vocal line. The tempo/style is indicated as 'Hypophrygisch.' The lyrics are: '« Ic had een al - der lief - ste die ic met o - ghen aen - sach, om haer quam ic ghe - re - den van den a - vont al tot den dach, om'.

« Ic had een al - der lief - ste die

ic met o - ghen aen - sach, om haer quam ic ghe -

re - den van den a - vont al tot den dach, om

haer quam ic ghe - re - den van den a - vont al tot - ter

tijt, oeh wou - de si mi in la - ten, dat

rein trou sa - lich wijf! n'

1. « Ic h  d een   lder liefste
die ic met   ghen aensách,
om h  er quam ic gher  den
van den   vont al t  tten d  ch,
om h  er quam ic gher  den
van den   vont al t  tter tijt,
och w  ude s   mi in l  ten,
dat r  in trou s  lich w  jf! »
2. Hi cl  pter   lso l  selic
al m  t sijn h  merkijn,
dat   l die pl  nckens spr  nghe
al v  n dat c  merkijn :
« staet   p, mijn   lder liefste
staet   p ende l  et mi in!
ic sw  re u bi mijnder tróuwen,
ic w  er so ghéerne bi d  . »
3. Dat méisken schoot   en een h  mdeken.
ter d  ren d  t si gh  nc,
in h  ren bl  nken   rmen
dat s   haer liefken omv  nc :
« nu w  set w  llec  mme,
mijn lief, mijns hérten br  it!
wi willen gen  echte hant  ren
ende máken gh  en gheléit. »
4. D  t verhóorde die w  chter,
op hógher t  nnen hi l  ch :
« hier is een schóon frisch jónghelinc
die wil bl  ven t  tten d  ch;

wát sal hí mi ghéven?
twee hóoskens énde een paer schóen,
óft ic sál van hem cláppen
wat sí opter cámeren dóen. »

5. — « Och swíghet, wáchter, stílle!
laet dát verhólen sijn!
ic sál u láten máken
van góude een víngherlín. »
met énen síden snóere
dat méisken haer háer op bánt;
haer mántelken liet si glíden,
haer ére en dúerde niet lánç.
6. Hi déde enen bóde sénden
daer hí den wáchter vánt.
wat gáf hi hém ten lóne?
een víngherlinc áen sijn hánt.
dat méisken hief óp een líedeken
ende sóetelíc si sánc :
« ríjç Gód, here ván den hémel,
waer den nácht noch éens so lánç! »
7. Díe dit líedeken díchte
dat wás een rúiter fíjn;
hi hévet so wél ghesónghen
tAmsterdám al ín den wíjn;
hi hévet so wél ghesónghen
ter éren der líefste sijn;
God schéín der níders tónghen!
bi schoon vróuwen íst goet sijn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 86, bl. 129 : « Een amoreus liedeken. » — H. v. F.,
Hor. Belg., II, N° 60, bl. 146.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout. Waer is mijn alder liefste.*
2 str., 2 r. tekst : *met sinen hâmeré.*
2 str., 4 r. t. : *vân der câmeré.*
3 str., 1 r. t. : *Hemdeken wit* moge al eene stereotype uitdrukking
zijn, zij past hier niet op het metrum; het simplex *hemde* is voldoende.
— H. v. F. merkt hier aan, dat de mindere stand — in Duitschland nog
tot in het begin der 18e eeuw — zonder eenige kleeding sliep.
4 str., 2 r. t. : *op hogher tinnen.*
4 str., 4 r. t. : *ghecomen inne.*
5 str., 5 r. t. : *snoer.*
6 str., 5 r. t. : *ende si sanc.*
7 str., 6 r. t. : *die.*
7 str., 7 r. t. : *dees.*

MELODIE.

Sout. Ps. 68. Op dezelfde melodie, zie BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 396, bl. 496,
werd c. 1545 het lied gezongen, dat aanvangt :

Wacht auf, ir Christen alle,
wacht fleiszig in dem Streit,
in diesem Jammerthale
wacht auff, ist mehr den Zeit.

Nederl. tekst :

Waect op, ghi Christen alle
waect op ghi met groten vlijt,

vermeld bij WACKERNAGEL, *Lied. der Nederl. Ref.*, bl. 13. — Neder-
duitsche tekst vermeld bij BÖHME t. a. p.

Op de wijs « Waect op, enz. » zong men het lied op de onthaling van
Egmont en Hoorn : « Als men schreef duysent vijf honderd || in dat
achtensestichste jaer, » overgedrukt bij WACKERNAGEL t. a. p. bl. 153,
uit het *Nieu Geusen Liedten-Boeckken*, 1588. — Volgens VAN LUMMEL'S
Nieuw Geuzenlied-boek, bl. 57, luidt de wijs « Ontwaecht ghy Christenen
alle. »

Het lied op de Spaansche Furie te Antwerpen, 1576, dat aanvangt :
« Waect op ghy Nederlanden, || waect op 't is meer dan tijt, » waarvan de
aanvangsregelen blijkbaar aan het voorgaande ontleend zijn, werd volgens
hetzelfde *Nieu Geusen Liedten-Boeckken*, 1588, — zie Dr LOMAN'S lijst der
Geuzeliedjes, *Bouwsteenen*, II, bl. 221, — gezongen op de Wilhelmuswijs.

XLIII.

DOEN HANSELIJN OVER DER HEIDEN REET.

Ps. 69.

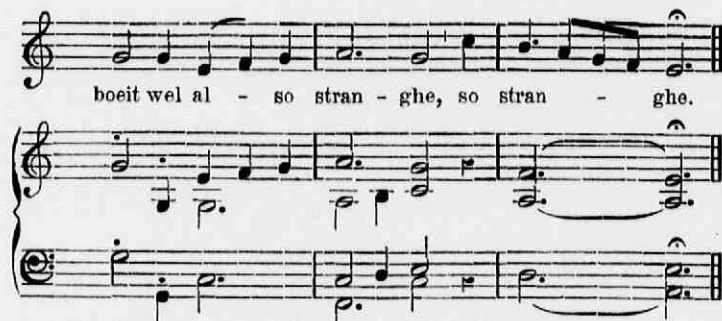
Dorisch.

The musical score is written in Doric mode, indicated by the 'Dorisch.' marking. It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in the treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 6/4 time signature. The piano accompaniment consists of two staves, treble and bass, also in 6/4 time. The lyrics are written below the vocal line.

Doen Han - se - lijn o - ver der hei - den reet, hoe

haes - tich wert hi ghe - van - ghen! hi

wert al op e - nen to - ren ghe - leit, ghe -

1. Doen Hânselijn óver der héiden réet,
hoe háestich wért hi ghevánghen!
hi wért al óp enen tóren gheléit,
ghebóeit wel álso stránghe.
2. Ende dát verhóorde een méisken jónc,
een méisken van séventien jären;
si ghínc al vóor haer móeder staén,
daer ná al vóor haer váder.
3. « Och váder, » séide si, « váder mijn,
mijn álder genádichste hére,
och ghéeft mi désen ghevánghen mán,
de vróme lantsnéchtjes ter ére. »
4. — « Dese ghevánghen mán en críjgt ghi níet,
want hí sal móeten stérven,
hi ísser van séven lantshéren verwésen
also vérre in vréemde érvén. »
5. Het méisken liet bácken twee wittebrootswégghen,
daer ín twee schérpe vílen,
si wíerpse al ín den tóren was hóoch :
« hei, lántscnechtje, wílt u los vílen. »

6. Hi vjlde so ménighen nácht ende dách,
so ménighe stóute úre,
tot dáttér den tóren ontslóten wás;
hei, men sácher noit lántscnecht trúren!
7. Si tróc hem dáer twee láersen áen
daer tóe twee schérpe spóren,
si sètten hem óp haer váders grau rós :
« lantscnécht, gheeft den móet niet verlóren! »
8. Doen hí ter hálver wéghe quám,
hi kéec so dicwils ómme,
hi dóchter wél om den tóren was hóoch,
maer noch méer omt méisken was jonghe.
9. « Nu héb ic ál de jóncfrouwen lief
alómme de wille van éne,
si héefter behóuden het léven van mýjn,
och móchtic haren díenaer wésen! »

TEKST.

Oudt Amst. Lb., bl. 44. — *Oudt Haerlems Lb.*, 27e druk, 1716, bl. 42.
— Overgenomen door WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 62, bl. 162 en
H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 68, bl. 159. — Nederl. tekst met Duitsche
vertal. bij BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 32, bl. 104, en daar onmiddellijk
gebracht na de varianten van het lied « Der Herr von Falkenstein, » dat
blijkens H. v. F., *Hor. Belg.* X, waar men driemaal (N°s 45, 46 en 48,
bl. 109, 111 en 114) als « wijs » aangegeven vindt « Ic sach den Here van
Valkenstein, » ten onzent reeds in de XVe eeuw bekend was. De melodie,
die bij de Duitschers ontbreekt, zie BÖHME, t. a. p., wordt gevonden in
Een dev. ende prof. boecwken, Antw., 1539, bl. 108 (uitg. D. F. SCHEUR-
LEER, bl. 227). In het Duitsch lied van den Here van Valkenstein,
zoowel als in het Nederl. lied van « Hanselijn », wordt een gevangene
door de tusschenkomst van een meisje verlost. Ook herinnert de aan-
vangsregel van str. 5, N° 30, bij BÖHME : « Den gefangnen mein der geb
ich dir nicht » aan den aanvang van str. 4 van « Hanselijn ».

Eene navolging van dit laatste lied, door J. J. VAN ASTEN, komt voor

in de *Haerlemsche Winter-Bloempjes*, 1651, bl. 185, en werd herdrukt bij Le Jeune, *Letterkundig overzicht*, enz., 's Grav. 1828, N° 56, bl. 221 en bij H. v. F. *Hor. Belg.*, II, bl. 160.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. tekst: *Amst. Lb.*: *Hanselyn over.* — *Sout.*: *Doen Hanselyn over.*

1 str., 4 r. Het einde van den vierden regel wordt bij iedere strophe herhaald.

3 str., 3 r. *Sic.* WILLEMS, t.: *Woudt ghi mi desen ghevanghen man gheven.*

3 str., 4 r.: *lantsnechtjes*, — 4 str., 3 r.: *lantsheren*, — en 7 str., 4 r.: *lantsnecht*: die samenstellingen hebben we gescandeerd met den hoofdtoon op het tweede lid, gebruik makende van een wel gekende vrijheid der middeleeuwsche prosodia, om te voorkomen dat de *arsis* te lang en te zwaar wordt.

MELODIE.

Sout. 69. — Zelfde mel. FRUYTIERS *Ecclesiasticus*, N° 86, bl. 164. — Zie over de noteering bl. 74-76 hierboven. — De muziek zoowel als de teksten der *Sout.* en van het *Oudt Haarl. Lb.* duiden de herhaling aan op het einde van het vierde vers van elke strophe.

XLIV.

DEN LUSTELIKEN MEI IS NU IN DEN TIJT.

Ps. 73.

Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff in 2/2 time. It consists of 16 measures, divided into four systems of four measures each. The melody features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) and a 5-measure rest in the third system. The lyrics are written below the staff, with hyphens indicating syllables spanning multiple notes. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score concludes with a double bar line.

Den lus - te - li - ken mei is nu in den

tijt met si - nen groe - nen bla -

den; int lie - ve - lic aan - schouwen, ghi di Ve - nus dienaers

in de *Haerlemsche Winter-Bloempjes*, 1651, bl. 185, en werd herdrukt bij Le Jeune, *Letterkundig overzicht, enz.*, 's Grav. 1828, N° 56, bl. 221 en bij H. v. F. *Hor. Belg.*, II, bl. 160.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 1 r. tekst : *Amst. Lb.* : *Hanselijñ over.* — *Sout.* : *Doen Hanselyn over.*

1 str., 4 r. Het einde van den vierden regel wordt bij iedere strophe herhaald.

3 str., 3 r. *Sic.* WILLEMS, t. : *Woudt ghi mi desen ghevanghen man gheven.*

3 str., 4 r. : *lantsnechtjes*, — 4 str., 3 r. : *lantsheeren*, — en 7 str., 4 r. : *lantsnecht* : die samenstellingen hebben we gescandeerd met den hoofdtoon op het tweede lid, gebruik makende van een wel gekende vrijheid der middeleeuwsche prosodia, om te voorkomen dat de *arsis* te lang en te zwaar wordt.

MELODIE.

Sout. 69. — Zelfde mel. FRUYTIERS *Ecclesiasticus*, N° 86, bl. 164. — Zie over de noteering bl. 74-76 hierboven. — De muziek zoowel als de teksten der *Sout.* en van het *Oudt Haarl. Lb.* duiden de herhaling aan op het einde van het vierde vers van elke strophe.

XLIV.

DEN LUSTELIKEN MEI IS NU IN DEN TIJT.

Ps. 73.

Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line and a basso continuo line. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into three systems. The first system contains the first two lines of the melody and the first line of the basso continuo. The second system contains the next two lines of the melody and the second line of the basso continuo. The third system contains the final two lines of the melody and the final line of the basso continuo. The melody is characterized by a series of eighth and sixteenth notes, with some triplets and fifths indicated by brackets and numbers. The basso continuo line consists of single notes and chords, with some triplets and fifths indicated by brackets and numbers. The lyrics are written below the melody line.

Den lus - te - li - ken mei is nu in den
tijt met si - nen groe - nen bla -
den; int lie - ve - lie aan - schouwen, ghi di Ve - nus dienaers

ho - ren : dies wil-len wi vruecht or -

bo - ren.

1. Den lústeliken méi is nu ín den tíjt
met sínen gróene bláden;
ínt lievelic aenschóuwen, ghi die Vénus dienaers sijt,
men mách u níet versáden;
want bí des méis virtúit
so ménich clein vóghelken rúit,
sinen sánc is sóet om hóren :
dies willen wi vrúecht orbóren.

2. Bedrjft soláes, ghenóechte ende vrúecht,
die blómkens stáen ontplóken;
comt met u líeveken búiten in des véldekens júecht,
die crúiden staen seer sóet van róken.
sí staen nét ende réin,
in dat sóete lústelike pléin;
daer siet men se júechdelic blóeien
door des sóeten meischen dáus bespróeien.
3. Die náchtegael sínghet nácht ende dách
met ménich díerken cléine;
want ghí die Vénus dóet gewách,
went ú ten véldekens réine
ende wílt ons cómen bí,
u líeveken, íc ende ghí,
en ácht gheen níders besprínghen
ende hélpt ons den méi in brínghen.
4. O Vénus, hád ic mijn líeveken alléin,
het sóude mijnder hérten lústen,
ende wi tsámen lághen op een béddeken cléin,
daer íc bi háer mocht rústen,
ende wí daer spéelden moedernáect,
also men die bérvoetekínderkens máect;
so sóude ic mijn líeveken gebrúiken
ende ín mijn ármkens lúiken.
5. Amoréuse líevekens sijn h́er vergáert
tis élken éen melodíe,
als déen ghesíchte dánder vercláert
scout álle meláncolíe.

haer caecsken sijn van colúere róot,
ende hoe ménich versúchten gróot
gheeft élc syn liefken int wésen,
een sóenken van ú salt ghenésen.

6. Óorlof princelic lief seer amoréus,
nu bidde ic u óm een bédé :
néemt desen méi in danc seer coragieus
ende bewáert hem na réinder séde.
tóont ons u getróuwighe ionste fier
alónder desen sóeten eglentier ;
wilt uit den slápe ontsprínghe
ende hélpt ons vrólic sínghe.

TEKST.

Antw. Lb., N° 27, bl. 39. « Een nieu liedeken. » — Onder de Meiliederen
aangeh. bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 301.

AANTEKENINGEN.

De strophen van onzen tekst zijn zoo gebouwd, dat ieder 1e en 3e vers
vier, de andere drie slagen hebben; echter schijnen str. 4, v. 6, str. 5, v. 5
en str. 6, v. 5 moeilijk op die maat te passen.

2 str., 8 r. tekst : *bepoeyen*.

3 str., 6 r. t. : *u weerste lieveken*,

5 str., 1 r. t. : *vergadert*.

5 str., 5 r. t. : *caecwken*.

5 str., 8 r. t. : *van u, schoon lief*.

6 str., 5 r. t. : *ionste*.

MELODIE.

Sout. Ps. 73. Volgens de tafel der *Sout.* luiden de aanvangsregelen :
« Den mey staet vrolic in sinen tijt met loverkens ombehangen. » Dat
N° 27, *A. L.*, het *nieuw* lied, wel op de melodie van Ps. 73 wijs van het
oud lied — misschien het geest. lied uit *Een devoot ende profitelyck
boeckwken*, hierna vermeld — gezongen werd, blijkt uit FRUYTIERS'
Ecclesiasticus, N° 15, bl. 38 : Liedeken op de wijze : « Den lustelycken
mey is enz., » waarvan de melodie, buiten enkele varianten, dezelfde is
als die der *Sout. Ps. 73*.

Dit lied was zeer verspreid en bleef lang populair, zooals blijkt uit onze

liederboeken waar het dikwijls wordt aangehaald en onder anderen uit : *Een devoot ende profitelyck boeckken*, Antw. 1539, bl. 83, r^o-v^o : (uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 174 : zie aantek. aldaar bl. 315.) « Den lustelycken mey christus playsant » geestelijk lied, tekst en melodie; nog aangeh. aldaar als wijs voor N^r 251; — *Liederen van omstreeks 1540* in Hs. gevoegd bij een exemplaar der *Sout.* in de bibl. te Leiden, besproken in de *Dietsche Warande*, 1869, bl. 572, door P. A. TIELE : « Een nieu liedeken op die wijse van den lustelijcken mey : Die werelt gaet nu al verkeert, || o God wat salt geworden »; — *Diversche liedekens van Casteleyn* oz. j. († 1550), N^r VII, lied met de melodie; — *Een nieuw liedenboek*, 1562, bl. 63, « De wijse, alst beghint. De lustelycke mey is nu in sijnen tijt. » Geest. lied overgenomen bij WACKERNAGEL *Lieder der Nied. Reformierten*, N^r 12, bl. 88; — *Ecclesiasticus* van JAN FRUYTIERS, Antw. 1565, N^r 15, bl. 38, Geest. lied met de melodie : « Verwerpt u vrienden niet » op de wijse van « Den lust. mey is enz. »; — *Veelderhande Liedekens gemaccht uit den Ouden en Nieuwen testamente*, 1577, uitg. 1599, aangeh. als wijs : bl. 92, 147 v° en 308; — *Een Duytsch Musyck-boeck*, Loven, Phalesius, ende Antw. J. Bellerus, 1572, bl. 18 : « De lustelycke mey » vierst. behandeld door Clemens n. p., vermeld bij R. EITNER, *Bibliog. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jhr.*, bl. 468; — *Een nieu Geusen Liederen-Bocckken* 1588, Lied : « Den 30 Mey op Pinxterdach, op de wijse : Den lustelijcken Mey Christus playsant. » Tekst herdrukt bij H. J. Van Lummel, *Nieuw Geuzenlied-Boek*, N^r 94, bl. 214. Tekst en melodie in moderne noteering te vinden in *Twaalf Geuzeliedjes*, door Dr A. LOMAN, Amst. 1872, N^r X; — *Nieu Amstelredamsch Lied-boeck*, 1591, aangehaald als wijs, bl. 5, 13 en 127; — *Het Luitboek van Thysius*, 16^e-17^e eeuw, uitgegeven door Prof. J. P. N. LAND, in het *Tijdschrift der Vereeniging voor Noord-Nederlands Muziek-geschiedenis*, 1885, I, N^r 12, bl. 166 « Den lustelijcken Mey. » Melodie; — *Druyventros der amoureuusheyt*, 1602, door PIETER LEENAERTS van der Goes, Melodie bij Prof. LAND, t. a. p.; — *Den Nieuwen verbet. lust-hof*, Amst. 1607, bl. 19, aangeh. als wijs voor het lied : « Een reyn maghet zeer delicaet »; — *Het Priet der Gheestelijke melodie*, 3^e uitg. Brugge, 1609, bl. 90. Lied : « Looft al Maria die reyn suyper jeucht » en bl. 122, lied : « Met gheestelike vruecht melodieu. » Telkens met de melodie. — Zelfde teksten doch zonder melodie, in de uitgave van 1620, Antw. bl. 92 en 114; — *Het Parad. der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, als wijs voor de geest. lied. : bl. 86, « Hoort toe ghy sondaers algemeyn, » bl. 88, « Met gheestelijke vreuchdt melodieu. » bl. 92, « alsoo 't begint : Den lustelijcken Mey Christus playsant, » bl. 94, « Devote Catholijcken alghemeyn, » bl. 96, « Den edelen Mey, der deuchden jolijt »; — *Het Paradys der Gheestelijke en Kerckelijke Lofsanghen*, Antw. 1621, wijs voor het lied : « Met gheestelijke vreught melodieu. » Tekst der 1ste strophe en melodie herdrukt bij W. BÄUMKER, *Das katholische deutsche Kirchentied*, 1886, I, N^r 294, bl. 571. Bäumker doet opmerken dat dit lied, « eine Uebersetzung des Flämischen Volksliedes : Den lustelijken Mey, » met corrupte melodie gevonden wordt in de :

Liebliche Kinder-Cythar, Keulen, 1632, en deelt den Duitschen tekst mede insgelijks met corrupte melodie, getrokken uit den *Seraphische Lustgart*, Keulen, 1635, t. a. p., bl. 570; — *De Gulden Harpe* van KAREL VAN MANDER, Antw. 1627, aldaar aangehaald als wijze, bl. 122, 247, 327, 618 en vermeld bij Prof. LAND, t. a. p.; — *Hoorns Liedt-boek*, 1630, bl. 205, aldaar aangehaald als wijs, aanhaling vermeld bij J. P. N. LAND, t. a. p.; — *Boeck der gheestelicke sanghen*, Antw. 1631, 1ste Deel: *Bliden Requiem*, bl. 11, als wijze voor het lied: « Myn herte dat gaet op, vriendinne blij, » doch de melodie aldaar heeft niets gemeen met Ps. 73 der *Souterliedekens*; — *Gheestelycke Nachtegael*, Antw. 1634, III, 162. Den lustelijken Mey Christus playsant. Tekst en melodie (Superius en Bassus); — STALPERT, *Gulde Jaers Feest-dagen*, Antwerpen, 1635, melodie, bl. 423, aangehaald als wijs, bl. 986; — *Arions Vingertuig*, Haarlem, 1645, wijs voor het lied: « Den aangenamen Meyboom groeid, » heruitgegeven bij SCHELTEMA, *Nederl. liederen*, Leiden, 1885, bl. 64; — *Evan-gelische Leeuwerck*, Antwerpen, 1682, I, 112, melodie.

WILLEM BAUDARTIUS, de medewerker aan den Statenbijbel, geboren te Deince, die te Canterbury en te Gent de muziek beoefend had, schrijft in zijne *Memoryen* (zie *Levenschets van Jan Pieter Sweelinck 1562-1621*, door F. H. L. TIEDEMAN, gevoegd bij de *Acht zes-stemmige Psalmen*, bewerkt door R. EITNER, uitgave der *Maatschappij tot bevordering der Toonkunst*, 1876, bl. 16, aangehaald bij Prof. LAND, t. a. p. bl. 167): « My gedenckt dat ick eens met eenighe goede vrienden by meyster Jan Petersz. Sweelinck mijnen goeden vriend, gegaen zijnde, met noch andere goede vrienden, in de maend van Mey, ende hy aen het spelen op zyn Clave-cymbel ghecomen zynde, het selfde continueerde tot omtrent middernacht, spelende onder anderen het liedeken *Den lustelicken Mey is nu in zijnen tijdt*, d'welck hy, soo ick goede memorye daer van hebbe, wel op vijf-en-twintigerley wijzen speelde, dan sus, dan soo. » — *Oude en nieuwe Hollandse Liedjes en Contredansen*, gedrukt te Amsterdam omstreeks 1700 bij Rogez, II, bl. 11 (beschreven door J. C. M. VAN RIEMSDIJK, *X Oud Nederlandsche Danswijzen*, uitg. der *Maatsch. tot bevorder. der Toonkunst*) aangeduid als: « Genoeglijke Mey. » Melodie in *Het Luitboek van Thysius*, t. a. p., en door den uitgever Prof. LAND, terecht « verwaterd » genoemd.

Wij laten hier verscheidene varianten ter vergelijking volgen :

A. Een devoot ende profetelyck boecarken, 1539.

Den lus-te-li-ken mey Cris-tus play-

sant, Vol al-der duechden groe - ne,

(1)

Is doer den hey - li - gen
gheest als nu ghe - plant In al - le ghe-loo - vi - ge
koe - ne. Die tot de - sen mey - e
scrijt, Wort van al - len son - den quijt, Sijn
duecht en - de al - le sijn le - ven Wil hem
Cris-tus min-ne - lijc ghe - ven.

B. *Ecclesiasticus*, 1565.

Verwerpt u vrien-den niet, enz.

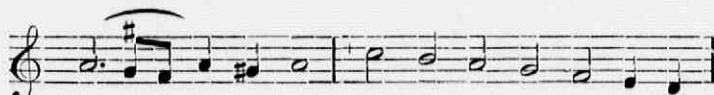
(1) Zou moeten hebben : vier en niet vijf accenten in het vers, zooals het zich overigens voordoet in de goed bewaarde lezing van den *Gheest. Nachtegael*, Antw. 1634, III, 162.

Is door den heiligen Geest als nu ghe-plant

C. *Het Prieel der Gheestelijcke Melodie*, 1609, bl. 90

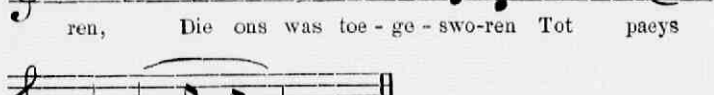

 Looft al Ma - ri - a die reyn
 Ghe - be - ne - dijt is sy vol

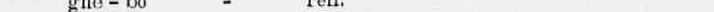

 suy - ver jeucht, Moe - der en maeht vol trauwen,
 goe - der deucht, Jae bo - ven al - le vrouwen,

 Vry son - der rau - wen, Uut haer is
 Deur 'sgeest be - dau - wen.

 ons ghe - bo - ren soet Je - sus on - sen Paey - ma -

 ker goet, Dat is Godts Soon ver - co -

 ren, Die ons was toe - ge - swo - ren Tot paey -

 ghe - bo - ren.

D. *Het Prieel der Gheest. Melodie*, 1609, bl. 122.

Met ghees-te - lick - e vreucht me -

(1)
lo - di - eus, enz.

E. *Seraphische Lustgart*, 1638.

Mit Geistlicherfrewd Melo-di - os, enz.

Terwijl A. in de moderne tonaliteit van *ut* geschreven is, stemt B. met de hypophrygische tonaliteit van Ps. 73 der *Sout.* overeen, en vindt men in C. en in D, onder den invloed der moderne tonaliteit, den leidtoon in de cadenzen door accidentalen aangeduid. Dat men bij het aanbreken der 17^e eeuw het begrip der oude tonaliteit verloren had, blijkt onder andere aan de melodie van den « *Veni creator* », die men op bl. 296 van het *Prieel der Gheestelijcke melodie*, 1609, aantreft en waar niet alleen de *fa* # maar nog de *ut* # gebruikt wordt :

(1) Drukfout in den tekst voor :

Nog erger ziet het uit met de variante E. die tot geene tonaliteit terug te brengen is.

In verscheidene nummers van het *Een devoot ende prof. boeckken*, wordt de tonaliteit miskend, terwijl integendeel de Southerliedekens door nauwkeurigheid der muzikale teksten uitmunten. Wij houden het ervoor, dat de melodie van het oud Meilied wel degelijk in de hypophrygische tonaliteit gezongen werd.

XLV.

TRUEREN SO MOET IC NACHT ENDE DACH.

Ps. 75.

Re met Si $\flat$

The musical score is written for a four-part setting (Soprano, Alto, Tenor, Bass) in G major (one sharp) and 2/2 time. The lyrics are: "True-ren so moet ic nacht en - de dach, en-de li-den al - so groot ver-lan - ghen om een die lief - ste die ic oit". The score consists of six systems of staves. The first system shows the vocal parts with the lyrics "True-ren so moet ic nacht en - de". The second system continues the vocal parts with the lyrics "dach, en-de li-den al - so groot ver-lan -". The third system continues the vocal parts with the lyrics "ghen om een die lief - ste die ic oit". The fourth system continues the vocal parts with the lyrics "ghen om een die lief - ste die ic oit". The fifth system continues the vocal parts with the lyrics "ghen om een die lief - ste die ic oit". The sixth system continues the vocal parts with the lyrics "ghen om een die lief - ste die ic oit". The bass line is written in the lower register, providing a harmonic foundation for the vocal parts.

True-ren so moet ic nacht en - de

dach, en-de li-den al - so groot ver-lan -

ghen om een die lief - ste die ic oit

1. Trúeren so móet ic nácht ende dách,
ende líden also gróot verlánghen
om éen die líefste die íc oit sách;
si héeft mijn hérteken bevánghen,
doorschóten héeft sijt also ménichfóut.
si héeft mijn hérte in háer ghewónt,
na háer staet mijn verlánghen.
2. Ín wat pláetsen dát ic bín,
si stáet in mijn ghedáchte.
daer en mách gheen líever líefken comen ín,
bi dághe nóch bi náchte.
dat héeft haer cláer aenschijn ghedaén.
wóude si mí in haer hérteken ontfáén,
so wáer alle mijn líden sáchte.
3. In álle dese wérelt wijt
en wéet ic ghéen so líeve;
als íc aensíe haer cláer aenschijn,
daer áf neme íc álle minen gheríeve.
mer lácen, áls íc van háer moet sijn,
só is álle mijn blíschap píjn,
íe en dóe niet dan súchten en béven.

4. Hélp, ríjé Gód! hoe wée íst mí,
als íc van háer moet schéiden.
och móchten wi wésen van cláppaerts vrí,
so wáer míjn hérte ghenésen.
sí brénghen díe ménighe ín swáer verdríet.
schóut quade tónghen wáer ghíse siet;
sí sijn so válsch gheprésen.
5. Cláppaerts móeten cláppaerts sijn,
íc wílse gaen láten váren,
ende schénken der álder líefste míjn
thien dúisent góeder járen.
sí ís díe líefste óp ál aertríjé,
íc wílse gaen díenen ghetróuwelíjé.
God wíl míjn líefken bewáren!
6. Help, ríjé God hére, hoe wée íst mí,
als íc van háer moet schéiden;
trúeren, ghi blíjft mí áltoos bí.
God wíl míjn líefken gheléiden.
ál ís míjn ávontúere dus cránc,
íc hópe het sal bétèren éér íet láné,
den tíjt moet íc verbéiden.

TEKST.

Antw. Lb., N° 147, bl. 219, "Een out liedeken." — Aangehaald bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 325. — Geest. lied, H. v. F. Hor. Belg. X., N° 50, bl. 116, op de wijs: "Truren moet ic nacht ende dach ende hebben swaer verlanghen om een..." doch met vijf- in stede van zevenregelige strophe. — Geest. parodie in *Een dev. ende prof. boeckken*, Antw. 1539, bl. 78 r°-v^o. (Uitgave D. F. SCHEURLEER, bl. 164 en aantekeningen aldaar, bl. 343). — Aangeh. als wijs in: *Den gheelen Soudter des H. Propheten enz.*, 1567, zie WACKERNAGEL, *Lieder der Nederl. Reform.*, bl. 24.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. *Sout*, sic, tekst : *Trueren moet ic*.
 3 str., 2 r. t. : *lief*.
 3 str., 4 r. t. : *mijn gherief*.
 6 str., 1 r. Vergel. str., 4, 1.
 6 str., 6 r. t. : *eyt lauck*.

MELODIE.

Sout. Ps. 75. Deze mel. behoort minstens tot de XVe eeuw, en wordt, doch met varianten, teruggevonden in *Een der. ende prof. boecaken*, t. a. p. Wij laten de melodie uit dit laatste, met onze moderne noteering, volgen. — De *ut*-sleutel op de tweede lijn, in den tweeden, derden en laatsten notenbalk, dient in den muzikalen tekst door *fa*-sleutel op dezelfde lijn te worden vervangen.

True-ren so moet ic nacht en - de dach En - de

li - den swaer ver - lan - ghen Om een die

ick niet sien en mach, Si hout mi thert be -

van - ghen. Och si is moe-der en - de ma-ghet

fijn, Och wou-de si mijn - der ghe - na - dich

sijn, Soe en waer ic niet be - ghan - ghen.

Re (?)

Sout.: Sol Sol

XLVI.

O LUSTELIKE MEI, GHI STAET NU IN SAISOENE.

Ps. 79.

Hypodorisch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff, with a 2/2 time signature. The key signature has one flat (B-flat). The melody is characterized by a slow, stately pace with many half and whole notes. There are several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) in the first, second, and fourth systems. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score is divided into six systems, each consisting of a single staff. The lyrics are: 'O lus-te-li-ke mei, ghi staet nu in sai -', 'soe-ne, schoon en-de groe-ne, die voghelkens sin - ghen', and 'nacht en - de dach, dies ic wel mach'.

O lus-te-li-ke mei, ghi staet nu in sai -

soe-ne, schoon en-de groe-ne, die voghelkens sin - ghen

nacht en - de dach, dies ic wel mach

1. O lústelike méi, ghi stáet nu in saisoene,
schóon ende gróene,
die vóghelkens sínghe nácht ende dách.
díes ic wel mách,
sónder verdrách,
aensien rein óghe opslách
van mijn lief cóene;
haer liefde máect mi véel te dóene.
2. Int vélt staet ménich schóne blómme;
wie sóude se sómmen?
hoe lústelic dat gérseken uiter áerden sprúit!
lóof ende crúit
ghéeft mi virtúit;
o mijnder herten juít
verblíjt den dómmen.
een tróostelic wóort laet, lief, van u cómmen.
3. Schoon lief, ghi sijt die liefste creatúre;
mijns lévens dúre
blíve ic ghestádich tot in mijn dóot.
rein lief minjóot,
tróost mi, tis nóot,
die mijn herte doorschóot.
rein máget púre,
om úwen tróost ist dát ic labúere.
4. Schoon lief, ghi ácht mijn wóordekens cléne.
díes ic in wéne
blíve met drúcke so séer doorwónt;
ghí sijt diet dóet.
schóon beelde sóet,
verhúecht sin énde móet;
met úwen troost réne
worde ic verblíjt door ú alléne.

5. Princérsselic gréin, wien ic ghéerne aenschóuwe,
blúst minen róuwe,
laet mí, arm díenaer, tróost ontfáen.
rein vróuwelic gráen,
hóort mijn vermáen;
laet mí in u grácie stáen,
so sál ic met tróuwe
u díenen, lústelike vróuwe!

TEKST.

Antw. Lb., N° 128, bl. 194, " Een nieu liedeken. " — Over de " Meiliederen " Dr KALFF, " *Het Lied in de M. E.* " bl. 298 en volg.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 1 r. : *Sout. sic.* — *A. L.*, *zijt nu in.*
1 str., 8 r. tekst : *macht mi.*
2 str., 1 r. t : *ménichté van blómmen.*
2 str., 6 r. t : *juyt* = jubilum, jubilatus (Kil.)

MELODIE.

Sout. Ps. 79. — Aangeh. in *Een nieu Liedenboek*, 1562. Zie WACKER-NAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, bl. 14.

XLVII.

OP ENEN MORGHEN STONT.

Ps. 81.

Hypodorisch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff, with a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 2/2. The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are written below the vocal line. The first system contains the lyrics 'Op e - nen mor-ghen'. The second system contains 'stont, so ist dat ic be - ghin - ne, daer'. The third system contains 'hoor-de ic e - nen ro - den mont, si sanc so'. The music features various note values including quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests. There are also triplets indicated by a '3' over a group of notes.

Op e - nen mor-ghen

stont, so ist dat ic be - ghin - ne, daer

hoor-de ic e - nen ro - den mont, si sanc so

wel van min - nen, van

min - nen.

1. Op énen mórghen stónt,
So íst dat íc beghínne,
daer hóorde íc enen róden mónt,
si sánc so wél van mínnen.
2. Haer vóis die gáf mi confórt,
béter dan een náchtegále;
désghelijcs en hébbe íc noít ghehóort,
van éen so cúische smále.
3. Natúre heeft mí gheléert,
mijn sinnen sijn daer toe bedwónghen,
om te trécken ín een príeel,
daer álle die vóghelen sónghen.

4. Al óp der vóghelen sánc
en ácht ic níet seer véle;
veel sóeter is dat gheclánc
van mijns liefs cláerder kéle.
5. Ic quám aldáer ic vánt
een schóne mághet réine
ghinder sitten op énen cánt
al bí een cláer fontéine.
6. Als mi die mághet sách,
haren sánc heeft sí gheláten,
si riep so lúide : « o wí, o wách,
mine éere bóven máten !
7. « Ai, » séide si, « wel vuíl cockíjn,
wilt ghí mijn vrúecht versmáden,
ic méende hier alléne te sijn,
mi dúnt ic bén verráden. »
8. Hi séide : « mijn útvercoren júecht,
mijn álder wéerste vróuwe,
ic en beghére ooc níet dan dúecht,
dat néme ic óp mijn tróuwe. »
9. Si séide : « gaet wéch vuil serpént,
u tónghe heeft séer ghelóghen,
het feníjn is in ú presént,
mi dúnt, ic bén bedróghen. »
10. Die dit líedeken éerstwerf sánc,
wat lóon sal Gód hem ghéven?
syn sóete lief al bider hánt,
daer mé dat éwich léven.

TEKST.

Antw. Lb., N° 133, bl. 200, « Een nieu liedeken. »

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *sic*, *Sout.* en *Kamper Lb.* — *A. L.* : stonde.
1 str., 2 r. *sic*, *Sout.* — *A. L.* : Alom den mei soo ist beghinnen.
4 str., 4 r. Zie bl. 17 hierboven.
5 str., 2 r. tekst : *A. L. schoon, reyn.*
5 str., 4 r. *al* bijgev.
10 str., 2 r. t. : *sal hém God.*

MELODIE.

Sout. Ps. 81 « na die wise : *Op enen morghen stont || so ist dat ic beghinne. Int walsche : Sur le pont Davigon (sic).* » — Over deze melodie, zie bl. 100 hierboven. Bij nader onderzoek is het ons gebleken, dat dezelfde melodie schulde onder superius en tenor van de vierstemmige behandeling door een onbekende, welke voorkomt in PETRUCCI'S *Harmonice musices Odhecaton*. Ziehier overigens den aanvang van dit stuk, zooals men dien vindt bij WECKERLIN, *La Chanson populaire*, bl. 64 :

Sur le pont d'A-vi-gnon,

Sur le pont d'A-vi-

Ma bell' passe et re - pas - se.
gnou.

The musical score consists of four staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The second staff is in bass clef. The third staff is in treble clef. The fourth staff is in bass clef. The music is written in a simple, homophonic style with long note values.

Van eene andere meerstemmige behandeling is ons alleen de bas-partij bewaard in het *Kamper Lb.*, beschreven bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 642 en volg.

“Op eenen morgen stont” wordt aangeh. *Amst. Pegasus*, 1627, voor een lied met zesregelige strophe en gansch anderen versbouw.

Sedert het schrijven dezer regelen werd de volledige melodie naar Petrucci's *Odhecaton*, uitgegeven door JULIEN TIERSOT, *Histoire de la chanson populaire en France*, bl. 464, Parijs 1889. Dezelfde schrijver leert dat er op dit lied eene mis bestaat van Certon, die gedrukt werd in 1558, en geeft bl. 209 en 383, twee oude, nog thans in Frankrijk zeer verspreide huwelijksliederen (*chansons de nocces*) die dezelfde melodie tot grondslag hebben; verder, eene Gallicaansche kerkmelodie welke in de provinciën van Calvados gezongen werd vóór het invoeren der Romeinsche liturgie en waarvan de cadenzen met die van onze melodie nagenoeg overeenstemmen. Wij laten een der huwelijksliederen, benevens de kerkmelodie volgen :

Sur le pont d'A - vi - gnou, j'ai ouï chan-ter la
bel - ie, Qui dans son chant di - sait u
ne chan-son nou - vel - le.

The musical score consists of three staves in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The music is written in a simple, homophonic style with long note values.

Cum in - vo - ca - rem ex - au - dit me De - us

jus - ti - ti - ae me - ae : in tri - bu - la - ti - o - ne

di - la - tas - ti mi - hi.

XLVIII.

IN OOSTLANT WIL IC VAREN.

Ps. 82.

Re met Si b.

The musical score is written in 2/2 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) and lyrics in Dutch. The piano accompaniment provides harmonic support with chords and single notes.

In Oost-land wil ic va-ren, mijn bli-ven en
is hier niet lanc, met een - der scho-nen
vrou-wen, si heeft mijn hert in be - dwanc. Hi

nam dat maech-de - ken rei - ne al bi - der

wit - ten hant, hi lei - de-se op een

ein-de, hi lei - de-se op een ein - de daer hi dat

bed - de - ken vant.

1. « In Oóstant wíl ic vâren,
mijn bliven en is hier niet lánç,
met éender schónen vróuwen,
si héeft mijn hért in bedwánc. »
2. Hi nám dat máechdeken réine
al bíder wíttén hánt,
hi léidese óp een éinde,
daer hí dat béddeken vánt.
3. Daer lághen si twée verbórghen
den lieven lánghen nácht,
van sávonts tóttén mórghen,
tot dat schéén den líchten dách.
4. « Wel óp, ghi rídder cóene! »
sprac sí, dat méisken fíjn :
« kéert u hérwaerts ómme,
mi wéet een vóghelkíjn. »
5. — « Hoe sóude ic mí omkéren,
mijn hóoft doet mí so séer!
en wáer dat níet gheschíedet,
ten schíede némmerméer.
6. « Hád ic nú drie wénschen,
drie wénschen álso éel,
so sóude ic nú gaen wénschen
drie rósen óp énen stéel.
7. « Die éene sóude ic plúcken,
die ánder láten stáen,
die dérde sóude ic schénken
der liefster díe ic háen.

8. « Aen ghéne gróene héide
daer stáen twee bóomkens fijn,
die éen draecht nóten muscáten,
de ánder draecht nághelkíjn.
9. « De nághelen díe sijn sóete,
die nóten díe sijn rónt :
wannéer so sál ic cússen
mijns líefkens róden mónt? »
10. Die óns dit líedeken schóne
so wél ghesónghen háet,
dat héeft ghedaén een lántscnecht;
god ghéve hem éen goet jáer!

TEKST.

Antw. Lb. N° 97, bl. 146, « Een nieu liedeken, » waar de strophe uit vier verzen bestaat, terwijl volgens de *Sout.* de strophe uit negen verzen samengesteld is. Dienvolgens is men verplicht, wil men de melodie der *Sout.* met bovenstaanden tekst bewaren, twee strophen bijeen te voegen met herhaling van een vers. — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 103, bl. 206.

Over het « Oostlant, » d. i. « het verre lant », zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 366.

Het lied bij WILLEMS, *Oude Vlaemsche Liederen*, N° 19, bl. 35 « Naer Oostland willen wy ryden, » en door dezen Uitwijkelingslied der XIIe of XIIIe eeuw genaamd, berust op een anderen, *vijfregeligen* tekst en op eene andere melodie. Zooals H. v. F. dacht en Dr K. bewees, is de tekst veeleer 17^e eeuwsch; men mag er bijvoegen dat de melodie bij Willems, insgelijks op de 17^e eeuw wijst. Over dit laatste lied zie onze aanmerkingen verschenen in de *Nederl. Dicht- en Kunsthalle*, jaargang 1887, bl. 343. — Bij WACKERNAGEL, *Lieder der Nied. Ref.*, N° 5, bl. 82, vindt men een geestelijk lied, op de wijs « Na Oostlandt wil ick varen, » getrokken uit de *Veelderhande Liedekens*, uitg. 1569, dat aanvangt : « Ick hoore de basuyne blasen » en dat zooals de berijming van Ps. 82 der *Sout.* negenregelige strophe heeft.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 4 r. sic. H. v. F.; tekst : *herteken bevaen*.

2 str., 1 r. f. : *maechdeken bijder hant*. — Str. 2 en 3 geven de 8^e en 9^e str. weer van het lied bij W., N° 19. Zie mede hierboven, bl. 227, str. 4.

- 4 str., 1 r. *ghi*, bijgev.
5 str., 2 r. t. : *wee*.
5 str., 3 r. t. : *ghesciet*.
7 str., 1 r. t. : *een*.
8 str., 4 r. t. : *naghelkijs*; H. v. F. : *naghelkijn*.
9 str., 4 r. t. : *liefs*.
10 str., 1 r. t. : *liedeken sanc*.
10 str., 2 r. *sic* H. v. F.; t. *hae*.

MELODIE.

Sout. Ps. 82. — Dr A. LOMAN, *Twaalf Geuzenliedjes*, N^r 6, melodie gebracht op het lied, met negenregelige strophe : " Ontwaect ghy christnen alle, " dat dagteekent van 1573 en, volgens het *Geuze Lb.* (z. j., doch denkelijk van 1608), gezongen werd op de wijs : " Nae Oostland wil ic varen. "

XLIX.

TE BRUNSWIJC STAET EEN STENEN HUIS.

Ps. 83.

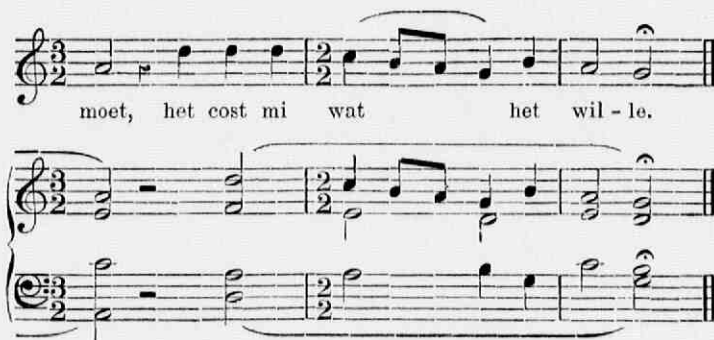
Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The melody is in a treble clef, and the piano accompaniment is in a bass clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score is divided into two systems. The first system contains the first two staves, and the second system contains the remaining four staves. The lyrics are written below the melody. The tempo/mood is indicated as 'Hypophrygisch.'.

Te Brunswijc staet een ste-nen huis, daer sit een fijn

maecht ter venster uit met haer bruin o - ghen

cla - re. de self - de maecht ic heb - ben

1. Ic rêde een mael in een bóssche dâl;
 ic vânt gheschréven óverál,
 hoe dát een schoon máechdeken wáer.
 te Brúinswije stáet een hóghe hûis,
 daer ic so gáerne wáer.
2. Te Brúinswije stáet een sténen hûis,
 daer siet een fijn máecht ter vénster út
 met háer bruin óghen cláre.
 de sêlfde máecht ic hébben móet,
 het cóst mi wát het wille.
3. Si sách mi óver de óxel án,
 si sêit : ic wáer gheen édel mán,
 ic en wáer niet háer ghelike,
 sí wil hébben een édel mán,
 een schóne ende óoc een ríke.
4. Joncfrouken láet mi ónbeghéct,
 ic bèn mijns góets een árm cnécht,
 ic wáer wel úws ghelike :
 een ríke cóopman wórt wel árm,
 een árme lántscnecht ríke.

5. Adieu joncfrouwe, ic váer daer héer,
ic sêtte ú al ín mijn déer,
door énen róse gáerde;
daer sál ic wáchten een cléine wíjl,
daer sál ic ú verwáchten.

6. Die dit líedeken éerstwerf sánc,
één vroom lántscnecht ís hi ghenáemt.
hi hévet wél ghesónghen;
hi drínet veel líever den cóelen wíjn
dan twáter úiter brónnen.

TEKST.

Antw. Lb., N° 84, bl. 127, " Een nieu liedeken. " — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 102, bl. 241. Naar de Duitsche bronnen bewerkt, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 448. — *Paradijs der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, bl. 198, geest. lied " op de wijze : Te Bruynswijck staet een hooghe huys. " — Duitsche teksten bij UHLAND, N° 154 A en B, en bij BÖHME, *Altd. Lb.* N° 429, bl. 535.

AANTEKENINGEN.

- 2 str., 1 r. tekst : *sic. Sout.* — *A. L.*, *hooghe huis.*
- 2 str., 3 r. t. : *claer.*
- 2 str., 4 r. t. : *wil ic hebben.*
- 2 str., 5 r. t. : *tcost, wil.*
- 3 str., 5 r. t. : *schoon.*
- 4 str., 2 r. t. : *arm*, lees *arrem*, gelijk nog in de 17^e eeuw. Duitsche tekst : " Ic bin mins guts ein armer knecht. "
- 4 str., 4 r. t. : *rijs.*
- 4 str., 5 r. t. : *een arm lantsnecht wort wel rike.* Duitsche tekst : " Ein armer reuter reiche. "
- 5 str., 2 r. *sette u*, zonder elisie.

MELODIE.

Sout. Ps. 83. — Volgens de aanduiding in de *Sout.* vangt het lied aan met de hierbovenstaande tweede strophe.

Ecclesiasticus van FRUYTIERS, Antw. 1565, N° 19, bl. 46, zelfde melodie, naar de wijs : " Te Munster staet een steenen huys. "

" Te Brunswijck " enz. wordt aangegeven als wijs voor het lied :

„Adam was een verloren man.“ Zie WACKERNAGEL, *Lieder der Nied. Ref.* bl. 13. Dit lied dat ook voorkomt in *Een nieu Liederboek*, 1562 (zie WACKERNAGEL, t. a. p., bl. 14) wordt mede gevonden in het vermelde *Paradijs der gh. vr.*, bl. 77, met het opschrift: „Op de wijze van 't liedeken van Munster.“ Het lied „Vanden storm van Munster“ is te vinden: N° 168, bl. 253, *A. L.*; het heeft denzelfden strophenbouw als N° 84 hierboven uit dezelfde verzameling. In Ps. 83 hebben wij dus ook de melodie van N° 168 *A. L.* — De wijs „van Munster“ wordt nog aangehaald voor de liederen: „Die den spaenschen Senacherib hoort“ (*Beleg van Alckmaer*, 1573) en „Wie wil hooren een nieu liet“ (*Slag bij Mook*, 1574); zie VAN LUMMEL, *Nieuw Geuzenlied-Boek*, bl. 147 en 206.

L.

EEN BOERMAN HADDE EEN DOMMEN SIN.

Ps. 86.

Hypodorisch (zestonig).

The musical score is written for voice and piano. It begins in 6/4 time and changes to 3/2 time at the end of the first system. The melody is characterized by triplet figures. The lyrics are: 'Een boer-man hadde een dom-men sin, daer op so schaf-te hi sijn ghe - win; het voer die boerman uit mei en, hi brocht si - nen'.

Een boer-man hadde een dom-men sin, daer op so

schaf-te hi sijn ghe - win; het voer die boerman uit

mei en, hi brocht si - nen

here een voe-der houts, sijn-der vrou-we den coe-len

mei e.

1. Een bóerman hádde een dómmen sín,
daer óp so scháfte hi sijn ghewín;
het vóer die bóerman uit méien,
hi brócht sinen hére een vóeder hóuts,
sijnder vróuwe den cóelen méie.
2. Die bóer al óp den hóve trát,
die vróuwe op hógher tinnen lách,
si lách op hógher sálen :
« mocht íc een corte wíle bí u sijn,
íc gáve mijn rós, mijn wághen. »

3. Die vróuwe die réden so háest vernám,
si liet den bóerman cómen án,
so héimelíc al stille;
al ín een dúister cámerkén,
daer déden si twee haren wille.
4. Doen hí sijn willeken hádde gedáen,
die bóer moste ván der tinnen gáen,
ende hí bestónt te clághen :
« ic ségghe u dat het één ghelijc dánder ís :
mi róut mijn rós, mijn wághen. »
5. Die hére quám uiter jáchte gheréen,
hi hóorde den bóerman clághen séer,
hi hóorde den bóerman clághen :
« ghi sécht dat het één als dánder ís ;
die wáerheid súldi mi sághen. »
6. Die bóer had schíer een lóghen bedácht :
« ic hádde een vóederken hóuts ghebrácht
ende dáer was een cróm hout ónder.
ic ségghe u dat het één als dánder bránt,
als sí bi den viere cómen.
7. « Hierom wás u vróu so grám,
dat sí mijn rós, mijn wághen nám,
om súlken cléinen schúlde.
ic bídde u, lieve hére mijn,
verwérft mijnder vróuwen húlde. »
8. Die hére ghínc voor sijnder vróuwen stáen :
« wat héeft desen ármén bóer misdáen,
schaemt ghí u níet der sónden?
gheeft hém sijn rós, sijn wághen wéer,
laet hem váren tot sínen kínder.

9. « Vaert hénen, vaert hénen, goed bóere mĳn,
dat éerste sál u verghéven sĳn,
vaert hénen dĳnre stráten;
och cómt ooc wéder áls ghi méucht,
brengt óns dat cróm hout váke. »

TEKST.

Antw. Lb. N° 35, bl. 50, " Een out liedeken. " Bij WILLEMS, N° 113, bl. 270, is de tekst overgenomen uit Coster's " Klucht van Teewis de Boer. "

Men vindt aldaar nog eene tiende strophe :

Die boerman over der heide reet,
hi hief op en sanc een liet,
hi sanc mit luder kele :
" Ic heb mĳn crom hout wel verkocht,
en al tot minen wille. "

Zie de aant. van Snellaert op W., t. a. p.

Over dit lied, Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 216.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.* : een; *A. L.* : eenen.
1 str., 3 r. *W.* : weien.
1 str., 5 r. tekst : mey.
2 str., 5 r. *sic W.*; *A. L.* : ic gave daerom.
4 str., 2 r. t. : tinne.
4 str., 5 r. t. : *Ic segghe u dat het deen is ghelijc dander.* Zie str. 5.
5 str., 1 r. *sic W.*; *A. L.* : ghereden.
5 str., 2 r. *sic W.*; *A. L.* : sere claghen.
8 str., 3 r. t. : *Schaemt ghi u der sonder niet.*
8 str., 4 r. t. : Weder.

MELODIE.

Sout. Ps. 86.

Het lied behoort minstens tot de 15^e eeuw, zooals blijkt uit de benaming : " Een out liedeken, " uit de melodie zelf en uit de met onzen tekst in verband staande strophe voorkomende bij MONE, " *Anzeiger* " 1837, aangehaald bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 82^a, bl. 170.

BÖHME geeft de melodie naer een Lb. van 1537, als volgt :

Die welt hat ei-nen thum-men mü̃t, für-war es
thut die leng kein güt, es für ein baur ins
hol - tze, er bracht seim herrn ein fü - der
holtz, mit sei-nem rös-z-lein stol - tze.

De wijs „Een boerman „ enz. wordt aangegeven voor twee geestelijke liederen in *Een dev. ende prof. boeckken*, Antw. 1539, bl. 47 r°-v^o en 48 r° (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 103-104), doch de melodie aldaar — wij laten deze in moderne notatie volgen met de eerste strophe van een der geestelijke liederen — is zeer verschillend van die der *Sout.*, alhoewel de cadenzen in beide melodieën nagenoeg overeenstemmen :

Die si-nen voet set in ee-nen
do-ren en-de noch-tans wel weet te vo-ren dat hem
droefheyt sal bren-gen in - ne, coemt hem
daer af li-den oft tho-ren, men claecht hem veel te
min-ne e ro min-ne.

E ro minne, drukfout voor : *ja te minne*; een refrein met het niet zelden daarbij gebruikte bijvoegsel *ja*.

Het lied : « Ic sie die morghen sterre brei » (Vant Vriesken), *A. L.*, N° 92, bl. 138; — UHLAND, *Volkslieder*, N° 129; — WILLEMS, *Oude Vl. Liederen*, N° 111, bl. 265; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 36. bl. 104; — Dr G. KALLF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 199 (volgens dezen laatste behoort het lied « Vant Vriesken » minstens in de 15^e, waarschijnlijk wel in de 14^e eeuw thuis), werd insgelijks gezongen op de wijs « Een boerman » enz., zooals blijkt uit het *Haerlems Oudt Lb.*, 1716, 27^{en} druk, bl. 34.

Bij BAÜMKEER, *Das katholische deutsche Kirchentied*, II, N° 370, bl. 334, treft men het begin onzer melodie (Ps. 83 *Sout.*) aan, ontleend aan een 17e eeuwsch Duitsch Lb.; de tekst, derde Boetpsalm, overgenomen uit een Duitsch psalmboek van 1582.

LI.

PEINSEN EN TRUEREN, DUCHTEN EN HOPEN.

Ps. 87.

Re met Si

Pein-sen en true-ren, ducht - ten en

ho - pen, mijn sin-ne-kens van mi stro - pen

mijn hert ghe - stelt in gro - ter

Péinsen en trüeren, dúchten en hópen,
mijn sínnekens ván mi strópen
mijn hért ghestélt in gróter pijn;
die tráenkens óver mijn óochskens lópen,,
daer íc mijn áenschijn ín moet dópen,
als ic péins om die álder liefste mijn,
daer ic áltijt moet áf geschéiden sijn.

TEKST.

Alleen de eerste strophe bekend door *Het tweede musyck boeccken* 1551.
Zie over dit werk de nota op Ps. 34, bl. 218 hierboven en de aldaar
aangehaalde *Bijdrage tot het Nederlandsch volkstied in de 16e eeuw*, door
Jhr. Mr J. C. VAN RIEMSDIJK, N° 35, die het woord *stropen*, in het
tweede vers, uitlegt door *rooven*. Ook met die uitlegging blijft voor ons
het vers onverstaanbaar.

MELODIE.

Sout. Ps. 87.— Vierstemmig behandeld in *Het tweede musyck boeccken*,
t. a. p., door TIELMAN SUSATO.

LII.

HELP GOD, HOE WEE DOET SCHEIDEN.

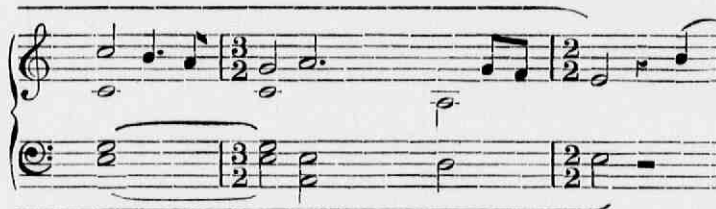
Ps. 89.

Dorisch.

Help God, hoe wee doet schei - den, hoe

is mijn hert door - wont. nu vare ic o - ver die

hei - de en - de true - re tal - der stont, die stonden

1. Help Gód, hoe wée doet schéiden,
hoe ís mijn hért doorwónt.
nu vâre ic óver die héiden
ende trúere tálder stónt.
die stónden álso véle sijn,
mijn hért draecht héimelic líden,
al éest dat ic vrólic schijn.
2. Ic hádde een hóveken gheplántet
met véil ende cláver fijn,
het ísser te vróech vervrósen,
dat dóet mijnder herten píjn;
vervrósen íst mi bi sónnen schijn,
dat crúit so lángher so líever,
dat blóemeken verghéet niet mijn.
3. Dat blóemeken dát ic méne,
dat ísser van édeler aért,
van áller dúechden réne,
haer móndeken ísser sáert,
haer óghen sijn húpsch en dáertoe fijn,
als ic der líefsten ghedénke,
bi háer mocht ic ghéren sijn.
4. Mi dúnket in ál mine sinnen
ende áls ic bí haer bín,
si ís een kéiserínne,
gheen líever ic émmër ghewín,
met vróuden ís mijn herte becléet,
als ic der líefsten ghedénke
verdwenen is álle mijn léet.

5. Sal íc mijn bóelken beghéven,
als dícwils een ánder dóet,
ende vóort met ghenéuchte léven
ende vóeren enen húpſchen móet?
dat en cán, dat en mách er dóch niet sijn.
God séghen ú int hérte,
het móet gheschéiden sijn!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst bij UHLAND, N° 67, bl. 99 en bi
BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 262, bl. 339. Het eerste vers alleen van den Ned.
tekst is ons door de *Sout.* bewaard gebleven.

MELODIE.

Sout. Ps. 89. — *Ecclesiasticus* van FRUYTIERS, 1565, N° 77, bl. 165 —
Variante bij BÖHME, t. a. p.

LIII.

HOE LUIDE SANC DIE LEERAER OPTER TINNEN.

Ps. 90.

Hypodorsch.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff, with a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 2/2. The melody is composed of eighth and quarter notes, with some triplet markings. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score is divided into two systems, each with a repeat sign at the end. The first system contains the first two lines of the song, and the second system contains the next two lines. The lyrics are: "Hoe lui - de sanc die lee-raer op - ter ün - nen :", "so wie met son - den is be - swaert, God", "late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re sijn".

Hoe lui - de sanc die lee-raer op - ter ün - nen :

so wie met son - den is be - swaert, God

late hem wel ver - win - nen, en - de ke - re sijn

1. Hoe lúide sánc die léraer ópter tinnen :
« so wíe met sónden is beswáert,
God láet hem wél verwínnen,
ende kére sijn hérte tot Góde wáert,
eer hém die dóot den wéch ondergáet.
si sijn wijs diet cónnen versínnen. »
2. « Och édel ménsche, dénckt dat ghí moet stérven ;
en máect ghi u níet van sónden quíjt,
Gods ríke móet ghi dérven.
ghí hebt dícwíjs versúimt den tíjt.
ten sí door Góds genádichéit,
die hélle móet u érvén. »
3. Ende dát verhóorde een jónghelinc jónc van járen,
« léraer, » séit hi, « dóet mi ghewách,
hoe móochdi dús ghebáren?
ic sál noch léven ménighen dách,
ende hébben blischap áls ic plách,
daer ná te Góde váren. »
4. Die léraer sprác : « dat ís seer hóghe verméten,
óch waer sijn u gheséllen nú,
die bí u wáren gheséten?
si hádden der járen so véel als ghí,
waer sijn sí nú? beréhtes mi :
die wórmén hébbense ghéten. »
5. Die jónghelinc sprác : « ic en cáns mi níet bedwínghen,
ic wíl ghebrúiken dat léven mījn
met dánsen énde sprínghen.
si móeten stérven die vэгhe sijn,
laet óns gaen drínken den cóelen wījn,
God sál ons wél ghehínghen. »

6. Die léraer sprác : « dit léven en mách niet dúren,
mér het verkéert so ménichsíns
in álso córter úren.
och wáerdi ván den sínne mĳn,
als ghí mi dúct vol sónden sĳn,
ghi en sóut niet dóen dan trúren. »
7. Die jónghelinc sprác : « men cán mi níet gheráden
dat íc dese wérelt soude schéiden ván
ende léven ín versmáden.
ic sál mí béteren áls ic cán ;
der wérelt vrúecht ende háer ghespán
en cán ic níet versmáden. »
8. Die léraer sprác : « ghi dúct mi búiten kére,
dat ghí der wérelt vrúechden kíest
voor dat léven ván onsen Hére.
siet dat ghí so níet en ríest,
dat ghí dat ríke Góds verliest,
dat dúren sal immermére. »
9. Die jónghelinc sprác : « sal íc Gods ríke déerven,
so cláech ic mĳnder ármer síelen misvál
dat íc sal móeten stérven.
ic hébbe ghemíst den réchten pát ;
wat sál ic dóen? berécht mi dát,
dat ic schóuwe der héllen éerven. »
10. De léraer sprác : « wildí in dúechden rísen?
den réchten wéch te Góde wáert
wil íc u so ghéerne wísen,
daer némmerméer en ís verdriet ;
doet áltoos wél, en twífelt níet
God sál u síele spísen? »

11. Die jónghelinc sprác : « sal ic er sijn verlóren,
so mách mi wel róuwen dat léven mijn,
dat ic oit wás ghebóren;
ic wille schóuwen der héllen pijn,
so dát mijn árm siele mach sijn
hier ná met Góde vercóren. »
12. Die léraer sprác : « wildí u sónden gaen bedínken
ende léven op Góds genádichéit,
sijn ríjce sal hí u schínken.
siet dát ghi ú daer tóe beréit,
óft ghi móet, voorwáer gheséit,
in die éwige allénde sínken. »
13. Die jónghelinc sprác : « die wérelt wíl ic láten,
ic wille Góde díenen altíjt
in mínnen énde in charitáten,
ende drághen énen gráuwen róc;
al wáer ic álder wérelt jóc,
ic hópe het sál mi báten. »
14. Die léraer sprác : « ghi ségghet álte wále;
dóet der wérelt sónden áf,
het bréngghet u ín die sále
daer Gods énghelen síngghen lóf.
doet áltoos wél ende quíjt u belóf,
ende schóuwet der héllen quále. »
15. Die jónghelinc sprác : « die quále móet ic schóuwen,
ic wille Góde díenen altíjt,
die wérelt wíl ic verdóuwen
ende máken mí van sónden quíjt,
dat ic van Góde niet en hóre verwíjt,
ic dúchte het sóude mi róuwen.

16. Die léraer sprac : « overdénken wi ónse sònden,
 ende díenen den hére met herten devóot,
 die doorsiet alle grónden,
 ende béteren óns met háesten gróot,
 eer óns comt áen die bitter dóot :
 wi wórden sálích vónden !

TEKST.

Antw. Lb., N° 55, bl. 81 « Van den Leeraer upter tinnen. » — Geestliederen van denzelfden inhoud : *Hor. Belg.*, Pars X, N° 122, bl. 246 ; N° 123, bl. 248 ; — *Een dev. ende prof. Boeckken*, Antw. 1539, N^{rs} 120, 121 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 148 en vlg. en aant. bl. 328) ; — *Antw. Lb.*, N° 56, bl. 84 ; — WACKERNAGEL, *Lied. der Nied. Reform.*, bl. 125, getrokken uit *Een nieu Liedtenboek* 1562, bl. 37 ; — Vermeld bij Dr ACQUOY, *Het Geest. lied in de Ned. vóór de hervorming*, bl. 47-48 ; — *Paradijs der gheest. vreuchden*, Antw. 1617, als wijs aangeh. voor geest. liederen, bl. 64, 124 « Hoe luyde sangh de leeraer », 127, 202. — Het voorlaatste lied, N° 127, is eene herhaling van N° 121 uit *Een dev. ende prof. B.* — De aanvangsregel : Hoe luide riep de ziel tot God van binnen » wordt op zijne beurt aangehaald als wijs in *Een nieuw devoot Geest. Lb.*, door NICLAES JANSSENS VAN ROOSENDAEL, Antw., z. j., bl. 73 (eerste druk omtr. 1594), voor het lied : « Ick arme ziele mag wel droevig klaegen. »

De wijs aangeduid door de *Hor. Belg.*, N° 123 :

Hoe lustelic werd der minnen bant
 ontsloten, mit groter.....

zal naar alle waarschijnlijkheid het begin uitmaken van een vroeger wereldlijk lied. — Nog als « stemme » aangehaald in den Riederijkers-bundel, *Consthoonende Juweel*, Zwol, 1607, bl. R r r III. — In het 16^e eeuwscH Hs. N° 1042 van Meerman, beschreven bij Dr ACQUOY, *Bijlagen tot het verslag der historische commissie van de Maatschappij der Nederl. Letterkunde te Leiden, 1887-1888*, vindt men een lied dat aanvangt : « Hoe luydt soe sanc die geest wt rechter minnen. »

N° 60, bl. 90, *Antw. Lb.* « Een out liedeken, » dat volgt, waarvan de aanvang der 2^e en 3^e str. herinnert aan N° 55, *A. L.* en dat denzelfden buitengewonen strophenbouw heeft als dit laatste, werd, buiten twijfel, ook op dezelfde melodie van Ps. 90 *Sout.* gezongen.

1. Het worp een cnaep so heimelike dinghen
 al voor een borghers camerlijn ;
 sijn boelken was daer binnen,
 het was eens borghers dochter goet.
 daerop so schafte die cnape sinen moet :
 na haer stont sijn verlanghen.

2. Hoe luide singhet die wachter opter tinnen :
" als twee schoon liefkens te samen sijn,
si moghen hem wel versinnen,
het is gheluc ende een goet jaer :
ic schenke mijn lief vijf duisent jaer,
mijn boel enen goeden morghen. "
3. Dat maechdeken sprac : " mach mi den cnaep niet werden,
in een duister camerken
van rouwe moet ic sterven.
och sterve ic nu, so ben ic doot,
so graeft mi onder die rooskens root,
so verre aen gheen groen heide. "
4. Hi nam dat maechdeken bider witter hant,
hi leidese door dat groene wout,
dat groene wout ten einde ;
hi leidese onder een linde staet breit,
daer vonden si twee een bedde bereit,
si laghen daer bi malcanderen.
5. Si laghen daer den langhen nacht verborghen,
al in een duister camerken,
tot dat quam den lichten morghen.
tsmoghens vroeck, alst was schoon dach,
dat machdeken dede den ruiter gheclach :
si haddet so gheerne verborghen.
6. Die dit liedeken eerstwerf heeft gesonghen,
het was een ruiter uit Brabant.
uit Nederlant is hi ghecomen,
hi voerde een spiese op sijnder hant,
met pipen, met trommen trect hi door tlant,
sijn sinnen staen na den crighe.

De 4^e en 5^e strophe komen dikwijls en bijna onveranderd, in onze liederen terug, men vindt ze onder anderen in het *A. L.*, N° 96, bl. 145 :

Str. 11. Daer laghen si twee verborghen,
die lieve langhe nacht,
vanden avont totten morghen,
tot dat scheen den lichten dach.

Ib. N° 97, bl. 146 (vg. WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, bl. 36, str. 8 en 9 en H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 104, bl. 208, str. 4 en 5) :

Str. 2. Hi nam dat maechdeken bider hant,
al bi der witter hant,
hi leidese op een einde
daer hi dat beddeken vant.

Str. 3. Daer laghen si twee verborghen,
den lieven langen nacht,
van tsavonts totten morghen,
tot dat scheen den lichten dach.

Ib. N° 102, bl. 154; zie hierboven bl. 227, str. 4.

AAANTEKENINGEN.

1ste TEKST.

- 3 str., 6 r. tekst : *met Gode*, zie *H. B.*, X, N° 123.
4 str., 2 r. *Och* bijgev.
5 str., 1 r. *sic H. B.*, N° 123; t. : *mi en can mi niet ontbringhen*.
7 str., 1 r. t. : *ontraden*.
11 str., 1 r. *er* bijgev.
11 str., 4 r. t. : *wil*.
11 str., 5 r. t. : *arm*, vg. bl. 347 hierboven, str. 4 en zie aant. bl. 328.
13 str., 2 r. t. : *wil*.
14 str., 1 r. t. : *seght*.
14 str., 5 r. *ende* bijgev.
15 str., 2 r. t. : *wil*.

2^e TEKST.

- 1 str., 3 r. t. : *boel*.
4 str., 1 r. *witter* bijgev.
6 str., 4 r. t. : *spijse* = *spies*, lans.
6 str., 5 r. *hi* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 90. Zelfde melodie, buiten kleine varianten, in *Een dev. ende prof. Boecaken*, t. a. p. Wij deelen deze door ons in moderne notatie gebracht, hieronder mede. — Eene andere variante bij BÄUMKER, *Niederl. geist. Lieder*, N° 35, *Vierteljahrsschrift*, 1888, bl. 228; daarbij nogmaals eene variante van de hierboven aangehaalde geestelijke teksten.

Onder N° 106, bl. 202, deelt BÖHME *Ald. Lb.* eene vergeestelijking mede "Ein leerer rüft", in 1429 door H. von LOUFENBERG naar een Wachterlied gedicht. Zie echter over dit punt H. v. F., *Gesch. des deutschen Kirchentiedes*, N° 220, aant. — Ofschoon, zooals BÖHME zegt, de tonaliteit der melodie van dit laatste lied moeilijk kan bepaald worden, heeft deze zang toch zekere karakters trekken gemeen met Ps. 90, zoodat die wijs tot de 14^e eeuw kan opklimmen. — De melodieën bij BÄUMKER en bij BÖHME, waarnaar wij hier verwijzen, werden beide herdrukt bij D. F. SCHEURLEER, t. a. p. bl. 329.

Hoe luy - de sanc die lee - raer op - ter
tin-nen: "So wie met son-den is be - swaert, God
la - tet hem ver - win-nen, en - de kee - re hem in
tijts te Go-de waert, eer hem die doot den wech on-der
gaet. hi is wijs diet can ver-
sin - nen. "

LIV.

HET SOUDE EEN MEISKEN GAEN OM WIJN.

Ps. 92.

Re met Si

Het soude een meis-ken gaen om wijn, twas

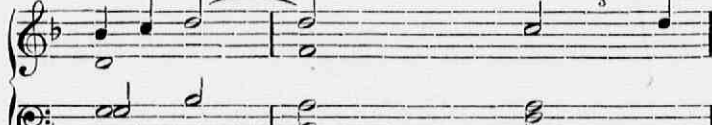
sa-vonts al so la

te; wat vantse in ha-ren we ghe

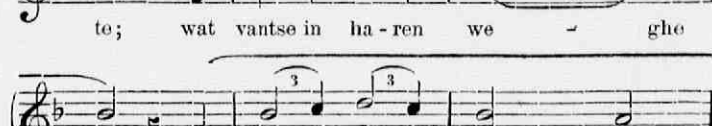
te; wat vantse in ha-ren we ghe

te; wat vantse in ha-ren we ghe

te; wat vantse in ha-ren we ghe

te; wat vantse in ha-ren we ghe

te; wat vantse in ha-ren we ghe

1. Het souden een méisken gáen om wíjn,
twas sávonts álso láte;
wat vántse in háren wéghe stáen?
een háselasrbóom was gróene.
2. « Wel háselasrer, » séise, « wel háselasrerbóom,
waerván sijt ghí so gróene? »
« wel méisken, » séi die háselasrerbóom,
« waerván sijt ghí so schóne? »
3. — « Waerván dat íc so schóne bèn,
dat sál íc ú gaen ségghen :
íc éte der ghebráden ende drínke den wíjn,
ende slápe op een plúimen bédde. »
4. — « Eét ghi der ghebráden ende drínet ghi den wíjn,
ende sláept ghi op een plúimen bédde,
die cóele dáuwe váltér op míjn,
ende dáervan bèn íc so gróene. »
5. — « Vált er die cóele dáuwe op ú,
ende sijt ghi dáervan so gróene,
mer swínters alst hágelt, cóut valt die snée
ende sijt ghi weer, háselasrer, gróene. »

6. — « Gheráke ic swínters mijn bláren quíjt,
inden sómer críjghe icse wére;
mer een méisken dát hare ére verléest,
si en críjcht die némmer mére. »
7. — « Wel háseleer, » séise, « wel háseleersbóom,
ic dánke u vóor u lésse,
ic wásser te wéghe naer mijn sóete líef,
mer nú ga ic wéder kéren. »
8. — « Ja, kéert ghi wéder, so dóet ghi wél,
trect bóven al óp u cámer;
al wáert ghi vier hóndert mílen er ván,
so Gód gheeft, ghi cómt noch te sámen.

TEKST.

In Mnl. gebracht naar aanleiding van de nieuwere teksten voorkomende bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 350, en bij LOOTENS en FEYS, *Chants populaires Flamands*, N° 33, bl. 54 « Er zou een maagd om bloemetjes gaan. » Over dit lied, ook bij de Duitschers bekend, zie *Het Lied in de M. E.*, t. a. p.

AANTEKENINGEN.

1 str., 3 r. Hetzelfde vers *Antw. Lb.*, N° 67, str. 2, bl. 101.

MELODIE.

Sout. Ps. 92, na die wise : « Het soude een meisken gaen om wijn ». — Andere melodie bij LOOTENS en FEYS, t. a. p. — Er bestaan van den componist SAMPSON of SAMSON, een vierstemmig lied : « Es sout ein meisken hollen win », gedrukt in 1537 en eene vierstemmige mis op het lied : « Es solt een megdlein hollen wein », gedrukt in 1540. Zie AMBROS, *Gesch. der Musik*, 2^e uitg. III, 276 en R. EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke des XVI. und XVIII. Jahrhunderts*, bl. 829. Deze laatste, t. a. p., bl. 316, vermeldt nog twee meerstemmige bewerkingen van den Duitschen tekst, door onbekende componisten, gedrukt in 1545 en 1550.

LV.

HET VLOOCH EEN CLEIN WILT VOGHELKEN.

Ps. 96.

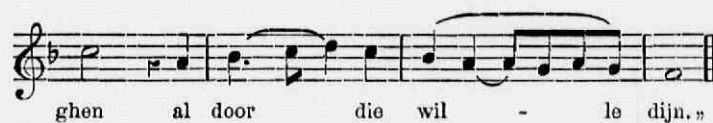
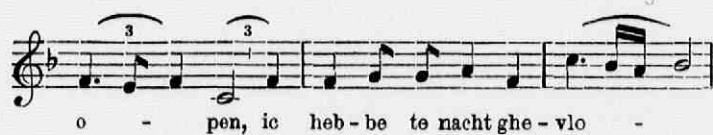
Ut mod.

The musical score is written for a four-part vocal ensemble (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment. It consists of 12 staves, with the vocal parts on the top four staves and the piano accompaniment on the bottom four staves. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The tempo is marked 'Ut mod.' (Moderato). The lyrics are in Dutch and are written below the vocal staves.

Het vlooch een klein wilt vo-ghelken tot mijns liefs venster

in, het clop-ter al-so li-se-lijc met

si-nen sna-vel - kin: "staet op en-de doet mi

1. Het vlóoch een cléin wilt vóghelken
tot mijns liefs vénster ín,
het clópter álso líselijc
met sínen snávelkín :
« staet óp ende dóet mi ópen,
ic hébbe te nácht gevlóghen
al dóor die wille dijn. »

2. — « Hebdi te nácht ghevlóghen
al dóor die wille mijn,
so cómt ter hálver míddernacht,
ic sál u láten ín;
ic wíl u décken wárme,
ic wíl u vríendlic slúiten
al ín den ármen mijn. »
3. Ende dát verhóorde een wáchter
op hógher tinnen hi lách :
« ic dácht ghi wáert een húpsche
een húpsche máechdelijn,
ende ghí hebt ín gheláten
den lántsnecht ván der stráten,
den álder líefsten díjn.
4. — « Och willet wáchter swíghen,
laet dát verhólen sijn,
so wíl ic wáchter u schénken,
van góude een víngherlín
ende een cránselín van sílver.
och hére, Gód van den hémel,
hoe ís die dách so lánce. »
5. — « Die dách en ís so lánge niet,
het wért wel wéderom nácht;
mi héeft so húpsh een máechdelijn
een bíslapen tóegesácht.
och, mócht ic bí haer slápen,
mijn trúeren sóude ic láten
ende hébben enen vríen móet. »

6. « Och mócht ic bí u slápen
schoon líef, mocht dít geschíen,
mijn trúieren sóude ic láten,
weder frísch ende vrólic sijn,
ende hébben enen húpschen móet.
om mínes bóelen willen
vertére ic ál mijn góet. »
7. Die ons dit líedeken éerstwerf sánc,
so wél ghesónghen héeft,
dat héeft ghedaén een lántsnecht vroom;
God ghéve hem een vrólic jáer.
hi hévet so wél ghesónghen,
God scénde alle níders tónghen!
hi hévet enen vrien móet.

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst voorkomende bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 115, bl. 214, met behulp van N° 77, bl. 115, *Antw. Lb.* « Een amoreus liedeken, » waarvan de tekst corrupt is. De Duitsche versbouw en de berijming van Ps. 96 der *Sout.* wijzen op eene zevenregelige strophe, terwijl de strophe van het *A. L.* zesregelig is; ook de melodie wijst op een zevenregelig schema. Zie over dit lied: Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 291. — Er bestaat volgens HOFFMANN v. F., *Geschichte des deutschen Kirchenliedes*, 3^e uitg., N° 223, bl. 393, eene Duitsche vergeestelijking van dit lied. Die meening wordt op goeden grond bestreden door BÖHME, t. a. p., N° 597, bl. 706 en door BÄUMKER, *Das kath. deutsche Kirchenlied*, II, N° 40, bl. 109.

AANTEKENINGEN.

Volgens den algemeenen gang van het lied, bestaan al de verzen uit drie accenten. Echter in str. 1, r. 1 en 3; str. 2, r. 3; str. 5, r. 1 en 3 en str. 7, r. 3 — ten ware men dit laatste vers scandeerde: « dat heeft ghedaén een lántsnecht vróom » — wordt de vertraging die in de melodie op het laatste accent van het vers ontstaat, uitgebreid, zoodat het vers werkelijk vier accenten bekomt.

1 str., 1 r. *Sout.* sic. *Antw. Lb.*, « Het vlooch een so cleinen wilt voghelken. »

MELODIE.

Sout. Ps. 97. Zelfde mel. *Ecclesiasticus* van FRUYTIERS, 1665, N° 110, bl. 204. — Variante, bij BÖHME, t. a. p. — Vierstemmige bewerking door een onbekend 16^e eeuwsch componist, herdrukt bij VON LILIENCRON, *Die historischen Volkslieder der Deutschen, Nachtrag*, 1869, bl. III, Beilage 2.

LVI.

EEN JONGHE MAECHT HEEFT MI GHEDAECHT.

Ps. 98.

Re met Si b.

The musical score is written for a single voice and a basso continuo. It consists of six systems of music. Each system has a vocal line on a treble clef staff and a basso line on a bass clef staff. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The lyrics are written below the vocal line. The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are several triplets marked with a '3' and a slur. The score ends with a double bar line.

Een jon-ghe maechtheeft mi ghe-daecht te co-men

in haer ca-mer - kijn. stout on-ver-saecht, heb ict ge-

waecht; ic was be - spiet van ni-ders fe - nijn. sal ic noch

moe-ten in drucke zijn? want si mi liefde heeft be-we -

sen. mocht si ghe-bue-ren mi, mocht si ghe-bue-ren

mi! en - de so waer ic vri van al - le mi - nen

druc ghe - ne - sen.

1. Een jónghe maécht heeft mí gedáecht
te cómen ín haer cámerkíjn.
stout ónversáecht, heb íct ghewáecht;
ic wás bespiet van níders feníjn.
sal ic noch móeten in drúcke sijn?
want sí mi liefde heeft bewésen.
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
2. Haer áenschíjn cláer heeft mí, voorwáer,
míjn óochskens ál te séer verblént;
dat ic bén door háer in drúc ende váer,
dat ís den hóochsten hère beként.
had íc míjn líeveken híer presént,
so wáer míjn vrúecht verrésen.
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
3. En al óm míjn líef lide íc miskíef,
want ícse sélden spréken mách.
mer áls een díef lide íc miskíef,
mocht ícse versóeken nácht ende dách!
dat wíldi hóren míjn geclách
van mínen líeveken gheprésen?
mocht sí ghebúeren mí!
 ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.
4. Princérselijc aensien moet íc haer bíen
boven álle die léven int áertsche dál.
al móet ic van haer vlén door níders bespién,
ic hóopt niet lánghe dúren en sál

want Gód die hère is bóven ál.
so wil ic swíghen met désen.
mocht sí ghebúeren mí!
ende só waer ic vrí
van álle minen drúc ghenésen.

Mint daer ghi trouwe vint.

TEKST.

Antw. Lb., Nr 40, bl. 57. Vergeestelijkingen in *Een dev. ende prof. Boeccken*, Antw. 1539, bl. 85, r^o-v^o (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 178), en in *Het prietel der Gheest. mel.*, Brugge, 1609, 3e uitg. bl. 134, "op de wijze : alsoot begint". — Zelfde tekst als deze laatste in *Het Paradijs der geest. vreuchden*, Antw., 1617, bl. 129 "op de wijze : Mijn hert vervult altijd met pijn."

AANTEKENINGEN.

De herhaling van het 7^e vers der str. wordt aangeduid in het *A. L.*

1 str. 1 r. *Sout.* : "Een schóne jonghe máecht heeft mi gedáecht."

2 str. 3 r. tekst : *dat ic haer in.*

3 str. 5 r. t. : *sic.*

Na str. 4. *Mint daer* enz. Wellicht de kenspreuk van een ons onbekenden dichter.

MELODIE.

Sout. Ps. 98. — Varianten in de aangeduide geest. liedb. van 1539 en 1609. Wij laten deze varianten volgen.

Devoet ende prof. Boeccken, 1539.

Mi jon-ghe maecht, die we-relt mis - haecht, Die
we-relt wil ic be - ghe - ven. Want on-ver

(1) Tekst :
we-relt mis - haecht.

(2) Over den vorm : , zie bij DOM POTHIER, *Les Mélodies Grégoriennes*, uitg. 1881, bl. 185, het voorbeeld : *Justus Dominus*, enz., onder het cijfer 8.

saecht, mijn hert daertoe draecht : Te kie-sen een an-der
 le - ven En - de God den Heer te aen-
 cle - ven. Di - en wil is mi in ghe-
 re - sen. Mocht hi ge - bue - ren
 mi, mocht hi ge - bue - ren mi, So waer ic
 vri van al - le mijn druc ghe - ne - sen.

Het Prieel der Gheestelijke Melodie, 1609, bl. 134.

Een jon - ge maecht sprac on - ver-saecht:
 Na t'vlees wil ick niet le - ven,
 Want t'her - te jaecht En Godt my draecht

Tot ee - nen staet ver - he - ven;

Mijn Heer' wil ick aen-cle - ven,

Dits my int hert' ghe-re - sen. Mocht hy ghebeuren my,

Mocht hy ghe - beu - ren my, Soo waer ick vry

Van al-lendruck ghe-ne - sen.

The musical score consists of five staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are in Dutch and are aligned with the notes. The second staff continues the melody with a slur over the first two measures. The third staff also continues the melody. The fourth staff continues the melody. The fifth staff concludes the system with a double bar line. The lyrics are: 'Tot ee - nen staet ver - he - ven;' on the first staff, 'Mijn Heer' wil ick aen-cle - ven,' on the second, 'Dits my int hert' ghe-re - sen. Mocht hy ghebeuren my,' on the third, 'Mocht hy ghe - beu - ren my, Soo waer ick vry' on the fourth, and 'Van al-lendruck ghe-ne - sen.' on the fifth.

LVII.

DAER HAD EEN MEISKEN EEN RUITER WAT LIEF.

Ps. 99.

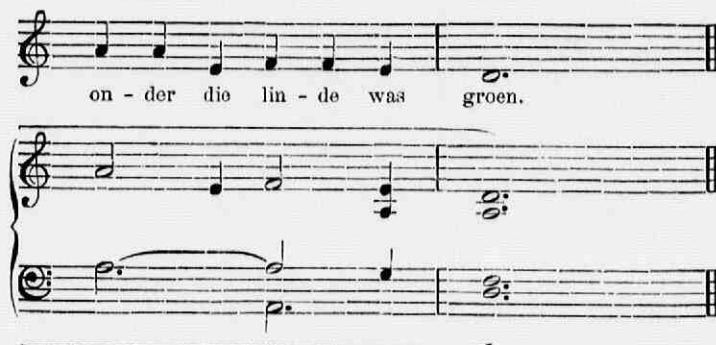
Re met Si ♭.

Daer had een meis-ken een rui-ter wat lief voor sil-ver

noch voor ro-den gout en wil-de

si niet schei-den van hem; si wachte hem

The musical score is written for voice and piano. The voice part is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the bass clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 6/4. The score consists of six systems of music. The first system is a single line of music for the voice. The second system is a grand staff with two staves. The third system is a single line of music for the voice. The fourth system is a grand staff with two staves. The fifth system is a single line of music for the voice. The sixth system is a grand staff with two staves. The lyrics are written below the voice part.

1. Daer hād een méisken een rúiter wat lief
voor silver nóch voor róden góut
en wíldē sī niet schéiden van hém;
si wáchte hem ónder die línde was gróen.
2. Daer quām een vróme rídder gheréden,
sijn swárte hóet was ontwée ghesnéden,
sijn hárnas blónc van góude cláer :
« wel schóne jóncfrou, wat dóet ghi dáer! »
3. « Ic hébbe hier álso lánghē gheséten,
die liefste mījn die héeft mi verghéten;
het ísser wel séven jáer en een dách,
dat íc mījn lieveken níet en sách. »
4. Wat tróc hi dáer uit sínē tássche?
een slúierlījn was wít gewáschen :
« lief méisken, dat wíl ic di ghérne schénken,
so ghí dīnes boéles nemmēer wilt ghedénken! »
5. « Al wáre die slúier nóch so lánē,
dat hí van den hémel totter áerden hānc,
dan nóch so wóude ic hem vāren láen,
mījn sóete lief willic wéder hāen. »

6. Wat nám hi dán van sínen víngher?
van róden góude enen schónen rínghe :
« lief méisken, dien willic daer bí u schénken,
so ghí dines bóeles nemméer wilt ghedénken. »
7. — « Die rínc is schóne ende dáerbi góet,
behóut uwen rínc ende íc minen móet,
die rínc dien willic váren láen,
mijn sóete lief moetic wéder háen. »
8. — « Wat wíldi nóch den rídder verbéiden,
alréde so lánc van hÍer geschéiden?
nu schínet voor hém een ánder dách,
dat men hém een ánder jónefrouken gáf. »
9. — « Waeróm en sóude ic hem níet verbéiden,
den vríent van mí so lánghe gheschéiden?
bewáre Gód dat édel blóet,
so dát hi voor mí noch líefde vóelt.
10. « Ic vóere nú enen dróeven móet,
ghelíjc die tórteldúive dóet,
als sí haer bóelken verlóren héeft,
op dórren tácke trúerich sí léeft.
11. « Si drínket dat wáter met dróeven sínne,
ende dát uit réinder líefde ende mínne,
sí ísser émmér so dróeve ghemóet.
ríjc Gód, hoe ís die líefde so sóet. »
12. Doe nám hi áf sinen íseren hóet,
doe verkénde sí dat édel blóet :
« sijt ghíjt mijn líefste schát, mijn léven?
twi en hébt ghi u níet te kénnen ghegéven?

13. — Omdát ic dí bepróeven wóude,
ic méende dat ghi mí vervlóeken sóude,
mer háddet ghi mí met vlóec beláen,
ghi háddet móeten becópen sáen.
14. Daer dóor ghi mi réin bewáert hebt u tróue,
so blijfdi émmér die liefste vróue,
nu sálic, wáer ic óoc verbljif,
schoon líef, di némen tót een wjíf.
15. Die óns dit líedeken éerstwerf sánc,
een vróme rídder wás hi ghenáemt,
hi sínghet ons dít ende nóch veel méer;
behóede Gód aller jóncfrouwen éer!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst voorkomende bij BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 40, bl. 118. Een der oudste lezingen, zegt BÖHME, van het thans nog gezongen: "Es stand eine Lind im tiefen thal." Zie den tekst N° 116, bij UHLAND: "Es stet ein lind, enz." Zie mede hierboven bl. 300. Dat dit lied, ofschoon verminkt, tot op lateren tijd bestond, blijkt uit den volgende tekst, overgenomen uit *De Nieuwe Overtoomsche Marktschipper of Dunkerdammer Kraamer*, enz. Amst. 1793, bl. 46.

Daer zou 'er een inagetje vroeg opstaan,
om haer zoete lief te zoeken gaen,
en zy zогten onder de linden,
maar kon daar haar liefje niet vinden.

Met kwam daar een heer aan gaan,
die zey: "kind wat hoeft gy hier alleen te staan,
of teld gy de groene boomen,
en al de geele goude roozen."

— "Ik tel de groene boomen niet,
en pluk ook alle gouden rooze niet:
ik heb' myn lief verloren,
en kan 'er geen tyding van hem hooren."

— "Hebt gy 'er jou lief verloren,
kanje ook geen tyding van hem hooren,
hy is 'er op zeelands douwe
en verkeerd met een andere schoon vrouwe."

— “ Is hy 'er op zeelands douwe,
verkeerd hy daer met schoone vrouwe,
zo mag den hemel zyn leidsman zyn,
met alle mooije meisjes die by hem zyn. ”

Wat trok hy uit zyn mouwen?
een ketting rood van gouwen :
“ die (zal) ik u schoon kind schenken
wild op u lief niet meer denken. ”

— “ Alwaar de ketting nog eens zoo lang,
dat hy van de hemel op de aarde hang.
veel liever wil ik ze verliezen
eer ik een ander liefje wil kiezen. ”

Doe ontroerde de heer zijn bloed :
“ schoon kind, zie wel voor u wat gij doet ;
gij bent 'er mijn regte huysvrouwe,
en ik wilder geen ander trouwe. ”

Zelfde tekst bij WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 90, bl. 219, getrokken uit *Lammeren-Vreught*, II, Amst. 1778 en H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 26, bl. 86. Vgl. LOOTENS en FEYS, *Chants pop. flamands*, N° 48, bl. 92. — WILLEMS, t. a. p., N° 99, bl. 237 en H. v. F., t. a. p., N° 38, bl. 109, heeft met bovenstaande lied alleen den aanvangsregel gemeen.

“ Een meysken had een ruyter lief, ” aangeh. als wijs, *Veelderhande Liedehens*, 1569, bl. 320, voor het lied : “ Wel hem die in Gods vreese staet, ” herdrukt bij WACKERNAGEL, *Lieder der Niedert. Reform.*, N° 22, bl. 97.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. Het eerste vers is ons bewaard door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 99.

LVIII.

GHEQUETST BEN IC VAN BINNEN.

Ps. 101.

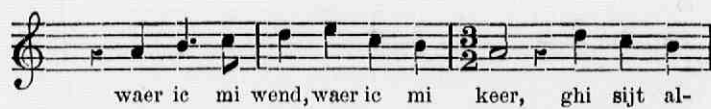
Re met Si.

The musical score is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The melody is in treble clef, and the piano part is in bass clef. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The first system has the melody starting with a treble clef and a key signature of one flat, followed by a 3/2 time signature change. The lyrics 'Ghe-quetst ben ic van bin-nen, duer-wont mijn hert so' are written below the first system. The second system continues the melody and piano accompaniment. The third system has the lyrics 'seer, van u-wer ganscher min-nen ghe-'. The fourth system continues the melody and piano accompaniment. The fifth system has the lyrics 'quetst so lanc so meer. waer ic mi wend, waer ic mi'. The sixth system continues the melody and piano accompaniment. The score includes various musical notations such as notes, rests, and slurs. There are also some markings above the notes, possibly indicating fingerings or ornaments.

Ghe-quetst ben ic van bin-nen, duer-wont mijn hert so

seer, van u-wer ganscher min-nen ghe-

quetst so lanc so meer. waer ic mi wend, waer ic mi

Ghequétst ben ic van binnen,
duerwónt mijn hért so séer,
van úwer gánscher mínnen
ghequétst so lánc so méer.
waer ic mi wénd, waer ic mi kéer,
ic en cán gherústen dách noch náchte;
waer ic mi wénd, waer ic mi kéer,
ghi sijt alléen in mijn ghedáchte.

TEKST.

WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 16, bl. 30; volgens eene aanteekening aldaar bl. 32, aan W. medegedeeld door Van Hulthem en ook te vinden in eene oude liederverzameling berustende ter Bibliotheek te Doornijk. — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 87, bl. 200, die denzelfden tekst geeft, verklaart niet te weten op welken grond dit stuk door W. aan Margaretha van Oostenrijk wordt toegeschreven. Het is zoomin van deze Prinses als het lied „Mijn hert altijd heeft verlangen“, dat door W. insgelijks aan Margaretha toegeschreven is, maar dat reeds in 1501-1503 gedrukt werd te Venetiën, bij Petrucci, vierstemmig behandeld door Pieter de la Rue, die op het einde der XVe eeuw leefde. Zie onze uitgave van dit lied, in de *Nederl. Dicht- en Kunsthalle*, Antw., 1886, bl. 291. — Aangeh. bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 323, die eene geestelijke omwerking vermeldt uit het 15^e eeuwsch liederboek van Marigen Remen, Hs. toebehoorende aan de *Maatschappij der Nederl. Letterkunde*, te Leiden.

MELODIE.

Sout. Ps. 101. — Vermeld in de tafel van het meerstemmig *Kamper. Lb.* Zie Dr G. KALFF, t. a. p., bl. 643.

LIX.

GHEPEINS, GHEPEINS VOL VAN ENVIEN.

Ps. 106.

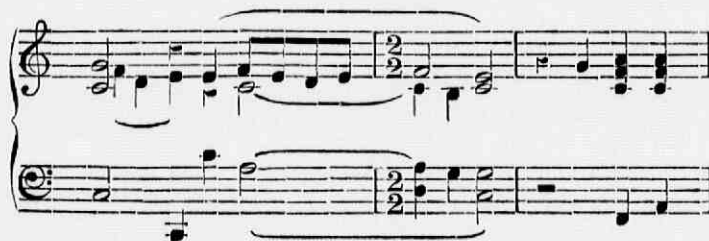
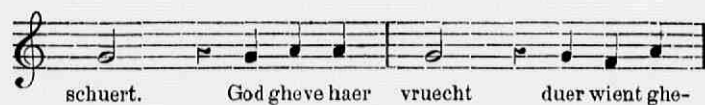
Ut Modern.

The musical score is written for a four-part vocal ensemble (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment. It consists of eight staves. The first four staves are for the vocal parts, and the last four are for the piano accompaniment. The music is in 3/2 time and features a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the vocal staves.

Ghepeins, ghe-peins vol van en - vi - en,

dwelc oorsprone is dat me-nich

truert, hoe quel - di mi nu met fan - ta -

wout, secht haer dit al - te -

ma - le en - de groet-se mi me - nich fout.

1. Ghepéins, ghepéins vol ván envíën,
dwele óorsprone ís dat ménich trúert,
hoe quéldi mi nú met fántasíen?
mí dúnet dat mí mijn hérte schúert.
God ghéve haer vrúecht duer wíent ghebúert,
al dóetse mí dees quéale.
haer wésen fier heeft mí becúert
mits teóluer ván corále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht úit dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mí ménich fóut.

2. Ic péinse om Vénus dísciplíne,
die mí so láte sánt dese súcht;
hoe stádigher líefde, hoe méerder píne,
hoe vúilder wónde, hoe érgher dúcht.
een tíjtlic frúit neemt sáen de vlúcht
gheplúct ten gróenen dále;
men príjst best éen volwássen vrúcht,
ghelíjc een cúische smále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht úit dat wilde wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mí ménich fóut.
3. Belóften véel is sí mí schúldich,
mer ónder ál eene éxcellént,
daer ná verlánghet mí ménichfúldich;
wat ís, tis háer en mí beként.
wat íc bedríve in míjn convént,
dit áltoos íc verhále,
vinde íc mí léech als sí ís absént,
van háer íc níet en fále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht úit dat wilde wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mí ménich fóut.
4. Ghepéins, hoe sóudic dí níet ghehínghe?
íc móet, eiláes, tis gróte nóot;
dat dóen tien dúisent vréemde dínghen
ons béiden ghebúert, sí wéet al blóot.
wi drínken vrúecht en dróefheid gróot
beide úit fortúinen schále,
door tswáer ghepéins van díit explóot
therte stérft al wáert van stále.

Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.

5. Mocht mén met crúde oft médecíne
ghenésen mǐjnder líefden bránt,
ic wáer ghenésen ván der píne,
mer níet en húlpt sulc ónderstánt.
dus gátet, eiláes, aen mínen cánt,
door tlást der mínnen strále,
ic vlóeke den áfgod díe mi bánt
met Vénus bítter dwále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.

6. Princésse ic swíghe véel om béter,
als ic péinse óm ons óude spél;
ic en vánt ter wéreld nóit secréter,
dus en vrése ic twínt dese níders fél.
vrou Vénus déet haer kínderkens wél,
draghén si húesche tále;
tsal ál wel sijn door mǐjn bevél,
schoon líef, dats tpríncipále.
Rast ú, ghi náchtegále,
vliecht út dat wíld wóut,
secht háer dit áltemále
ende gróetse mi ménich fóut.

TEKST.

Antw. Lb., N° 49, bl. 71. — Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 323,
356 en 633 nota, die daar doet opmerken, dat dit lied van MATTHYS DE

treurt, God geve haer vreucht deur wient ge-beurt, Als
scheurt.

doet-se my dees qua-le, Haer we-sen

fier heeft my be-keurt Midts teo-leur

van co-ra-le. Rascht u, ghy nach-te-ga-le, vlieght
Zeght haer dit al-te-ma-le En

wt dat wil - de waut,
groet-se my duy - sent-faut.

LX.

WAER SAL IC MI HENEN KEREN.

Ps. 107.

Hypodorisch zestonig. ³

Waer sal ic mi he-nen ke-ren, ic

ar-rem broe-der - lijn? wes sal ic mi ghe-

ne-ren? mijn goet is veel te klein. als

1. Waer sál ic mi hénen kéren
 ic árm bróederlĳn?
 wes sál ic mí ghenéren?
 mijn góet is véel te cléin;
 als íc een wésen háen,
 so móet ic bálde van dáen;
 dat íc nu sóude vertéren,
 dat héb ic te vóren verdáen.

2. Ic bén te vróech ghebóren,
 al kéer ic mi óm ende óm
 mijn ghelúc komt mí eerst mórghen;
 al hád ic een kéiserdóm,
 daer tóe den tól van den Rĳn,
 ende wáer Venégien mĳn,
 het wáer doch ál verlóren,
 het móeste verslúimet sĳn.

3. So en wíl ic dán niet spáren,
 ende óf ict ál vertéer,
 ic en wíl daeróm niet sórghe,
 God besórghe mi mórghen méer;
 wat hélpt mi dát ic spáer?
 al lícht verlóor ict te gáer;
 sóut mi een díef ontdrághen,
 het róude mi wél een jáer.

4. Ic wíl hem láten sórghe
 die dát ter herten gáet,
 mijn ghélt wil íc verbrásen
 verslúimen vróech ende spá;

ic néme tót een vóorbeelt
so ménich dierken wílt,
het springhet ópter héiden,
God hóedet ín den nóot.

5. Ic sie op ghéender héiden
so ménich blóemeken stáen,
si sijn so wél ghecléidet,
wat sórgen sóude ic háen,
hoe mí goet óver cómt?
ic bén so frísch ende jónc,
sou mí die nóot bedwínghe,
ic en tréurde dáer niet óm.

6. Gheen béter dinc op áerden
dan éen goet léven háen,
gheen béter dinc en wéet ic
dan slúimen vróech ende spáe;
daer tóe enen vrien móet;
ic en stá niet séer na tgóet,
als ménich ríke bórghe
na gróten wóeker dóet.

7. Die wínt sijn góet met sláven,
daer tóe met sórgen gróot,
wannér hi rúst sál háven,
so léit hi als wáer hi dóot :
so bén ic frísch ende jónc,
God ghéve mí ménighe stónt!
God hóede mí, jónghe enápe,
dat mí geen hómoet en cómt.

8. Die vóghelen láet ic sórghen
al téghen desen winter cált;
wil mí de wéert niet bórghen,
mijn róc gheve ic hem bált,
mijn húikelijn óoc daer tóe;
ic en héb noch rúst noch róc
des ávonts énde des mórghens
tot dát ict ál verdóe.
9. Heer wéert, steect áen tghebráden,
daer tóe die hóenderen jónce!
daer óp mach óns wel smáken
enen fríschen, cóelen drónc;
brenct h́ier den cóelen wíjn,
ende schénct ons dápper ín :
mi ís een búit toecómen,
die móet verslúimet sijn.
10. Drie wórpen énde een cáerte,
dat ís dat wápen mýjn,
ses húpsche vróulijns h́erten
op élke síde drie.
comt h́ier, du schóonste wíjf,
ghi verblijt dat h́erte mýjn;
lief, mócht ic bí u slápen,
so wáer mýjn h́erte blí.
11. Dat swáert aen mýjnder síden,
ic máke mi háest van dáen,
en héb ic níet te riden,
te vóet so móet ic gáen;

het en is niet áltijt ghelijc,
ic en bèn niet émmër rijc,
ic móet den tijt verbíden
tot ict ghelúc vererijgh.

TEKST.

Antw. Lb., N° 166, bl. 249, „Een out liedeken.“ Enkele veranderingen in den Ned. tekst gebracht bij middel van den Duitschen voorkomende bij UHLAND, *Volkslieder*, N° 213, bl. 448; BÖHME, *Altđ. Lb.*, N° 358, bl. 430 en bij ROCHUS FREIHERRN VON LILIENCRON, *Deutsches Leben im Volkslied um 1530*, N° 69, bl. 217. Eene Duitsche vergeestelijking bestond reeds in de 15^e eeuw. — Vermeld bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 458, als vrij gebrekkig uit het Duitsch vertaald.

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 1 r. Volgens de *Sout.* vangt het stuk aan met den derden regel der 1^e strophe hierboven.

1 str., 2 r. lees *arrem*; vg. hierboven bl. 347, str. 4 en 367 str. 11.

1 str., 5 r. *wesen* = woning.

MELODIE.

Sout. Ps. 107. — BÖHME, t. a. p., variante naar FORSTER (1540).

LXI

HET GINGHEN DRIE GHESPELEN.

Ps. 109.

Ut Modern.

The musical score is written for a voice and piano. The voice part is in the upper staff, and the piano accompaniment is in the lower staff. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 3/2. The score consists of several systems of music. The lyrics are written below the voice staff. The piano accompaniment features various musical notations, including triplets and slurs. The lyrics are: "Het ghinghen drieghe - spe-len spa - ce - ren in dat wout; si wa-ren al-le drie ber - voet, die ha-ghel en - de snee was cout."

Het ghinghen drieghe - spe-len spa - ce - ren in dat

wout; si wa-ren al-le drie

ber - voet, die ha-ghel en - de snee was cout.

1. Het gíngghen drie ghespèlen
 spacèren ín dat wóut;
 si wáren álle drie bérvoet,
 die hághel ende snée was cóut.
2. Die één die wéende sére,
 die ánder hadde húpshen móet,
 die dérde begónste te vrágghen
 wat héimelic bóelschap dóet.
3. « Wat hébt ghi mí te vrágghen
 wat héimelic bóelschap dóet?
 het hébben drie rúitersche cnéchten
 geslágghen mijn líef ter dóot. »
4. — « Hébben drie rúitersche cnéchten
 geslágghen u líef ter dóot,
 een ánder bóel sult ghi kíesen,
 ende drágghen húpshen móet. »
5. — « Sóude ic een ánder boel kíesen,
 dat dóet mijnder hérten so wée :
 adieu, mijn váder ende móeder!
 ghi en siet mí némmerméer.
6. « Adieu, mijn váder ende móeder
 ende mijn jónghte sústerkíjn!
 ic wil gáen ter lín den gróene,
 daer léit die alder líefste míjn. »
7. Díe dit líedeken díchte,
 dat wás een rúiter fíjn,
 sinen búdel wás seer líchte,
 daer óm drinet hi sélden wíjn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 80, bl. 119, "Een nieu liedeken." — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 69, bl. 176; — H. v. F. *Hor. Belg.*, II, N° 118, bl. 225. — Aangeh. bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 442.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. *Sout.* Ps. 105, *sic.* — *A. L.*, *ghespeelkens goet.*
7 str., "Am Schlusse noch diese hier nur störende strophe," zegt H. v. F.

MELODIE.

Sout. Ps. 109. — WILLEMS, t. a. p., bracht op dit lied de melodie van Ps. 8 *Sout.*, te vinden bl. 147 hierboven. — Bij een der laatste stukken van de *Sout.*: "Den Pater noster," vindt men de melding: "de wijse: Het ghingen drij gespeelkens goet spa... soectse (namel. de wijs) vore (hiervoren) Ps. 109," zoodat de melodie van dezen Ps. wel degelijk de muziek uitmaakt van N° 80, *A. L.*: "Een nieu liedeken," terwijl de wijs door Ps. 109 aangeduid: "Het waren drie gespen || sij waren vroeck opgestaen," ons waarschijnlijk den aanvang leert kennen van het "out liedeken" waartoe N° 80, *A. L.* aanleiding gaf. — Als wijs voor het geest. lied N° 46 in *Een dev. ende prof. Boecxken*, Antw. 1539, (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 62) vindt men: "Si ghingen alle drie bervoets." (zie hierboven str. 1, v. 3), terwijl men onder N° 156 van dezelfde verzameling (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 188) een arder geest. lied, met de melodie, aantreft op de wijs: "Het souden drie ghespeelkens goet || spaceren gaen in dat wout." — Wij laten de melodie, die dezelfde cadenzen heeft als Ps. 109, volgen in moderne notatie en getransponeerd van *ut in fa*, ten einde de vergelijking te vergemakkelijken:

Wij wil-len ons gaen ver - hef - fen Bo-ven al - le aertsche

din-ghen, En-de climmen met on-se ghe - dach - ten Al

on - der die Se - ra - phi - nen.

LXII.

DIE WINTER IS EEN ONWEERT GAST.

Ps. 110.

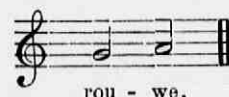
Hypodorsch (hexaphone).

Die win-ter is een on-weert gast, dat

mere ic aen den da - ghe. ic had een

boel-ken en - de dat was waer int o - pen-

The musical score is written in 2/2 time. The vocal line is on a single staff. The accompaniment is a hexaphonic texture, consisting of two staves (treble and bass clef) with six voices each. The lyrics are in Dutch. The score includes several triplet markings (indicated by a '3' over a group of notes) and a key signature change from two flats to one flat (B-flat major) in the final system.

1. Die winter is een ónweert gást,
dat mérc ic áen den dághe.
ic hád een bóelken ende dát was wáer
int ópenbáer :
si en wás mi níet ghetróuwe,
des líde ic róuwe.
2. Het gáet ten vástelávont wáert,
nu lénghen óns die dághe,
mijn lief boot mí een cránselijn
van péerlen fíjn,
oft ic sóude willen drághen
tóttén dághe.

3. Daer ná comt óns die lève tîjt,
so sprúiten óns die blóemkens,
si springhen út so ménigherlei,
coel ís die méi,
ic hóre den náchtegael sínghe
een liet van mínnen.
4. Wat áchte ic óp der vóghelen sánc
oft op quáde níders tónghe?
mijn lief boot mí haer ármkens blánc,
ic wéets haer dánc;
ic en sáls mi níet berómen,
mach íc daer in cómen.
5. Ghi sijt mijn lief, weet dát voorwáer,
ic váre na Óostenríke.
schóonder wíjf en sách ic nie;
als ícse aensíe,
waer vint men háers ghelíke,
ja, háers ghelíke.
6. Oorlóf, schoon lief, van Áerdenbórch!
wi twée wi móeten schéiden.
ic eet mijn córenkén noch gróen,
ic hébs van dóen.
María wil óns gheleiden,
als wí nu schéiden.

TEKST.

Antw. Lb., N° 25, bl. 36. — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 152, bl. 360; H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 108, bl. 213 en UHLAND, *Volkslieder*, N° 41^b, geven de vier eerste strophen. — H. v. F. noemt de twee laatste str. „ein ungehöriger Zusatz.“ — Variante uit het Weimarsch

H. S., bij H. v. F., t. a. p., N° 109, bl. 214. — Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 326, is van gevoelen dat N° 25, *A. L.*, waarschijnlijk eene bewerking van den Duitschen tekst is, zooals deze voorkomt bij UHLAND, t. a. p., N° 41^a en bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 151^a, bl. 247.

AANTEEEKENINGEN.

- 1 str., 6 r. *A. L.*, *des lijt mijn herteken rouwe.*
- 2 str., 2 r. *A. L.*, *de.*
- 3 str., 1 r. tekst : *lieven.*
- 3 str., 6 r. t. : *van minnen.*
- 4 str., 1 r. *A. L.*, *den.*
- 5 str., 2 r. *A. L.*, *Oostenrijc.*
- 5 str., 5-6 r. t. : *gelijcken.*
- 5 str., 6 r. *ja* bijgev.
- 6 str., 3 r. t. : *cor-nken groene.*
- 6 str., 6 r. *nu* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 110. — BÖHME, t. a. p., N° 151^a, geeft de melodie met de 1° str. van den Nederl. tekst en de vertaling van dezen tekst in het Duitsch.

LXIII.

HET IS GOET PEIS, GOET VREDE.

Ps. 112.

Hypodorisch.

The musical score is written in a Hypodoric style, featuring a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/2 time signature. The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some measures containing triplets. The lyrics are written below the staff, with hyphens indicating syllables that span across multiple notes. The score is divided into two systems, each containing three staves. The first system covers the first two lines of the text, and the second system covers the last two lines. The third line of the text is split between the two systems. The score ends with a double bar line.

Het is goet peis, goet vre - de in al - le duitsche

lan - den, son - der Thys - ken van - den Schil - de, hi

leit te Del - der ghe - van - ghen, hi leit ghe -

van-ghen so swaer-lic op sijn lijf, hi leit ghe-

van-ghen so swaer-lic op sijn lijf.

1. Het is goet péis, goed vréde
in álle dúitsche lánden,
sonder Thijsken ván den Schilde,
hi léit te Délder ghevánghen,
hi léit ghevánghen so swáerlijke óp sijn lijf.
2. Die vróu al ván den Schilde,
si lách op hógher tinnen,
si sách die héren, die rúiters,
die bórghers cómen binnen,
si en sách daer Tijsken, haer liefste bóele, niet.

3. « Ghi rúiters ende ghi róvers,
ghi héren ván der stráten,
waer hébdi Thijsken van den Schilde,
dats mínen bóel, gheláten,
waer hébdi gheláten die líefste bóele míjn? »
4. — « Och vróuken ván den Schilde,
nu en láet u níet verlángghen,
dat Thijsken ván den Schilde
te Délder léit gevángghen,
hi léit ghevángghen die líefste bóele díjn. »
5. Dat vróuken ván den Schilde
en wóudes níet ghelóven,
si déde haer páerdeken sádelen,
ja, sádelen ende tómen,
si réet te Délder al vóor dat hóghe hùis.
6. « Och Thijsken ván den Schilde,
dats bistu nú hier bínnen,
so stéket u hóofdeken úte,
al úit ter hóggher tinnen,
laet mí aenschóuwen u fiere jónghe líjf. »
7. Ende Thijsken ván den Schilde
en líets hem níet verdríeten,
hi liet ter hóggher tinnen
sijn hóofdeken úte schíeten,
hi liet haer aanschóuwen sijn fiere jónghe líjf.
8. « Och Thijsken ván den Schilde,
ghi en wóut mí níet ghelóven,
dat ghi bi dághe, bi náchte,
sout láten u rúiten, u róven,
sout láten u róven ter hálver míddernácht. »

9. — « Ja, vróuken ván den Schilde,
dat quám bi úwen schúlden,
dat ghí wout drágghen dat sílver,
dat sílver ende róden gúlden,
dat ghí wout drágghen dat róde beslágghen góut. »
10. — « Och Thijsken ván den Schilde,
haddí dat wóort gheswéghen,
met sílver ende róden góude,
haddíc u óp doen wéghen,
dat ú nu sal cósten u fiere jónghe líjf. »
11. — « Och vróuken ván den Schilde,
en sóude u dát niet verdrieten,
dat mí die swárte ráven,
die vóghelen sóuden éten,
dat mí soudén éten so ménich clein vóghelkíjn? »
12. — « Och Thijsken ván den Schilde,
en láet u níet verlángghen,
ic sál u rádeken schóne
met róoskens ómbehángghen,
daeróp sal rústen díjn fiere jónghe líjf.

TEKST.

Antw. Lb., N° 59, bl. 88, « Van Thijsken van den Schilde »; — WIL-
LEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 108, bl. 258; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 23,
bl. 81. — Over de oudheid van dit lied, dat minstens in de XVe eeuw
thuis hoort, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 125. De Nederlandsche
tekst is, wat de versmaat betreft, zeer bedorven; wij hebben hem
trachten in verband te brengen met de melodie, die, zoowel als de
woorden van Ps. 112 der *Sout.*, op eene vijfregelige strophe wijst.

AANTEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.*, sic. — *A. L. Het is goed vrede.*
1 str., 5 r. Het vijfde vers wordt telkens herhaald.
2 str., 3 r. *die rusters*, bijgev. : zie de volgende strophe.
3 str., 1 r. *ende*, bijgev.
7 str., 1 r. *Ende*, bijgev. : volgens de melodie is een voorslag onmisbaar.
7 str., 4 r. tekst : *uit.*
12 str., 3 r. *schone*, b jgevoegd.

MELODIE.

Sout. Ps. 112. — BÖHME, *Altd. Lb.*, 1^e st. met de mel. der *Sout.*

LXIV.

MARIA SAERT VAN EDELDER AERT.

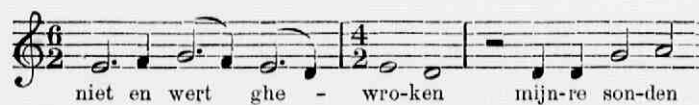
Ps. 118.

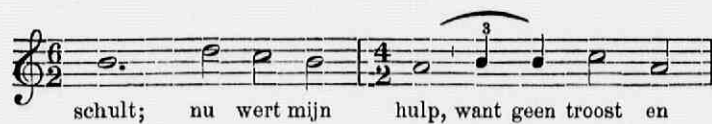
Dorisch.

Ma - ri - a saert van e - del - der

aert, een roo - se bo - ven al - len do - ren, du hebt - ste met

macht we - der - om ghe - bracht dat lan - gen tijt was ver -

in den les - ten ent u van mi niet en

went, als ic sal moe - ten ster - ven.

1. Maria saert van edelder aert,
een róse boven álle dóren,
du hébtste met mácht wederóm gebrácht
dat lángen tijt was verlóren
door Ádams vál; di hévet ghewált
sinte Gábriél voorspróken;
helpt dat niet en wért gewróken
mijnre sónden schúlt; nu wért mijn húlþ,
want geen tróost en ís, daer du María niet en bíst,
bermhérticheit te verwérven.
in den lésten ént u van mí niet en wént,
als íc sal móeten stérven.

2. María milt, du hébst gestélt
 die alde váders úiten verlánghen,
 die jáer en dách, in wée en clácht,
 die vóerhel hieft ghevánghen;
 in álder tijt sidi ghebenedijt,
 daer dóor des hémels póorten
 te sámen sijn ontslóten;
 een héer af quám, die hém benám
 die swáre pijn, die nú door dñjn
 cuisch joncfrouwelic báren
 is áfghestélt; daer óm sidi ghetélt
 als een cróne van hógher wáerden.

3. María réen, du bist alléen
 der sódaren tróost op érden,
 daer óm u héeft de éwige wijsheit
 een móeder láten wédden
 den hóochsten héil, die int gróte oordéil
 ten jónesten dághe sal ríchten.
 hout mí in dñjnre verplichten.
 o'wéerde vrúcht, alle mñjn toevlúcht
 heb íc tot dí. aent crúice bistu mí
 met sínte Jóannes gheghéven,
 op dát du mñjn lief móeder wilste sijn.
 beschérmt mi ín dit léven.

4. María cláer, du bíte voorwáer
 in gróten smérte bevánghen,
 als díne vrúcht in ére ende dúcht,
 so schándelije wért ghevánghen.
 door sínen dóot, verwérft mi, rose róot,
 te béteren híer mñjn léven.

terstónt ben ic gheghéven
met swáre pijn, ende aldóor alléin
mijn sónden schúlt grote smérte ic dúlt
aen lijf ende állen éinde.
o róse róot, dese cráncheit gróot
wil córts nu ván mi wéinden.

5. María sáert, gheméerdert wért
in dí groot liden en smérte,
als ú kint dóot ene spére gróot
doorstác sijn sáchte hérte.
sijn blóeden sácht, dat cráncte dijn crácht,
mistróost dat déde u sínken.
men sách Joánnés wíngen;
gherás hi liep ende ú op híef,
doen dat swéert so wréet dijn siel door snéet,
daer Símoens wóorden af ghewághen.
o vróuwe wáert, hi léit int áert,
des lévens hère beclághet.

6. María wéert, als mijn síele kéert,
van déser wérelt moet schéiden,
so cómt tot mí ende beschérmt ghí,
opdát mi níet en verléide
die válsche tirán, als ic niet en cán
sijn dúivels líst bekínnen.
O María, dóet mi u mínnen,
werpt óm mi cóen dijns mántels sóem;
wannéer dijn kint mi réchten wíl,
so tóont u joncfróulike bórsten
dinen sóne Jesú; spreect : ghéeft mi nú
den sóndaer die éwighe rúste.

TEKST.

Een devoot ende profetie Boecxken, Antw. 1539, N° 245 (uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 282 met de melding « Dit liedeken gaat op die wise alsoot beghint », hetgeen bewijst dat de melodie bij den oorspronkelijken Duitschen tekst gevoegd — onze tekst is slechts eene zeer gebrekkige vertaling — ook oorspronkelijk daartoe behoort.

Duitsche tekst bij WACKERNAGEL, *Deutsches Kirchenlied*, II, 148 en volg. met verscheidene varianten; — BÖHME. *Altd. Lb.*, N° 596, bl. 705 en BÄUMKER, *Das Katholische deutsche Kirchenlied*, N° 18, bl. 89 en vgl., 1° str. — HOFFMAN v. F., *Geschichte des deutschen Kirchentiedes*, N° 264, bl. 454 en volg.

Volgens dezen schrijver is dit lied, wellicht het eenige onder alle de *Meistergesängen* dat populair werd, ontstaan op het einde der XVe eeuw. — Zie mede aant. bij F. A. SCHEURLEER, t. a. p., bl. 335.

AANTEKENINGEN.

1 str., 5 r. tekst : *hebt met ghevalt*. Duitsch : *Dir het gewall || sanct Gabriel versprochen*.

1 str., 11 r. t. : *niet en vint*. Duitsch : *bid dich, nit wend*.

2 str., 9 r. t. : *pinen sware, door een jonckfrouwelic baren*. Het overige der str. ontbreekt in den tekst en is hier naar het Duitsch aangevuld.

3 str., 1 r. t. : *rein, alleen*.

3 str., 7 r. t. : *verlichten*.

3 str., 9 r. : navolging van het Duitsch : *hab ich zu dir, || am creutz bis mir*. — Ned. t. : *heb ic sondaer aent cruce bistu maer*.

4 str., 9-11 r. t. : *met sulcke pijn ende alder alleyn || sonden schult ben ic u geduld || aen lijf ende ooc aen einde*.

Duitsch : *myt swerer pyn, || id gheschult dorch mijn || grote sunde und schult, || ik swerlik duld || am lyve und allen enden*.

5 str., 7 r. Duitsch : *Joannes thet man wincken* = Johannes bleef niet roerloos, aarzelde niet.

5 str., 9 r. *So wreet*, bijgev. — Duitsch : *Da dir das schwert*. — Zie LUKAS, 2, 34-35 en *Stabat Mater*, str. 2.

6 str., 1 r. t. : *mijn arm siele*; Duitsch : *so mein seel kehrt*.

6 str., 9 r. : *mi* bijgev.

6 str., 11 r. t. : *soon*.

MELODIE.

Sout. Ps. 118. Dat dit lied ook ten onzent groote populariteit verwierf, bewijzen de *Sout*. waar het met de wijs : *Dy vrou van hemel roep ic aen*. — deze laatste insgelijks aan een Duitsch lied ontleend — de twee eenige geestelijke aangehaalde Ned. wijzen uitmaakt. Wel vindt men, onder Ps. 85, nog de wijs vermeld : « Op u betrou ic Heere, » doch deze schijnt ontleend aan het t. z. p. aangehaald wereldlijk lied : « Venus, Juno, Pallas. » — BÖHME en BÄUMKER, t. a. p. varianten.

LXV.

COMT VOORT, COMT VOORT SONDER VERDRACH.

Ps. 123.

Re met Si ♭.

“ Comt voort, comt voort son-der ver - drach, mijn lief-ste

boel ver - bor-ghen; ic seg-ghe

vri, ten is noch gheen

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system is a single staff with a treble clef, 2/2 time signature, and a key signature of one flat (B-flat). It begins with the instruction 'Re met Si ♭.' and contains a melodic line with a triplet of eighth notes. The second system is a grand staff (treble and bass clefs) with a 2/2 time signature. It contains a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The third system is a single staff with a treble clef, 2/2 time signature, and a key signature of one flat. It contains a melodic line with a triplet of eighth notes. The fourth system is a grand staff (treble and bass clefs) with a 2/2 time signature. It contains a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The fifth system is a single staff with a treble clef, 2/2 time signature, and a key signature of one flat. It contains a melodic line with a triplet of eighth notes. The sixth system is a grand staff (treble and bass clefs) with a 2/2 time signature. It contains a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand.

dach, ten is noch gheen dach ten is
 noch ghe-nen mor-ghen. »

1. « Comt vóort, comt vóort sonder verdrách,
 mijn liefste bóel verbórghen;
 ic ségghe vrí, ten ís noch gheen dách,
 ten ís noch ghénen mórghe. »
2. — « Die wáchter síngheet sijn dághelijcs liet. »
 — « hi cán sijn tónghe wel bedwínghe,
 cómt in hús, mijn sóete lief,
 wi twee wi súllen noch ghenóechte beghínnen. »
3. Si léide hem óp haer bórstkens rónt,
 daer óp so ghínc hi ligghen rústen;
 si séide : « schoon lief, mijn wáerde mónt,
 wat dínghé mách u lústen ? »

4. Si léide hem ín haer ármkens vri,
van vrúechden began thérte ontsprínghen :
« bedéet mijn ére, dat bídde ic dí,
lief, bóven álle dínghen.
5. « Dat bídde ic ú, o líefste mýjn,
die alder líefste súldi blíven ;
daer twée goede líevekens vergádert sýjn,
hoe nóde láten si hem verdríven. »
6. — « Waer mí Virgílius cónste cónt,
den líchten dách soude ic vertrécken,
énde mijns líefs witte bórstkens rónt,
daerméde soude ic vrúecht verwécken.
7. « Ai lácen, néen ic en kénse níet!
den dách die cómt, ic moet vertrécken. »
— « líef, ván mí vlíet, líef, ván mí vlíet,
dat óns die níders níet en beghécken ! »
8. Die óns dit líedeken éerstwerf sánc,
vrou Vénus líefde hem seer quélde ;
hi wásser ghéerne op vrúechden bánc,
daer hí hem wél toe stélde.

TEKST.

Antw. Lb., N° 14, bl. 19, « Een nieu liedeken. » — Aang. bij
Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 244 en 290.

AANTEKENINGEN.

1 str., 1 r. *Sout.*, *sic.* — *A. L. Confoort, confoort.* — *Sondér*, zie
hierb. bl. 13.

1 str., 3 r. Volgens den tekst der *Sout*. wordt de tweede helft van het derde vers telkens herhaald.

4 str., 4 r. tekst : *bedect mijn ere, lief, boven alle dinghen.*

6 str., 4 r. t. : *Sal ic.*

7 str., 1 r. *kense* bijgev.

8 str., 3 r. t. : *was.*

MELODIE.

Sout. Ps. 123.

LXVI.

DIE NACHTGAEL DIE SANC EEN LIET.

Ps. 127.

Dorisch.

Die nach-to - gael die sanc een liet, dat leer - de

ic, ic heb-ber een ver-ho-len lief, die vri - de

ic, en die wil ic niet la - ten, ja, la - ten;

The musical score is written in Doric mode (Dorian with one flat). It consists of three systems of vocal melody and piano accompaniment. The first system is in 2/2 time, the second in 3/2, and the third in 2/2. The piano accompaniment is in the left hand, and the vocal melody is in the right hand. The lyrics are in Dutch and are written below the vocal line.

ic ho - pe noch een cort half nacht in mijns liefs

arm te sla - pen. »

1. « Die náchtegáel die sánc een liet,
dat léerde ic,
ic hébber éen verhólen lief,
die vríde ic,
en díe wil ic niet láten,
ja, láten;
ic hópe nóch een córt half nácht
in míjns liefs árm te slápen. »
2. Die móeder ván den bédde spránc,
ontstác haer lícht;
si vánt haer jónceste dóchter óp
haer bédde nícht :

« waer is si nú ghegánghen,
 já, gánghen ?
nu is mijn jóneste dóchter wéch,
met één so vrémde mánne. »

3. — « Hi en wás mi álso vrémde níet,
 hi hát mi lief;
hi vóerde mí al óver die héi,
 hi misdéde mi níet.
hi vóerde mi óver der héiden,
 ja, héiden;
daer twée schoon líefkens sámen gáen,
hoe nóde ist dát si schéiden.

4. « Daer twée goe líefkens tsámen áen
 den dánse gáen,
hoe vriendelic dát si haer óochskens óp
 malcándere sláen.
ghelijc der mórghen stérren,
 ja, stérren;
mijn hérteken is van súlker áert,
bruin óochskens síe ic ghéren.

5. « Mijn hérteken is veel wílder dán
 een wílt conijn,
dat én mach níemant témmen dán
 die líefste mýn;
dat én mach níemant témmen,
 ja, témmen,
en wáer die álder líefste mýn;
 dat is so fráeien gheséle,
och wáren álle dúvels só,
en ic voer ín der hélle. »

TEKST.

Nieu : Amstelredams Lied-boeck, 1591, bl. 63 : " op de wijze : Alst begint. n ; — F. A. SNELLAERT, *Oude en nieuwe Liedjes*, 1864, N° 62, bl. 67, gemoderniseerd. — Bij de laatste strophe moet er op het einde, in de muziek eene herhaling hebben plaats gehad.

AANTEEKENINGEN.

- 1 str., 2 r. zonder elisie.
- 1 str., 3 r. tekst : *heb*.
- 1 str., 4 r. zonder elisie.
- 2 str., 1-2 r. Vgl. H. v. F. *Hor. Belg.* II, N° 56, bl. 137, str. 14 en Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 238.
- 3 str., 3 r. tekst : *mi over die heyden*.
- 3 str., 6 r. t. : *t' so heyden*.
- 4 str., 5 r. t. : *ghelycken die*.
- 5 str., 7 r. t. : *dan den alder liefsten*, waarin de voorslag ontbreekt.

MELODIE.

Sout. Ps. 127 : " Na die wise van een dansliedeken n ; — BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 308, bl. 390 ; — *Het Paradys der geest. en kerck. Lof-Sanghen* door THEODOTUS (1° uitg. 1621) uitg. 1663, bl. 709. — Variante in J. FRUYTIER, *Ecclesiasticus*, N° 88, bl. 167 :

Ecclesiasticus.

Deze melodie wordt dikwijls als wijze in onze liederen aangegeven ; onder anderen in *Den nieuwen verbeterden Lusthof*, Amst., 1607, bl. 74. Het *Nieu : Amst. Lb.* bevat nog vier andere liederen op dezelfde muziek, bl. 3, 22, 25 en 118. Wij laten het tweede, het eigenaardigste van de vier, hier volgen :

Ghy dochters fray
comt maecht een ray
met herten coen.
ghebruyct de may
vroech ende spay,
want sy staet groen,
met crûyden soet van roken,
ontloken
tot u verdoen;
dus wilt u spoen
't ontfæen den Mey voorsproken.

De Mey present,
t' sy u bekend,
staet schoon ontdaen.
met bloemkens jent
seer excellent
is hy belæen.
dus wilt u nu ten tijden
verblijden,
comen ter haen
den Mey t' ontfæen,
met u lief aan u zijden.

Wilt u nu spoen
in smeys saysoen,
met u lief jent;
en zijn int groen
avont en noen,
by hem present.
loont hem sijn liefde vierich,
manierich;
blust sijn torment
en groot ellent,
als een lief goedertierich.

Al met genuecht
keert u tot vruecht,
alst die tijt jont,
en u verheucht,
in eer en deucht,
tot aller stont.

met (naer?) u lief wtve rcooren
wilt hooren,
maeckt hem ghesont
zijn hert gewont,
so wert hy nieus herbooren.

U lief bemint,
dit wel versint,
van herten wel;
waer ghy hem vint
blust zijn torment
en groot ghequel.
wilt u zijnder ontfermen,
erbarmen;
ontfangt hem snel
met goet opstel
in u snee witter armen.

LXVII.

DI, VROU VAN HEMEL, ROEP IC AEN.

Ps. 129.

Hypophrygisch.

Di, vrou van he-mel, roep ic aen in de - sen

gro - ten no - de mijn; je-ghen God ic

mi ver - schul - digt haen: spreekt, dat ic

met (naer?) u lief wtve reooren
wilt hooren,
maeckt hem ghesont
zijn hert gewont,
so wert hy nieus herbooren.

U lief bemint,
dit wel versint,
van herten wel;
waer ghy hem vint
blust zijn torment
en groot ghequel.
wilt u zijnder ontfermen,
erbarmen;
ontfangt hem snel
met goet opstel
in u suet witter armen.

LXVII.

DI, VROU VAN HEMEL, ROEP IC AEN.

Ps. 129.

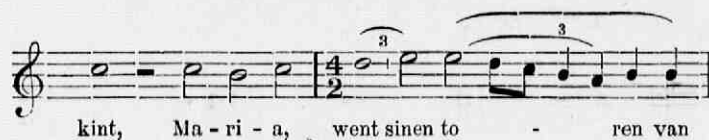
Hypophrygisch.

The musical score is written for a single melodic line in a treble clef. It consists of six systems of music, each with a vocal line and a corresponding Dutch lyric. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/2. The score is marked 'Hypophrygisch.' and features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket). The lyrics are: 'Di, vrou van he-mel, roep ic aen in de - sen', 'gro - ten no - de mijn; je-ghen God ic', and 'mi ver - schul - digt haen: spreekt, dat ic'. The music is arranged in a single system with a grand staff (treble and bass clefs) for the first two systems, and then continues in a single treble clef for the remaining four systems.

Di, vrou van he-mel, roep ic aen in de - sen

gro - ten no - de mijn; je-ghen God ic

mi ver - schul - digt haen: spreekt, dat ic

1. Dí, vróu van hémel, róep ic áen
in désen gróten nóde mĳn;
jeghen Gód ic mĳ verschúldicht háen :
spreect, dát ic sí een díenaer díjn,
ende ván u kint,
María, wént
sinen tóren van mĳ!
minen tróost ende tóevlucht néme ic tot dí,
och hélpť! ic vrése, die dóot is na bí.

2. María, mĳn beschérmerĳn,
ghi móeder Góds ende jónefrou sáert,
hoe dróevich íst mĳ in mínen sĳn,
als íc ghedénke der úiterster váert,
ende stérve van ángst,
dat mĳ sedert lánce
niet ghebúeren en mócht
te ghedénken míner ármer síel;
mĳ hévet doch misléit mĳn vríe wĳl.

3. Daer óm beschérmt mi, réine máecht,
der sónden áflaet mí verwérft!
die wíle díjn kínt u doch níets ontsáecht,
ende íc niet wéte wannéer íc stérf,
so drághe íc dóch
der róuwen jóc
ende vrághe ghenáde,
rou, bóet, belófte íc óp mí láde;
helpt, dát míjn líjf míner síele niet en scháde!

TEKST.

Navolging van den Duitschen tekst te vinden bij BÖHME, *Altd. Lb.*, N° 592, bl. 702. Dit lied, waar later verschillende strophen werden bijgevoegd, was reeds vóór de Hervorming zeer verspreid en werd door haar aangenomen "christlich verändert und corrigirt," in de eerste plaats door HANS SACHS, bij wien de aanvang luidt: "Christum von himel ruf ic an." — LUTHER schijnt op dit lied te zinspelen in zijne *Tischreden*, wanneer hij zegt: "Die liebe Mutter Gottes Maria, hat viel schöneren Gesang und mehr gehabt denn ihr Kind Jesus." Zie H. v. F., *Geschichte der deutschen Kirchenliedes*, N° 68, bl. 167. — Zie verder UHLAND, *Volkstlieder*, N° 317; — BÖHME, t. a. p.; — BÄUMKER, *Das kath. deutsche Kirchenlied*, II, N° 61, bl. 126.

AANTEKENINGEN.

Het eerste vers van den Nederl. tekst is ons als wijsaanduiding door de *Sout.* bewaard.

MELODIE.

Sout. Ps. 129. — Zelfde melodie bij BÖHME en BÄUMKER, t. a. p. — Deze schrijvers vermelden eene vierstemmige bewerking uit de XVe eeuw, eene andere uit de XVIe.

LXVIII.

WIE WILT ER HOREN EEN NIEU LIET?

Ps. 132.

Ut, getransp.

Wie wilt er ho-ren een nieu liedt? hoort toe, ic salt u

sin-ghen, van d'ou-den man die Al-va hiet, die

Al-va hiet, 'tsijn al soo vrem-de din-ghen.

1. Wie wilt er hóoren éen nieu liedt?
hoort tóe, ick sál 'tu sínghe,
van d' óuden mán die Álva híet,
die Álva híet,
't sijn ál soo vrémde dínghe.
2. Hy is ghecómen ín ons lándt,
als góuvernéur ghecómen;
al sijne ráncken sijn becánt,
ja sijn becánt,
het sijn al bláuwe blóemen.
3. Gheen privilégie, cléyn of gróot,
wilt hí den stéden láten;
hy bréngt de vróomsten tót de dóod,
ja tót de dóod,
versmádelend ráedt en státen.
4. Pápen, papísten, állegháer,
hádden naer hém verlánghe :
nu dáncken sijt den pápenváer,
den pápenváer,
dat hy is wéch ghegánghe.
5. Hy 's mét procéssie íngheháelt,
men gínc met hém slampámpen,
hy láet sijn schúlde onbetáeld,
ja onbetáeld,
by nácht soo gáet hy schámpen.
6. Dien óuden mán was ál te béus,
men wóu voor hém niet níjghen!
noch liever riep men VIVE le Géus!
VIVE le Géus!
hy kón geen tíenden críjghen.

7. Hy sôu wel máken éenen sóen,
maer óns gaet dáeraf wálghen;
wy méreckten wél aent váls pardóen,
aent váls pardóen,
sijn ráderén en gálghen.
8. Sijn cónterféytsel ván metáel
dat mách hy nú wel bréken;
de hérten ontliepen hem ál te máel,
ja ál te máel,
al dóor de géusen préken.
9. Den prins oprécht, dat édel blóedt,
had hí wel willen verráden;
maer Gód quam dóor den prins seer góed,
den prins seer góed,
den Spángiaert séer beláden.

TEKST.

WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 36, bl. 80, onder den titel : " *Alva's Vertrek*, A^o 1573. — Bij gebrek aan den tekst van het origineele lied, geven wij het bovenstaande stuk zooals het bij WILLEMS voorkomt. Deze zegt in eene nota : " Los blad onder de *Analecta* van VAN WINGHE (ter Koninklyke Bibliotheek te Brussel), uit welke ik de brieven van 1580-1584 heb medegedeeld in mijne *Mengelingen*, bl. 87. Eenigzins anders in het *Geuse-Lietboek*. " — Dit los blad is ter Brusselsche Bibl. onbekend.

MELODIE.

Sout. Ps. 132, " na een dansliedeken : " *Ic quam aldaer, ic weet wel waer, || met heimelic geschalle.* " — Dr LOMAN, die mede tekst en melodie uitgaf in zijne *Twaalf Geuzeliedjes*, Amst.-Utrecht 1872, (de tekst, die merkelyk van WILLEMS' tekst verschilt en ook oorspronkelijker schijnt, naar *Een nieu Geuzen Liederen-Boeckken*, 1588; insgelijks te vinden bij VAN VLOTEN, *Nederl. Geschiedzangen*, II, 93, en bij VAN LUMMEL, *Nieuw Geuzen Lb.*, bl. 181), stelt vast dat in het *Geuzen-Lb.*, de wijs heet :

« Den ouden man bij de vyere sat, » en veronderstelt, dat WILLEMS de wijs van Ps. 132, aangeduid vond in de door hem aangegeven bron. — De melodie voor het lied : « Den ouden man bij de vyere sat, » hebben wij even min als Dr LOMAN, ergens aangetroffen. — Zie over de notatie van dit lied, bl. 47 hierb. — BÖHME, *Altd. Lb.* N^{rs} 309^a en 309^b, bl. 391, nam de melodie op onder de oude danswijzen, én volgens de lezing der *Sout.* én volgens de notatie bij WILLEMS.

LXIX.

HET QUAM EEN RUITERKEN UIT BOSSCHAIEN.

Ps. 134.

Ut modern.

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. It consists of six systems of music. The first system has a 2/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The second system also has a 2/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The third system has a 3/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The fourth system has a 3/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The fifth system has a 3/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The sixth system has a 3/2 time signature, followed by a 3/2 time signature, and then a 2/2 time signature. The lyrics are written below the staff, with some words in italics. The score includes various musical notations such as notes, rests, and accidentals.

Het quam een rui-ter-ken uit Bos - schai-en

ghis - ter a-vont in den wijn : "ou, secht, ou, en

sal men hier niet nai-en? ic heb - be ghe-

« Den ouden man bij de vyere sat, » en veronderstelt, dat WILLEMS de wijs van Ps. 132, aangeduid vond in de door hem aangegeven bron. — De melodie voor het lied : « Den ouden man bij de vyere sat, » hebben wij even min als Dr LOMAN, ergens aangetroffen. — Zie over de notatie van dit lied, bl. 47 hierb. — BÜHME, *Altd. Lb.* N^{rs} 309^a en 309^b, bl. 391, nam de melodie op onder de oude danswijzen, én volgens de lezing der *Sout.* én volgens de notatie bij WILLEMS.

LXIX.

HET QUAM EEN RUITERKEN UIT BOSSCHAIEN.

Ps. 134.

Ut modern.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a single treble staff with the melody. The second system has a treble and bass staff, with the piano accompaniment. The third system has a single treble staff with the melody, featuring triplet markings. The fourth system has a treble and bass staff, with the piano accompaniment, also featuring triplet markings. The fifth system has a single treble staff with the melody. The sixth system has a treble and bass staff, with the piano accompaniment. The lyrics are written below the melody.

Het quam een rui - ter - ken uit Bos - schai - en

ghis - ter a - vont in den wijn : " ou, secht, ou, en

sal men hier niet nai - en? ic heb - be ghe -

schuert mijn hem - de - kij n. noch hebbe ic e - nen gul - den

fijn, dien sal ic u, meis - ken, gaer - ne ghe - ven,

wil - di ta - vont mijn boelschap zijn : so

1. Het quám een rúiterken út Bosscháien
ghíster ávont ín den wíjn :
« ou, sécht, ou, en sálmen híer niet náien ?
ic hébbe geschúert mijn hémdekíjn.
noch hébbe ic énen gúlden fíjn,
dien sál ic u, méisken, gáerne ghéven,
wíldi távont mijn bóelschap sijn :
so sál ic mét u vrólic sijn.

2. « Téghen den wínt come ic gheséilt,
als éen die schéeps hem níet en verstáet;
ghi en hébt gheen sínnekens aen mí gheléit,
mi dúncet ghi hébt mijns líever verláet.
ná dat nú aldús met mi gáet,
so wíl ic máken een góet verdrách :
een ánder te kíesen ís minen ráet,
adieu, die íc te mínnen plách.

3. « Schütterkens die den bóghe hantieren,
cópen twee pésen tot háren bóghe;
bréken si déen, na tspéels manieren,
si stéllen een ánder ten sélven tóghe.
desghelíjcs wil íc te dóene póghen,
want vróuwen sínnekens sijn als stóf;
ghelíjc den wínt quaemdi mí áenghevlóghen.
hier méde, schoon líef, neme íc oorlóf.
4. « Och líeve gheséllen, íc móet u clághen,
ghí móet mí ghéven góeden ráet;
íc bèn ghecómen in Vénus plághen,
íc en wéet wat mí te dóene stáet.
míjn hópe, míjn tróost, míjn tóeverláet
heeft mí beghéven ende séer onwáert;
dies ís míjn hérteken so séer beswáert;
mer tsóp en ís der kólen niet wáert.
5. « Hí stélt sijn hérteken in swáerder sórgen,
die sijn sínnekens aen vróukens lécht;
want hí hánghet áltijt sónder wórghen,
als éen die strijt ende níet en vécht.
wíent íc clághe, íc hébbe onrécht;
so gáet sí áltijt háren pát,
sí en héeft gheen sínnekens aen mí ghehécht,
al blíve íc in drúcke, wat ácht sí dát. »
6. Díe dit líedeken éerst heeft ghesónghen,
dat wás een rúiterken van ghélde blóot;
en hádden ghedaén quade níders tónghen,
hí lághe sijn líefken in háren schóot.

daer hi toe dróech sijn liefde gróot,
die en mách hem ghebúeren tot ghéender tijt.
hi hád hem ghehólpen út sijnder nóot,
mer quade níders tónghen ghéeft hi die wíjt.

TEKST.

Antw. Lb., N° 66, bl. 99, « Van den ruiter uit Bosschayen. »

AANTEEEKENINGEN.

1 str., 1 r. Over het woord *Bosschayen*, zie Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 319.

2 str., 8 r. tekst : *dien*.

5 str., 4 r., *en* bijgev., zie str. 2, 2.

5 str., 6 r. t. : *altijt so gaet st.*

MELODIE.

Sout. Ps. 134. De strophen in de berijming van dien Ps. tellen maar zeven regels, derhalve waren wij verplicht de laatste maten der melodie te herhalen. — « Het quam een ruterken wt bosschayen, » aangeh. als wijs in *Een devoot ende prof. Boeckken*, Antw. 1539, N^{rs} 116, 117 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 144, 145), met achtregelige strophen. — De aanvang der mel. geeft nagenoeg het begin der hymne *Vexilla Regis* weer.

LXX.

DIE WACHTER DIE BLIES AEN DEN DACH.

Ps. 136.

Re met Si ♯.

Die wach-ter die blies aen den

dach op ho-gher tin-nen daer

hi lach, daer blies hi aen des da-ghes

1. Die wächter die blies áen den dách
op hógher tinnen daer hi lách,
daer blies hi áen des dághe schijn;
waer lievekens bí malcánder sijn,
so schéiden si sáen :
voor tgróene wóut den dách breeet áen.
2. « Hoort áen, o jónghelinc, mýn beclách,
ten is noch ghénen lichten dách,
die máne schijnt door die wólken cláer,
die wächter báert ons ángsten swáer,
dat clághe ic dí,
die míddernácht en is nóch niet voorbí. »
3. Hi hélst sijn líefste, si hélst hem wéer,
hi cústse ná sijns herten begheer.
si móesten schéiden nú ter tíjt.
hi tróc al óver die héide verblíjt,
al dóor den dóu :
« nu séghen u Gód, mýn schóne vróu. »
4. « Adíeu, schoon líef, » sei tméisken fíjn,
« bewáre u Gód voor drúc ende píjn,
die mínen herte tróoste bóot.
ghedénc, schoon líef, der smérten gróot
die ic nu líjt!
mýn herte blíft u émmer ghewíjt. »
5. Wat tróc hi ván den víngher sijn?
van róden góude een víngherlíjn :
« hout daer, mýn líefste, désen pánt,
ghedéncke míns int vérre lánt;
nu énde altíjt
ghi mí die álder líefste síjt. »

6. Die óns dit líedeken héeft ghemáect,
die nácht al dóre hi héeft ghewáect;
die jónghelinc hādde vrou Vénus in ére,
voor schóne vróukens hi bérnde sére
te áller stónt :
mi hóghet, líef, dijn róde mónt.

TEKST.

Navolging van het Duísch lied, voorkomende bij BÜHME, N^r 102,
bl. 197.

MELODIE.

Sout. Ps. 136. De aanhefsregel alleen is ons door de *Sout.* bewaard.

LXXI.

DIE MI TE DRINKEN GAVE.

Ps. 137.

Die mi te drin - ken ga - ve, ic

songhe hem een nieu - we liet al

van mijn vrou - we van Lut - sen - borch,

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a single treble staff with the lyrics 'Die mi te drin - ken ga - ve, ic'. The second system has a grand staff (treble and bass) with the lyrics 'songhe hem een nieu - we liet al'. The third system has a grand staff with the lyrics 'van mijn vrou - we van Lut - sen - borch,'. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, a key signature of one flat (B-flat), and a time signature of 2/2. There are several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) and phrasing slurs throughout the piece.

1. Die mi te drinken gáve,
ic sǒnghe hem een nĳeuwe liĳet
al ván mijn vrǒuwe van Lútsenborch,
hoe sí haren lántshere verriĳet.
2. Si déde een briĳefken schrĳven
so vérre in Gúlker lánt
tot Frédéric háren bóele,
dat hí soude cómen int lánt.
3. Hi sprác tot sínen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
tot Lútsenborch wíl ic rĳden,
het ís mi wel rĳdens wáert. »
4. Als hí te Lútsenborch quáme
al vóór dat hóghe hús,
daer lách de válsche vrǒuwe
tot háerder tĳnnen úit.

5. Hi sprac : « God gróet u, vróuwe,
God ghéve u goeden dách!
waer is mijn hère van Lútsenborch,
dien ic te díenen plách? »
6. — « Ic en dérfs u niet wel ségghen,
ic en wil u niet verráen,
hi ísser heden mórgghen
met sinen hónden uit jághen ghegáen.
7. « Hi réter heden mórgghen
al ín dat sóete dál,
ende dáer suldí hem vinden
met sinen hóndekens ál. »
8. Hi sprac tot sinen enápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
ten dále waerts wíl ic riden,
het is mi wel rídens wáert! »
9. Als hí bi der jáchten quame
al ín dat sóete dál,
daer lách die édel hère
met sinen hóndekens ál.
10. Hi sprac : « God gróet u hère,
God ghéve u goeden dách,
ghi en súlt niet lángher léven
dan désen hálven dách. »

11. — « Sal ic niet lángher léven
dan désen hálven dách,
so mách ict wél beclághen,
dat ic óoit mijn vróu aensách. »
12. Hi sprác tot sinen cnápe :
« spant úwen bóghe góet,
ende schiet mijn hère van Lútsenborch
ín sijns herten blóet. »
13. — « Waeróm soude ic hem schieten?
waeróm soude ic hem sláen?
ic hébbe wel séven járen
tot sijnder táfelen ghegáen. »
14. — « Hebdí wel séven járen
tot sijnder táfelen ghegáen,
so en dórfdi hém níet schieten
noch níet ter dóot hem sláen. »
15. Hi tóoch uit sijnder schéiden
een mès van stále góet,
hi stác mijn hère van Lútsenborch
ín sijns herten blóet.
16. Hi sprác tot sinen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
tot Lútsenborch wíl ic riden,
het ís mi wel ridens wáert. »

5. Hi sprac : « God gróet u, vróuwe,
God ghéve u góeden dách!
waer is mijn hère van Lútsenborch,
dien ic te díenen plách? »
6. — « Ic en dérfs u niet wel ségghen,
ic en wíl u níet verráen,
hi ísser hédén mórgghen
met sinen hónden uit jághen ghegáen.
7. « Hi réter hédén mórgghen
al ín dat sóete dál,
ende dáer suldí hem vínden
met sinen hóndekens ál. »
8. Hi sprac tot sinen enápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
ten dále waerts wíl ic ríden,
het is mí wel rídens wáert! »
9. Als hí bi der jáchten quáme
al ín dat sóete dál,
daer lách die édel hère
met sinen hóndekens ál.
10. Hi sprac : « God gróet u hère,
God ghéve u góeden dách,
ghi en súlt niet lángher léven
dan désen hálven dách. »

11. — « Sal ic niet lángher léven
dan désen hálven dách,
so mách ict wél beclághen,
dat ic óoit mijn vróu aensách. »
12. Hi sprác tot sinen cnápe :
« spant úwen bóghe góet,
ende schiet mijn hére van Lútsenborch
ín sijns herten blóet. »
13. — « Waeróm soude ic hem schieten?
waeróm soude ic hem sláen?
ic hébbe wel séven járen
tot sijnder táfelen ghegáen. »
14. — « Hebdí wel séven járen
tot sijnder táfelen ghegáen,
so en dórfdi hém niet schieten
noch niet ter dóot hem sláen. »
15. Hi tóoch uit sijnder schéiden
een mész van stále góet,
hi stác mijn hére van Lútsenborch
ín sijns herten blóet.
16. Hi sprác tot sinen cnápe :
« nu sádelt mí mijn páert!
tot Lútsenborch wíl ic riden,
het ís mi wel ridens wáert. »

17. Als hí te Lútsenborch quáme
al vóor dat hóghe hús,
daer quám de válsche vróuwe
van háerder tinnen út.
18. Hi sprác : « God séghen u, vróuwe,
God ghéve u goeden dách ;
uwen wille ís bedréven,
u verráderíe ís volbrácht. »
19. — « Is mínen wille bedréven,
hebdí mínen sín volbrácht,
so dóet mi súlken téken,
dat ic dáeraen ghelóven mách! »
20. Hi tróc uit sijnder schéiden
een swáert van blóede róot .
« siet dáer, ghi válsche vróuwe,
uws édel lántsheren dóot. »
21. Si tróc van háren hálse
van péerlen een cránseljñ :
« hout dáer mijn líefste bóele,
daer ís die tróuwe van míjn. »
22. — « Uwe tróuwe en wíl ic niet hébben,
ic en wílse níet ontfáen,
ghi mócht mi óoc verráden,
ghelíjce ghi uwen lántshere hebt ghedaén. »

23. Hi tróc uit sijnder móuwen
een síden snóerken fijn :
« hout dáer, ghi válsche vróuwe!
ghi súlter bi bedróghen sijn. »
24. Te Lútsenboreh óp de múren
daer lóopt een wáter cláer,
daer sítet vróu van Lútsenboreh
int héimelic ende int ópenbáer.

TEKST.

Antw. Lb., N° 23, bl. 32, « Van Vrouw van Lutsenborch »; — WILLEMS, *Oude Vl. Lied.*, N° 22, bl. 48; — UHLAND, *Volksl.*, 123 c., bl. 289; — H. v. F., *Hor. Belg.*, II, N° 8, bl. 36; — BÖHME, *Alld. Lb.*, N° 34, bl. 107. — Besproken bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 210; behoort volgens den schrijver tot de 15^e eeuw.

AANTEKENINGEN.

- 4 str., 1 r. tekst : *quam*.
6 str., 3 r. t. : *is*.
7 str., 1 r. t. : *reedt*.
9 str., 1 r. t. : *quam*.
11 str., 2 r. t. : *dan heden d'sen dāch*. Zie str. 10, 4.
14 str., 4 r. : *hem* bijgev. door H. v. F.
18 str., 1 r. t. : *vrou, God segken u, vrouwe*, zie str. 5.
18 str., 2 r. t. : *wille is*, zonder elisie.
22 str., 1 r. : *hebben* bijgev.
22 str., 2 r. t. : *wille niet*; W. en H. v. F. *wilse*.
24 str., 3 r. t. : *sit*.

MELODIE.

Sout. Ps. 137.

LXXII.

MET LUSTEN WILLEN WI SINGHEN.

Ps. 141.

Ut modern.

Met lus-ten wil-len wi sin-ghen en-de lo-ven dat

room - sche rijc, van Co-nine Maxi - mi -

li - aen, ghe bo - ren uit Oos-ten -

The musical score is written for voice and piano. The key signature has one flat (B-flat). The time signature starts as 2/2, changes to 3/2, and then to 3/4. The vocal line includes triplets and is accompanied by a piano part with chords and single notes. The lyrics are in Dutch and correspond to Psalm 141.

1. Met lústen wíllen wi sínghe
ende lóven dat róomsche ríj,
van cóninc Máximiliáen,
ghebóren uit Óostenríj;
den édelen cóninc, den édelen stáet,
hoe dát hi síjnder vróuwen
uit Británien beschréven háet.
2. Die bríeven héeft si vernómen,
die édel jóncfrou sáert :
« díe met mí wil ríden,
die máket hem óp die váert;
ic moet ríden ná dat dúitsche lánt
tot mínen édelen hère,
hi ís mi ónbecánt. »
3. Die brúit sat óp met éren,
si réet na dat dúitsche lánt
met súchten énde met béven,
groot jámmer quám daer ván;
dat déde die cóninc van Vráńkeríj;
door sijn lánt so móeste si ríden,
die jóncfrou was dúechdelíj.
4. Doen réet si een wéinich vóort;
die cóninc quam haer téghen ghegáen.
van tránen werden hare óghen nát,
si wért seer ónghedáen.
hi séide : « God gróete u, jóncfrou téer,
u ére wíl ic behóuden,
den róomschen cóninc te lée. »

5. Si sprác : « dat en wil Gód nemmerméer,
ghi hébt een ánder wijf,
ic heb enen cóninc tot een hère,
ghebóren uit Óostenríj; ^ó
hi is édel ende dáertoe fijn,
ter éren van hém willic drághen
van góude een cránselíjn. »
6. — « Míjn wijf en was niet óut ghenóech,
si en héeft maer néghen jáer,
si wás mi teghen wíl gheghéven,
dat ségghe ic ú voorwáer;
het wás een jóncfrou op désen dách,
si wért mi tóegheschréven,
doen sí in der wíeghen lách.
7. « Die páus nam dat ghélt van mí,
hi schéide mi ván minen wíve;
hi schéide ons béide te sámen,
twee sielen ende énen líve.
mer dát sal cósten so ménighen mán
die dáerom súllen stérven;
luttel schúlden hébben si daerván. »
8. Si schréide nácht ende dách;
si schréide al óm haer éer;
van tránen werden hare óghen nát,
si versúchte so láncs so méer.
si sprác : « dat en wíl God némmerméer,
ic sál míjn ére behóuden
den róomschen cóninc ter éer. »

9. Die dit liedenken éerstwerf sǒnghen,
dat wáren drie rúiters ffin;
si hébbent so líchte ghesǒnghen,
te Cúelen óp den rijn;
si trócken al dóor des cónincs lánt,
om búit so sǒuden si gánghen,
si en hádden ghélt noch pánt.

TEKST.

Ant., Lb., N° 115, bl. 174, "Van Keyser Maximiliaen." — Karel VIII, verloofd met de dochter van Maximiliaen, Margaretha van Oostenrijk, zond deze tot haar vader terug, en trouwde met Anna van Bretagne (1491). — Duitse 15e eeuwse tekst bij BÖHME, N° 378, bl. 465.

AANTEKENINGEN.

- 1 str., 5 r. *A. L., die edel coninc.*
1 str., 7 r. *A. L., hae.*
3 str., 5 r. tekst : *Vrancric.*
6 str., 3 r. t. : *teghen minen wil.*
9 str., 1 r. t. : *sanc.*

MELODIE.

Sout. Ps. 141. — In de Nied. Geist. Lied. des XV Jahrh., Hor. Belg., X, vindt men twee lezingen met achtregelige strophe, van het lied van Joannes Brugman (Zie over dit laatste : W. MOLL, Joannes Brugman, II, 207; Dr ACQUOY, Middellevse geestelijke liederen en leisen, bl. 10 en 52; D. F. SCHEURLEER, Een dev. en de prof. boecken, aant. bl. 336), N° 107, bl. 211, op de wijs : "Het toghen uut drie lantsheren, al...." dat aanvangt : "Mit vroechden laet ons singhen," en N° 108, bl. 244, variante van N° 107, dat met dezelfde woorden begint en gezongen werd op de wijs : "Mit vrouden willen wi singhen || schoon boelken bi der hant || van drien...."

De aanvangsregel der Sout. : "Met lusten willen wi singhen || ende loven dat Roomsche rijk," bewijst dat het bovenstaande zevenregelig lied op de melodie van Ps. 141 gezongen werd. Zooals BÖHME het doet opmerken, had W. geen recht om het lied, "Die drie Lantsheren," N° 109, bl. 165, A. L., dat aanvangt : "Met luste willen wi singhen, || schoon lief, al bider hant || van drie lantsheren dinghen," en waarvan de strophe achtregelig is, door veranderingen aan de melodie op de muziek van gezegden Ps. te brengen. De strophe en de berijming der

der *Sout*. is insgelijks zevenregelig. « De drie Lantsheren » zooals het daarop gebouwde hierboven gemelde geestelijk lied, werden stellig op eene andere melodie gezongen. — Als wijze aangehaald : « Met vreuchden willen wij singhen » in de Geuzenliederen, uitg. H. J. VAN LUMMEL, bl. 177, voor het lied met zevenregelige strophe : « Duckdalve ben ick gheheeten. » — De melodie bij BÖHME, ofschoon tot het dorisch toongeslacht behorende, staat in verband met de melodie van Ps. 141. Wij laten die, naar de lezing van BÖHME, hier in moderne notatie volgen :

Nun wölln wir a - ber sin - gen und
wöl-lens he - ben an Von Kei-ser Ma - xi-
mi - li - an und sei - ner Kei-ser - li - chen
kron, Und sei - ner Kei-ser-lichn ma - je - stat : dasz
er dem frewlein aus Bri - ta - nia heim-lich verschriben hat.

LXXIII.

HET VOER EEN MARCHDELIJN OVER RIJN.

Ps. 146.

Re metabeliek.

The musical score is written for a three-part setting (Soprano, Alto, and Bass/Tenor) with piano accompaniment. It is in 2/2 time and features a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are in Dutch. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, time signatures, and dynamic markings. There are also some editorial markings like '3' and '5' above certain notes, possibly indicating triplets or fingerings.

Het voer een maech-de-lijn o - ver rijn

tsa-vonts al in der ma - ne - schijn met

haer sneewit-te han - den, die win-ter tot haer-der

schanden, die win-ter tot haer-der schan - den, ja, schan - den.

1. Het vóer een máechdelijn óver rijn
tsávonts al índer mánen schijn
met háer snee witte hánden,
die wínter tot háerder schánden, ja, schánden.
2. Met dien quam dáer een rídder gheréden,
hi gróete die mághet tót dier stéde,
hi séide : « God gróet u réine,
waer óm staet ghi h́ier alléine? ja, alléine? »

3. — « En dát ic hîer alléine stá,
dat dóet dat íc ghenen bóel en há,
die íc met herten méine,
daer óm sta ic hîer alléine, ja alleine. »
4. — « Och máechdelijn, wóude mét mi gáen,
ic sóude u léien daer róoskens stáen,
so vérre aen gheender gróender héiden,
daer schápen ende lámmeren wéiden, ja, wéiden. »
5. — « Crijsman ghi sijt te hóoch ghebóren,
ic ontsie so sére mijns váders tóren,
ic wílt mijnder móeder vrághen,
of íc metten lántsnecht mach wághen, ja wághen. »
6. « Och móeder, » séit si, « móeder mîjn,
nu wécket mí inder máne schíjn,
laet mí die lámmeren wéiden,
so vérre aen gheender gróender héiden, ja héiden. »
7. — « Och dóchter, ghi sijt noch véel te cleín,
ghi slápet noch wél een jáer alléin,
tso héime so súlt ghi blíven,
ende spínnen die gróene síde, ja, síde. »
8. — « Dat íc tso héime blíven móet,
dat dóet mijnder herten grote wéder spóet,
die lántsnecht mách wi wérden,
desghelijcs en was nóit opter áerden, ja, áerden. »
9. Die móeder slóot haer dóre tóe,
dat máechdelijn spránc ter vénster úit,
si wíld den lántsnecht háven,
haer léven wóude si wághen, ja, wághen.

10. Dīe dit līedeken ēerstwerf sānc,
een vróom lantsnécht is hí ghenáemt,
hi hévet wél ghesóngghen,
van die alder līefste is hí ghedróngghen, ja, ghedróngghen.

TEKST.

Autw. Lb., N° 61, bl. 91. — Van Duitsche afkomst, zie Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 390. — Duitsche tekst, doch anders bewerkt, bij UHLAND, N° 109, bl. 251, en BÖHME, N° 56, bl. 140. — Aangehaald als " wijs " *Een dev. ende prof. Boecwken*, Antw. 1539, N° 34 (Uitg. D. F. SCHEURLEER, bl. 54) voor het lied : " als Jesus sal rechtveerdich zijn " en *Nieu Amst. Lb.*, 1591, bl. 93, voor het lied : " Met liefd' ghequelt soeck ick u raet. "

AANTEKENINGEN.

3 str., 1 r. tekst : *om dat.*
7 str., 1 r. t. : *wel te cleyne.*

MELODIE.

Sout. Ps. 146, na de wise : " Het voer een maechdelijn over rijn, || si hoede haers vaders lammerlijn. " SCHEURLEER, t. a. p. bl. 327, doet terecht opmerken, dat het niet gewaagd is te veronderstellen, met het oog op de 6^e strophe, dat de mel. van Ps. 146 tot N° 61, A. L., behoort. Volgens de *Sout.* wordt het derde vers telkens herhaald en sluit ieder strophe met een refrein; alleen de 3 str., A. L. heeft het refrein bevaard; wij hebben het in bovenstaanden tekst bij elke strophe hersteld. — BÖHME, t. a. p.

LXXIV.

WEL OP, MIJN CNAEPJES GOET.

Ps. 147.

Re metabiliek.

Wel op, mijn cnaepjes goet, en sa-delt mi mijn
paert! naer Cro-nenburch wil-len wi
ri - den, en de wech is wel ri - dens

The musical score is written in 2/2 time and D minor. It features a vocal melody and a piano accompaniment. The vocal line is on a single staff, while the piano accompaniment is on a grand staff (treble and bass clefs). The lyrics are in Dutch and are placed below the vocal staff. The score consists of three systems of music. The first system contains the first line of the song. The second system contains the second line. The third system contains the third line. The piano accompaniment provides a steady harmonic support for the vocal melody.

1. « Wel op, wel op, mijn enaepjes goet,
en sadelt mij mijn paert!
naer Cronenburch willen wi riden,
en de wech is wel ridens waert. »
2. Als si wel over der heide quamen
beneven het groene velt,
daer quam hem ontmoeten een ridder,
het was een jonghen helt.
3. « Och ridder, och ridder, hoe vaerje toch,
was isser de vaert van jou?
en gaetje misschien opt jaghen
en latet alleen u schoon vrou? »
4. — « Willecom, willecom, mijn vreemdelinc,
mijn vrou die isser so trou.
daer staet er mijn slot, daer woont er mijn vrou,
gaet, haelt er den lone van jou! »

5. Jonc Gherrit die ghingher uit jaghen,
uit jaghen den helen dach;
hi keerder hem wel weder omme,
den vreemdelinc wast dat hi sach.
6. « En kenje ooc wel den gouden rinc
en den rinc van roden gou?
jonc Gherrit, kenje den gouden rinc
en daer op dat bloempje so blau? »
7. — « Mijn ridder, bilo! dat en is niet waer,
dat en isser gheen rinc van mijn vrou,
en ic sweer het al op mijn ridderwoort,
'r toe isser mijn wijffe te trou! »
8. — « Jonc Gherrit, kenje den gouden rinc
en daer op dat bloempje so blau?
en daer op met rode ghescreven
de name al van u schoon vrou? »
9. Jonc Gherrit wierp hem den hantschoen voor,
jonc Gherrit street er te paert;
hij sloech wel den vreemden riddersman,
so dat hi nederseech ter aert.
10. Jonc Gherrit reet opt hoghe slot,
wel vliegende op het slot;
hi en clopte niet lanc met den poorten rinc,
hi ranner de poorte op.

11. « Och moeder, » seidese, « moeder,
jone Gherrit comt er so fel;
hoe brenghen wi hem wel te vrede?
och moeder, wat raet je mi wel? »
12. Haer moeder nam uiter wieghen,
dat kintje so cleine si nam,
si droech het so bli op haer armen,
den vader onteghen si quam.
13. « Mevrouw, wat salder het kindekijn?
ten isser bi god niet mijn!
mevrouw, het en is niet mijn soontje,
het moet er een bastaert zijn. »
14. Hi liep er van trappe tot trappe
en hi deder wel menighen ganc,
tot hi er op hogher tinnen
moi Ale zijn huisvrouw vant.
15. Moi Ale quam hem te groeten,
gheen wordeken hi haer boot!
hi nam het swaert uiter scheiden,
moi Aeltje sal sterven den doot.
16. Wat sach hi aen haar handen?
den vingherline root van gou.
bilo! dat wasser den selven rine,
dien hi wilen ontvinc ter trou.

17. Hi nam se wel in zijn armen,
hi custe haer roder mont;
si seghenden God van hemel,
si dankten hem duisent stont.

TEKST.

Dit lied verscheen voor het eerst bij H. v. F., *Hor. Belg.*, II, bl. 156, 1ste uitgave (1833) met de melding : dies und das folgende lied sind in Holland entstanden. Näheres darüber behalte ich mich vor gelegentlich nachzuholen. — Ondertusschen werd het lied, als een echt oud lied, uitgegeven door KRETSCHMER, *Deutsche Volkslieder*, I, Nr 20, bl. 27, vertaald in het Duitsch en door SNELLAERT opgenomen met den tekst van H. v. F., in WILLEMS' *Oude Vl. Lieder*, Nr 78, bl. 195. Eerst in 1852 maakte H. v. F. in het VIIIe deel der *H. B.*, bl. V, bekend, dat het lied van hem zelf was. — De twee regelen ons door de *Sout.* bewaard, hebben zoowel als den tekst van den psalm zelf drie accenten in ieder vers. De verzen van H. v. F. hebben daarentegen niet overal een gelijk getal accenten; het eerste vers heeft in de verschillende strophen nu eens vier, dan weer drie accenten.

AANTEKENINGEN.

1 str., 3 r. tekst : *vil.*

MELODIE.

Sout. Ps. 147. Na de wise : *Wel op laet ons gaen riden || en sadelt mi mijn peert.* — KRETSCHMER, t. a. p. De melodie eindigt onregelmatig op de *dominante*.

LXXV.

RIJC GOD, HOE MACH DAT WESEN.

Ps. 148.

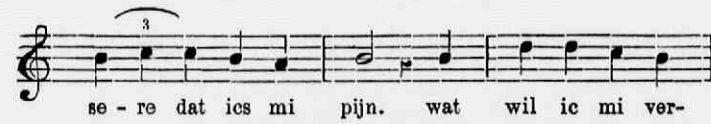
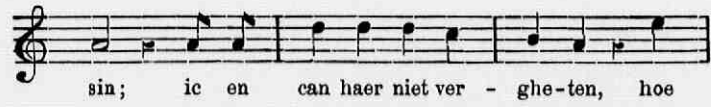
Re met Si.

The musical score is written for a four-part vocal setting (Soprano, Alto, Tenor, Bass) and piano accompaniment. It is in 2/2 time and G major. The lyrics are: 'Rijc God, hoe mach dat wesen, dat ic dus droe-vich ben? ic hadde een uit-ghe-le-sen, so vast in mi-nen'. The score features several triplet markings (indicated by a '3' over a bracket) in the vocal parts. The piano accompaniment consists of a right-hand melody and a left-hand bass line.

Rijc God, hoe mach dat we - sen, dat

ic dus droe-vich ben? ic hadde een uit-ghe-

le - sen, so vast in mi-nen

1. Rije Gód, hoe mách dat wésen,
dat íc dus dróevich bén?
ic hádde een útghelésen,
so vást in mínen sín;
ic en cán haer níet verghéten,
hoe sére dat ícs mí pijn.
wat wíl ic mí verméten?
druc móet mijn éighen sijn.
2. — « Schoon lief, ic sôu u vrághen,
woudjít in dúechden verstáen,
sal íc noch lángher jághen,
eer íc u sal cónnen gheváen?
ic hébbe u útvercôren
al ín dat hérte mijn;
secht mí, salt sijn verlóren,
druc móet mijn éighen sijn. »
3. — « Ghesélle, wel lieve ghesélle,
secht mí tot déser tíjt,
hoe dórst ghi mí vertéllen,
dat ghí in drúcke sijt?
al hébdi mí útvercôren,
wat wéet ic úwen grónt?
mach ú wat góets ghebúeren
weest húesch in úwen mónt.
4. — « Schoon lief, cost íc vercríghen
van ú een tróostelijc wóort,
mijn cníekens sóude ic búighen
voor ú, alst wél behóort,

seer stílle sóude ict drághen
al ín dat hérte mǐjn ;
wat báet dat íc veel clághe?
druc móet mǐjn éighen sijn. »

5. — « Ghesélle, ghi sijt schóne van wóorden,
bedróch is ú gheléert;
ghelǐc den wínt van nóorden,
sidí van mí ghekéert;
men mách u níet betróuwen,
dat ségghe ic ú goet rónt;
beghéerdi wíl van vróuwen,
sijt húesch in úwen mónt. »

6. — « Schoon líef, wilt góelic wésen,
antwóort mi níet te fél,
ic heb dícwíls hóren lésen,
dat twee líefkens námaels maken spél;
ic hópe den tíjt sal kéren.
al schíet ghi ú feníjn,
nochtáns wil íc u éren,
al soude druc mǐjn éighen sijn. »

7. — « Ghesélle, ghi sóut u schámen,
dat ghí mi dus díc vermáent;
ghi gáet al dóor die brámen,
den wéch is ónghebéent
dien ghí beghínt te tréden.
och, wíste ic úwen grónt!
ic wáer noch bát te vréden,
waerdi húesch in úwen mónt. »

8. — « Schoon lief, laet úws ghedínken
so ménighen swáren súcht,
die íc u plách te schínken
ende ál uit góeder dúecht;
ter stráten énde ter kérken
als ic sách u blide aenschíjn,
hebdíjs niet willen mérken,
so moet druc mijn éighen sijn. »
9. — « Ghesélle, u sóete wóorden
die gáen uit hérte mijn,
mer óft alsó ghebúerde,
dat wáter wórde wíjn
ende ghí mijn mínne cost críghen,
waer ú dat níet een vónt?
soudí wel cónnen swíghen
ende húesch sijn in úwen mónt? »
10. — « Och já ic, rein vróuwelic wésen,
van ú heb íct gheléert,
so wáer minen druc ghenésen,
wes ghí op mí beghéert;
och mócht mi dát volcómen!
u líeflic blide aenschíjn
en dérf ic níet berómen;
druc móet mijn éighen sijn. »
11. — « Ghesélle, laet u níet verlánghen,
leeft vóort op góeden tróost,
men léit so ménighen ghevánghen,
die námaels wért verlóst;

weest hûesch tot állen tíden,
en máect dat niemant cónt,
trou súldi áen mi vinden,
sijt hûesch in úwen mónt. »

12. — « Ic dánke u, Vénus mínne,
van úwer dúechden gróot,
God láet mi tróu aen u vinden,
helpt mí uit déser nóot;
u vriendelíc aenschóuwen
doet mijnder herten pijn,
o réin natúre van vróuwen,
laet vrúecht mijn éighen sijn. »
13. — « Ghesélle, wilt vrúechde bedríven,
als nú tot déser tíjt,
ic wíl u vrúecht toeschríven,
mijn herte hebdí verblíjt;
al mét vrou Vénus strále
hebdí mijn herte doorwónt,
u éigen ben ic altemále,
weest hûesch in úwen mónt. »
14. — « Vrouwen ére mách ic wel schríven,
wat mách mi ánegáen?
een blóeme boven álle wíven
die héeft mi tróost ghedaén;
mijn tróuwe is mí ghelónet,
vaert wéch, mijnder herten pijn!
mijn drúc derf mí niet róuwen
vruecht sál mijn éighen sijn. »

15. Ter éren van alle vróuwen,
so ís dat liet ghemáect,
mer lóont si dát met tróuwen,
dan ís dat wél betáelt;
men mách wel ére bewísen
schoon vróuwen op élc termíjn;
cost ic tróost van háer vercríghen,
druc sóude verghéten síjn.

TEKST.

Antw. Lb., N° 141, bl. 210, "Een out liedeken." — Vgl. str. 1 en 11 met str. 1 en 5 van N° 131, bl. 197, *A. L.* In dit laatste lied, dat denzelfden strophenbouw heeft, vindt men voor de vier eerste verzen van str. 1 :

O lácen! hóe macht wésen,
dat ic dus trúerich bèn?
ic hád een úitghelésen,
si staet so vást in minen sin.

en van str. 5 :

Ghesélle, wel lieve ghesélle,
leeft vóort op góeden tróost,
hi léit dicwils gevángen,
die námaels wórt verlóst.

Wellicht werden beide liederen op dezelfde melodie gezongen. — Tegenover het vierde vers der eerste str. van N° 141 is het vers : " si staet so váste in minen sin " (ook te scandeeren : " si stáet so váste in minen sin ") een stellig bewijs van hetgeen wij hierboven bl. 57 en vgl. van voor het metrum overtollige d. i. tusschen- of bijgeschoven woorden, gezeid hebben.

Aang. bij Dr G. KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 270, onder de " samenspraken ".

AANTEKENINGEN.

- 5 str., 1 r. tekst : *gheselle, ghi sijt seer schone.*
14 str., 2 r. tekst : *ves mach mi aengaen.*
15 str., 2 r. t. : *men loont so die.*
15 str., 4 r. t. : *daerom ist.*

MELODIE.

Sout. Ps. 148 en J. FRUYTIERS' *Ecclesiasticus*, Antw. 1565, N° 90, bl. 170.

LXXVI.

WIE WIL HOREN EEN GOET NIEU LIET.

Ps. 149.

Dorisch.

Wie wil ho-ren een goet nieu liet van dat Tant-

wer-pen is ge - schiet, al van drie vroukens

re - ne? si had - den den

cna - pe van den hui - se so lief, si en

lie - ten hem niet sla - pen al - le - ne.

1. Wie wil h ren een goet nieu liet
van dat Tantw rpen is geschiet,
al v n drie vróukens r ne?
si hádden den cn pe van den huise so lief,
si en lieten hem niet slápen alléne.
2. D en dat w s de dóchter fier,
de tw este w s de c menier,
die d rde mach men  oc wel n emen,
het w s dat schóonste  nder joncwijf,
een sch ne r se blóeme.

3. Die máechden álle wáren bedúcht,
want álle drie si wáren bevrúcht,
en ál met cléinen kínde;
déen al tóttér ánder sprác :
den váder súllen wi wel vínden.
4. Als váder en móeder dát vernám,
si wáren álle búi seer grám
al óm der dóchter wille;
al sónder die cléine kínderkéns
si hádden wel geswéghen stille.
5. Maer smórgens vróech als twás schoon dách,
den váder totten cnápe spréken men sách,
en ál met grámmen sinne :
« hout dáer, mijne cnápe, daer ís u ghélt,
ende en cómt hier níet meer ínne. »
6. Áls die dóchter dat héeft aenhóort,
haer hérte beswáerde réchte vóort,
si en cóst een wóort niet spréken;
si sách den líefsten ten huise uit gáen,
haer hérteken dócht haer te bréken.
7. Die dóchter en vergát haer sélven níet,
si déde dat háer die cnápe riet,
si stréec hem ná met lústen;
si nám hem ín haren wíttén árm :
bi ú, lief, wíl ic noch eens rústen.

8. Maer álst den Lándeken héeft verhóort,
van herten wás hi séer verstóort,
en al óm des méesters wille.
hi héeft den cnápe bi hém ontbóon :
oft hi de wéwe tróuwen wille.
9. « Heer Lándeken, hóort na mĳn bedfēt :
die wéwe die en beghére ic níet,
ken bēn daer níet in gehóuwen ;
maer tís die dóchter vān den hūise,
ic sóude haer ghérne tróuwen. »
10. Die Lándeken díe aenhóorde dwóort,
hi wás opten cnápe so séer ghestóort
omdat hise níet en wilde tróuwen,
ende liet hem léiden óp den stéen,
daer wíl hi hem éwelic hóuwen.
11. Wacht ú, ghi méiskens gróot en cléin,
bewáert altóos u éerken réin,
wacht ú van gróte búiken ;
wannéer dat willeken ís ghedaén,
dan ís die vríentschap úite.

TEKST.

Antw. Lb., N° 218, bl. 338. « Een nieu liedeken. » — Aang. bij Dr KALFF, *Het Lied in de M. E.*, bl. 414, waar de schrijver zegt : « De gang van het verhaal is mij niet geheel duidelijk. Misschien moet men echter in aanmerking nemen, dat dergelijke liederen gedicht werden voor een publiek, dat dikwijls aan een half woord genoeg had, omdat het op de hoogte was van de feiten. »

AANTEEEKENINGEN.

- 3 str., 2 r. tekst : *want si alle drie.*
4 str., 3 r. t : *des dochters.*
5 str., 1 r. *als*, bijgev.
5 str., 2 r. t. : *cnaep.*
5 str., 4 r. t. : *de liefste.*
8 str., 4 r. t. : *ontboden.*
9 str., 1 r. t. : *hoor.*
10 str., 4 r. *liet* bijgev.

MELODIE.

Sout. Ps. 149.

LXXVII.

EEN OUDE MAN SPRAC EEN JONG MEISKEN AEN.

Einde der Ps.

Re met Si 4.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a single vocal staff in 2/2 time with the lyrics 'Een ou - de man sprac een jong'. The second system adds a piano accompaniment with treble and bass staves. The third system changes the key to 3/2 and includes triplets in the vocal line with the lyrics 'meis - ken an: "schoon lief, wil - di'. The fourth system continues the piano accompaniment. The fifth system returns to 2/2 time with the lyrics 'be - te-ren mijn ver - driet?" — "neen ic, ". The sixth system concludes the piece with a final piano accompaniment. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

Een ou - de man sprac een jong

meis - ken an: "schoon lief, wil - di

be - te-ren mijn ver - driet?" — "neen ic, "

1. Een oude mán sprac een jonc méisken án :
« schoon lief, wildi béteren mijn verdriet? »
— « néen ic, » séidese, « lieve Ján,
van úwen biere en dórst mi niet.
tis béter dát ghi ván mi vlíet,
ghi dóet doch ál verlóren pijn :
mijn bóelken móet een jónc man sijn. »
2. — « Schoon lief, ic sóude mi ghéerne páren,
waert ú belíefte, nú ter tíjt. »
— « spreect een oude quene van tséventich járen,
out ende verrómpelt alsó ghi sijt !
aen ú en ís doch ghéen profijt,
ghi en tápt niet dán verscháelden wíjn :
mijn bóelken móet een jónc man sijn. »
3. — « O mijnder wáerde súver júecht,
héerte ende sín hanghet ál aen di ! »
— « stelt ú te vréden óft ghi múecht,
wi en díenen niet te sámen íc ende ghi.
out ende versléten dúncet ghi mí,
wat sóudt ghi schríven in mijn francíjn?
mijn bóelken móet een jónc man sijn. »
4. — « Schoon lief, wilt dóch doen mijn avijs,
so sál ic u máken van góede ríjc. »
— « een jónc man staet bát in mínen prijs,
ghelíjc soect áltíjt síjns ghelíjc.
wat sóudt ghi dúeghen op énen tíjt,
dan drónken drínken als een swíjn ?
mijn bóelken móet een jónc man sijn. »

5. — « Ic mách wel clághen mĳn verdrĳet,
ic mínne en wórde níet ghemínt. »
— nu swĳghet, « séit si, » lúrefáes!
vrijt élders dáer ghi tróost ghewínt.
ic hébbe bemínt enen jónghelinc,
mĳn hérte verblĳt in sĳn aenschĳn :
mĳn bóelken móet een jónc man sĳn.

TEKST.

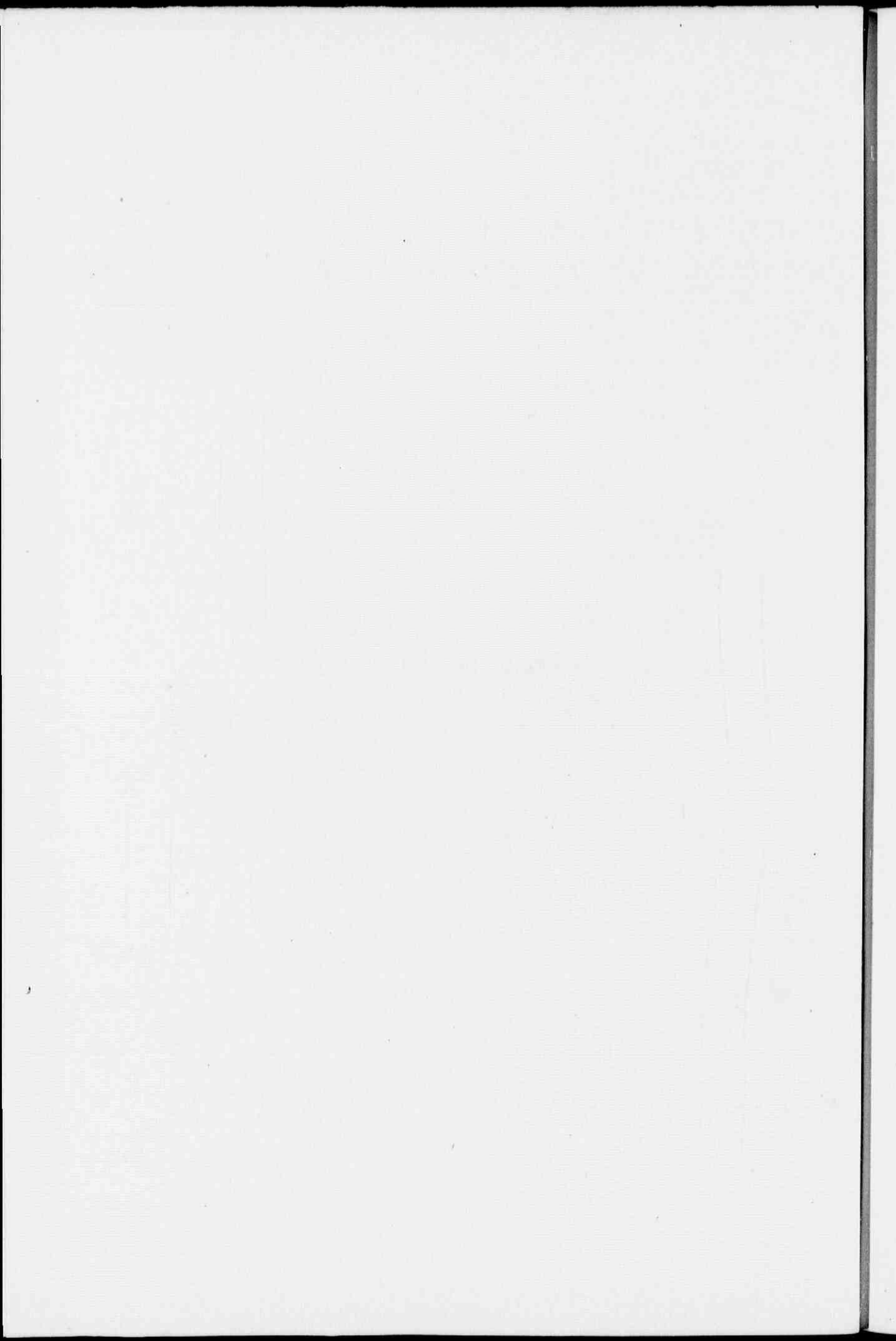
Antw. Lb., N° 37, bl. 52, « Een nieu liedeken. » — H. v. F., *Hor. Belg.* II, N° 121, bl. 229. — Dr G. KALFF, *Het lied in de M. E.*, bl. 447.
— Dergelijke liederen bestaan in groot getal ook bij andere volkeren.
— Sprekende over het lied : « Mon père et ma mère sy m'ont mariée || à un
viel bon homme, » dat voorkomt in *Chansons du XVe siècle*, uitgegeven
door GASTON PARIS, met de muziek in moderne notering gebracht door
A. GEVAERT, Parijs, 1875, zegt de uitgever : Cette chanson appartient
à toute une classe, qu'on peut appeler les chansons de la mal mariée, ou
de la maumariée.

AANTEEKENINGEN.

- 1 str., 1 r. *Sout.* sic, *A. L.*, sprac een meishen an.
3 str., 1 r. *mĳnder*, bijgev. — H. v. F., *o waerde suiver jochet*.
4 str., 5 r. tekst : *doeghen*, H. v. F. *doghen*.

MELODIE.

Op het einde der *Sout.* zonder N°. — Komt voor in de tafel van het
meerstemmig *Kamper Lb.* beschreven bij Dr G. KALFF, t. a. p. bl. 643.
— STALPERT, *Gulde-jaers feest-daghen*, Antw. 1635, bl. 1004, zelfde
melodie : « Stem : als 't begint, » voor het lied : « Gegroet zijt Simon. »

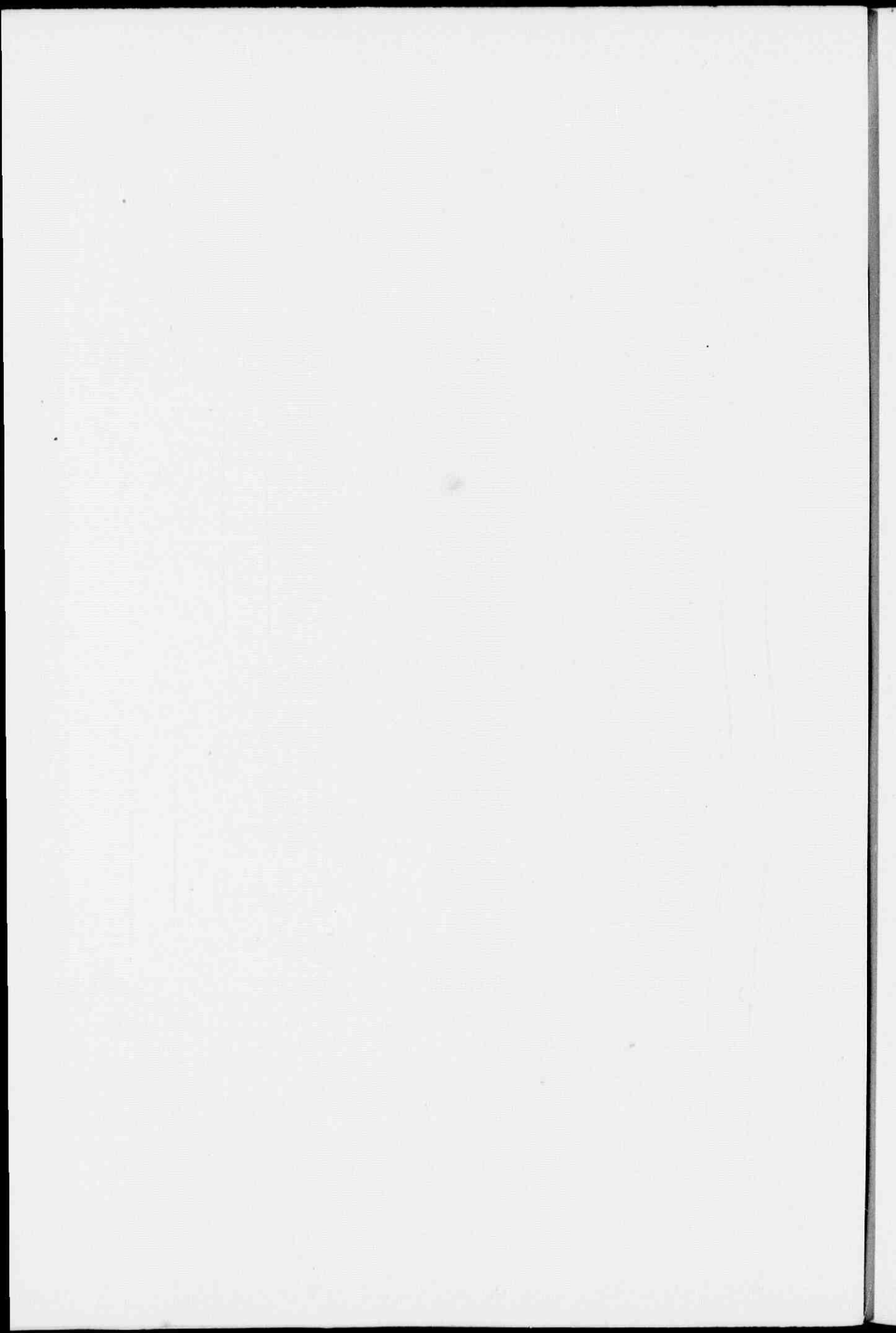

AANHANGSEL

DANSWIJZEN

EN

FRANSCHÉ LIEDEREN

I.

DEN LANCASTEN DACH VAN DESEN JARE⁽¹⁾.

Ps. 125.

Hypodorisch (zestonig).

Den lancsten dach van de-sen ja-re die brengt ons vreuchden

clei-ne.

TEKST.

Ontbreekt, buiten de aanvangsregelen opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 125, na die wise van een dansliedeken : " Den lancsten dach, " enz. — Volgens de tafel der *Sout*. : " Die lancste nacht, " enz.

(1) Zie bl. 47 hierboven, aant. 2 en bl. 100, aant. 1.

II.

HOE SOUDE IC VRUECHT BEDRIVEN?

Ps. 133.

Hypodorisch (zestonig).

Hoe soude ic vruecht be - dri - ven? mijn le - ven valt....

The musical score is written in 2/2 time. It consists of a melody line (treble clef) and an accompaniment line (bass clef). The melody begins with a series of eighth notes, followed by a half note, and then a series of eighth notes. The accompaniment consists of a series of eighth notes, followed by a half note, and then a series of eighth notes. The score includes repeat signs and first/second endings. The first ending is marked '1ste maal.' and the second ending is marked '2de maal.'

TEKST.

Ontbreekt, buiten den aanvang opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Sout. Ps. 133, na die wise van een dansliedeken : « Hoe soude ic, » enz

III.

LE BERGER ET LA BERGIERE.

Ps. 135.

Re met Si ♩.

dict a son mi - gnon : re - pre-nons nos - tre al - lai -

ne, le loup em - por - te noz mou - tonz, pour Dieu, saul-

vez la lei - ne.

TEKST.

Nederlandsch : Onbekend, buiten den aanvang opgegeven door de
Sout. — *Fransch* : COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum*

Saeculi XVI, Tom. XII, N^r 13, bl. 39, vijfstemmig bewerkt door
NIC. GOMBERT. — WECKERLIN, *L'ancienne chanson populaire en France*,
1887, bl. 264, variante (1573).

MELODIE.

Sout. Ps. 135, na die wise van een dansliedeken : " Lijken sou
backen, mijn heer sou kneen. " Int walsch : " Le berger et la bergiere
sont a lumbre dung buysson. " — Gedeeltelijk bij COMMER, t. a. p. —
Dr G. P. N. LAND, *Luitboek van Thysius*, N^r 43, variante.

IV.

COST IC DIE MANE SCHIJN BEDECKEN.

Einde der Ps.

Ut modern. Cost ic die ma - ne schijn be-

dec-ken, hoe gaern soud ic bi nach-te

1ste maal.
gaen....

2de maal.

TEKST.

Ontbreekt, buiten de aanvangsregelen opgegeven door de *Sout*.

MELODIE.

Op het einde der *Sout*. : « Den lofsanc der drie kinderen in den vierigen oven, DANIEL 3 cap. Na een danslieden ».

V.

DONT VIENT CELA, BELLE, JE VOUS SUPPLYE.

Ps. 72.

Hypodorisch (zestonig).

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, with a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 2/2. The melody is characterized by a series of eighth and sixteenth notes, often grouped in threes (triplets) and marked with a '3' above the staff. The lyrics are written below the notes, with hyphens indicating syllables that span across multiple notes. The score is divided into several systems, each containing a single melodic line. The lyrics are: 'Dont vient ce - la, bel - de - jours se - ray de le, je vous sup - ply - e, que tris - tes - se rem - ply jus - plus a moy ne vous re - ques a tant queau vrai me'.

Dont vient ce - la, bel -
- jours se - ray de

le, je vous sup - ply - e, que
tris - tes - se rem - ply jus -

plus a moy ne vous re -
ques a tant queau vrai me

com - man dez? Tous -
le man - dez. Je

croy que plus d'a - my ne de -

man - dez, ou

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN. Zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 5, bl. 16. — Een vijfstemmig lied: „Dont vient cela belle” door CRECQUILLON, wordt aangeh. bij EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke des XVI und XVII Jahrh.* bl. 499.

MELODIE.

Ps. 72, „na die wise: Een liedeken met vruechden goet || en dat sal ic ons gaen beghinnen. Int walsce: Dou vien cela.” — De toevallige *S^h* die zich voordoet in de cadenz op de grondnoot *Re* en de tonaliteit stoort, is ontstaan uit later bijgevoegde melismen en wordt bij CLAUDIN in den *superius* niet gevonden.

VI.

LANGUIR ME FAIS SANS T'AVOIR OFFENSÉE.

Ps. 103.

Ut modern.

The musical score is written for voice and piano. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 2/2. The score consists of six systems of music. The first system shows the vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "Lan-guir me fais sans t'a-voir of-fen-". The second system continues the melody and accompaniment. The third system shows the vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "sé - e. plus ne m'es-cripz,". The fourth system continues the melody and accompaniment. The fifth system shows the vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "plus de moi ne t'en -". The sixth system continues the melody and accompaniment. The score includes various musical notations such as notes, rests, and accidentals. There are also some markings above the notes, possibly indicating fingerings or ornaments.

Lan-guir me fais sans t'a-voir of-fen-

sé - e. plus ne m'es-cripz,

plus de moi ne t'en -

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 4, bl. 15, en zesstemmige bewerking door CLEMENS NON PAPA, herdrukt bij COMMER, t. a. p., Tom. XII, N° 24, bl. 72 en getrokken uit *Le treiziesme livre*, Anvers, TILMAN SUSATO, 1550. Zie mede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 475.

MELODIE.

Sout. Ps. 103, na die wise: "Languir me fault."

VII.

DE MON TRISTE DEPLAISIR.

Ps. 113.

Hypodorisch (zestonig).

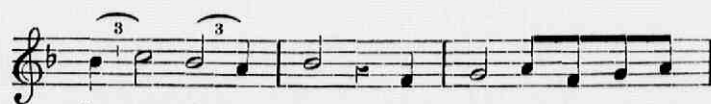
The musical score is written in 2/2 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a single staff with lyrics underneath. The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clef). The score is divided into six systems, each containing a vocal staff and a piano staff. The lyrics are: "De mon tris - te de - plai - sir a vous, bel - le, je my com - plains; car vous traic - tés mal".

De mon tris - te de - plai -

sir a vous, bel - le, je

my com - plains; car vous traic - tés mal

mains, sans nul con - fort; dont, sur ma

foy, comme ap - per -

coy, vous a - vez tort.

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door RICHAFORT; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 3, bl. 14. Zie mede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 809.

MELODIE.

Ps. 113, " na die wise : Waer soe machse zijn, die mi dick heeft verhuecht. Int walsche : De ma tristesse et desplaisir. » — De *mi* ^b, die de tonaliteit stoort, is toevallig en aan latere melismen te danken.

VIII.

J'AY MIS MON CŒUR EN UNE SEULEMENT.

Ps. 117.

Hypodorsch (zestonig).

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff, with a piano accompaniment in the lower staves. The key signature has one flat (B-flat) and the time signature is 2/2. The score is divided into three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are written below the vocal line.

J'ay mis mon cœur en u - ne seu - le -

ment si très a - vant que ne s'en peut sor-

tir. tant plus y pen - ce, et

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, driestemmige bewerking door JAC. ARCADELT; zie COMMER, *Collectio operum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 26, bl. 77, alsmede EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 329.

MELODIE.

Ps. 127, "na die wise: Dese niders met haer quaet fenijn || dese niders met haer quaet fenijn (andere versbouw door verdubbeling der muzieknoden), int walsche: Je my mon coeur." — Eene andere driestemmige bewerking aanvangende: "J'ay mis mon coeur en ung lieu seulement," wordt gevonden in een der liederboeken toebehoord hebbende aan Margaretha van Oostenrijk en berustende in de Kon. Bibl. te Brussel. Deze lezing werd uitgegeven bij R. J. VAN MALDEGHEM, *Trésor Muzical*, 1888, bl. 5. — In beide bewerkingen wijkt de *Tenor* geweldig af van de melodie van Ps. 127. — Aangeh. als wijs in de *Veelderhande Liedekens*, 1599, bl. 231.

IX.

IL ME SUFFIT DE TOUS MES MAULX.

Ps. 128.

Re met Si b.

The musical score is written for voice and piano. It consists of six systems of staves. The first system has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second system has a treble clef and a key signature of one flat. The third system has a treble clef and a key signature of one flat. The fourth system has a treble clef and a key signature of one flat. The fifth system has a treble clef and a key signature of one flat. The sixth system has a treble clef and a key signature of one flat. The piano accompaniment is written in the bass clef. The lyrics are: 'Il me suf - fit de tous mes maulx, puis q'uilz m'ont li - vré a la mort. j'ay en - du - ré peine et tra - vaulx, tant de dou - leur et des con - fort; que'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and triplets.

Il me suf - fit de tous mes maulx, puis q'uilz m'ont

li - vré a la mort. j'ay en - du - ré peine et tra -

vaulx, tant de dou - leur et des con - fort; que

fault il que je pour estre en vos - tro

de dou - leur mon cueur si est

TEKST.

Trente et quatre chansons musicales, Paris, P. ATTAIGNANT, z. j., omstr. 1529-31; eerste strophe, vierstemmige bewerking door CLAUDIN; zie COMMER, *Collectio operum musicorum Batavorum saeculi XVI*, Tom. XI, bl. II en Tom. XII, N° 2. bl. 12. — *Septieme livre des chansons a quatre parties*, Louvain, P. PHALESE, 1570, en in de uitgaven Antw. 1597 en 1636, vierstemmige bewerking door een onbekende; zie EITNER, *Bibliogr. der Musik-Sammelwerke*, bl. 327.

MELODIE.

Sout. Ps. 128, « na die wise : Il me souffit de tous mes malz. » — De mel. komt voor onder de koralen van J. S. BACH; zie *Choix de Chorals de J. S. Bach* annotés par CH. GOUNOD, N° 29, bl. 30 en N° 129, bl. 116.

MAATSCHAPPIJ
DER
VLAAMSCH E BIBLIOPHILEN

BESTUUR :

Voorzitter : F. VANDERHAEGHEN, te Gent.

Secretaris : J. OBRIE, te Gent.

Schatbewaarder : PROSPER CLAEYS, te Gent.

LIJST DER LEDEN.

De Heeren :

I.

FR. VERGAUWEN, te Gent, overleden in 1881.

Dr. V. VANDER HAEGHEN, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

II.

Mr. PH. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1871.

J.-P. BLOMMAERT, te Gent, overleden in 1874.

Dr. EELCO VERWIJS, te Leiden, overleden in 1880.

Mr. N. DE PAUW, te Gent, benoemd den 8sten Mei 1880.

III.

D.-J. VANDERHAEGHEN-HULIN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.

K. ANNOOT-BRAECKMAN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1864.

H. ANNOOT, te Gent, overleden in 1880.

Mr. L. DE HONDT, te Gent, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

IV.

R. BRISART, te Gent, overleden in 1851.

E. VAN DAMME-BERNIER, overleden in 1882.

Dr. P. WILLEMS, te Leuven, benoemd den 22sten Juni 1882.

V.

R. CHALON, te Brussel, overleden in 1889.

VACAT.

VI.

Mr. P.-F. DE DECKER, te Gent, gaf zijn ontslag in Juli 1839.

F.-H. MERTENS, te Antwerpen, overleden in 1867.

Mr. A. ANGILLIS, te Rumbeke, overleden in 1870.

Mr. A. DE PORTEMONT, te Geeraardsbergen, overleden in 1886.

Mr. A. SERESIA, te Gent, benoemd den 4^{den} December 1886.

VII.

Th. DE JONGHE, te Brussel, overleden in 1860.

RIDDER GUST. VAN HAVRE, te Wijnegem, benoemd den 1sten Juni 1860.

De Heeren :

VIII.

- J.-J. DE MULDER, te Oudenaarde, overleden in 1853.
J. DE CRANE VAN HEYSELAER, te Mechelen, overleden in 1857.
MARTINUS NIJHOFF, te 's-Gravenhage, benoemd in 1858.

IX.

- L.-J.-A. DE ROOVERE VAN ROOSEMEERSCH, te Brussel, overleden in 1842.
Mr. F.-J. DE BONNE, te Brussel, overleden in 1879.
Dr. P. FREDERICQ, te Gent, benoemd den 8ten Mei 1880.

X.

- Mr. BARON J. DE SAINT-GENOIS, te Gent, overleden in 1867.
K. DE BROU, te Brussel, overleden in 1877.
J.-B. LAVAUT, te Gent, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XI.

- GRAAF FR. GOETHALS-PECSTEEN, te Brugge, overleden in 1846.
BARON PH. KERVYN VAN VOLKAERSBEKE, te Nazareth, overleden in 1881.
Mr. J.-P. LAMEERE, te Gent, benoemd den 28ten Januari 1882.

XII.

- J. KETELE, te Oudenaarde, overleden te Brussel, in 1856.
L. GEELHAND VAN MERKSEM EN DAMBRUGGE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1887.
Dr. W. VAN HELTEN, te Groningen, benoemd den 11^{den} Januari 1888.

XIII.

- P. KOCKS, te Gent, gaf zijn ontslag in 1845.
J. VAN DEN BOSSCHE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1853.
P. VISSCHERS, te Antwerpen, overleden in 1861.
GRAAF MAURITS DE ROBANO, te Brussel, overleden in 1870.
F. DE CORT, te Elzene, overleden in 1878.
A. VERBAERE, te Gent, overleden in 1881.
Dr. L. VANDER KINDERE, te Brussel, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

De Heeren :

XIV.

- A. KREGLINGER, te Antwerpen, gaf zijn ontslag in 1851.
C. WELVAERT, te Gentbrugge, overleden in 1867.
Dr. M. ROOSES, te Antwerpen, benoemd den 22sten Juni 1882.

XV.

- J.-B.-F. LE ROY, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1853.
Dr. J.-F.-J. HEREMANS, te Gent, overleden in 1884.
J. VERCOULLIE, te Gent, benoemd den 8ten April 1884.

XVI.

- K. PIETERS-MOREL, te Gent, overleden in 1863.
ED. NEELEMANS, te Eekloo, gaf zijn ontslag in 1879.
Mr. BARON J.-B. BETHUNE, te Oost-Rozebeke, benoemd den 8ten Mei 1880.

XVII.

- M.-L. POLAIN, te Luik, gaf zijn ontslag in 1852.
EUG. HERRY, te Gent, overleden in 1857.
AUG. DAELE, te Gent, gaf zijn ontslag in 1871.
Mr. A. ORTS, te Brussel, overleden in 1880.
Mr. J.-O. DE VIGNE, te Gent, benoemd den 28sten Januari 1882.

XVIII.

- Mr. C.-P. SERRURE, te Moortzele, overleden in 1872.
Mr. C.-A. SERRURE, te Kuregem, gaf zijn ontslag in 1877.
Mr. P. CLAEYS, te Gent, *Schatbewaarder*, benoemd den 8ten Januari 1882.

XIX.

- L. VAN ALSTEIN, te Gent, gaf zijn ontslag in 1846.
GRAAF K. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, te Gent, overleden in 1882.
Mr. GRAAF O. DE KERCHOVE VAN DENTERGHEM, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

De Heeren :

XX.

Dr. D.-J. VAN DER MEERSCH, te Oudenaarde, overleden in 1863.
Mr. GRAAF DIEDERIK VAN LIMBURG-STIRUM, te Gent,
benoemd den 14^{den} December 1863.

XXI.

Mr. P.-C. VAN DER MEERSCH, te Gent, overleden in 1868.
F.-H. d'HOOP, te Gent, gaf zijn ontslag in 1881.
Mr. AD. HOSTE, te Gent, benoemd den 9^{den} Juli 1881.

XXII.

Mr. S. VAN DE WEYER, te Londen, overleden in 1874.
Dr. M. DEVRIES, te Leiden, benoemd den 31sten December 1874.

XXIII.

A. VOISIN, te Gent, overleden in 1843.
J. GAUTIER, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.
Dr. C.-A. VAN COETSEM, te Gent, overleden in 1865.
Dr. A. VAN DER LINDE, te 's-Gravenhage, gaf zijn ontslag in 1876.
Dr. K.-A. BARACK, te Straatsburg, benoemd den 28sten Decem-
ber 1876.

XXIV.

Dr. J.-G. DE BLOCK, te Gent, gaf zijn ontslag in 1850.
J. DIEGERICK, te Gent, overleden in 1885.
A. DIEGERICK, te Gent, benoemd den 30ten April 1886.

XXV.

P.-F.-X. DE RAM, te Leuven, overleden in 1865.
RIDDER DE SCHOUTHEETE VAN TERVARENT, te St-Nicolaas, gaf
zijn ontslag in 1887.
Mr. FL. VAN DUYSE, te Gent, benoemd den 24sten Juni 1887.

XXVI.

J.-B. DAVID, te Leuven, overleden in 1866.
Dr. A. WILLEMS, te Brussel, benoemd den 11^{den} Mei 1866.

De Heeren :

XXVII.

C. CARTON, te Brugge, overleden in 1863.

Dr. G. CARTON, te Wijngene, benoemd den 14^{den} December 1863.

XXVIII.

ANT. VAN DALE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1847.

J.-J. DE SMET, te Gent, overleden in 1877.

Mr. J. OBRIE, te Gent, *Secretaris*, benoemd den 16^{den} Februari 1878.

XXIX.

RIDDER K. VAN EERSEL, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1850.

Mr. V. GAILLARD, te Gent, overleden in 1856.

PH. CUYPERS VAN VELTHOVEN, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1869.

Mr. A. VAN DEN PEERBOOM, te Ieperen, overleden in 1884.

JOHAN VAN RUYMBEKE, te Kortrijk, benoemd den 16^{den} Januari 1885.

XXX.

P. DE BRAUWERE VAN STEELAND, te Elzene, overleden in 1855.

Mr. H. RAEPSAET, te Lokeren, overleden in 1871.

PRINS ALF -EMM. DE CROIJ, te Brussel, benoemd den 29sten December 1871.

XXXI.

Ed. MALOU, te Ieperen, overleden in 1849.

BARON H. SURMONT DE VOLSBERGHE, te Gent, overleden in 1887.

BARON SURMONT DE VOLSBERGHE, te Ieperen, benoemd den 11^{den} Januari 1888.

De Heeren :

XXXII.

BARON E. T'SERCLAES, te St-Joost-ten-Oode, gaf zijn ontslag in 1853.

BARON ISID. VAN STEIN VAN ALTENSTEIN, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1871.

Mr. E. DE BORCHGRAVE, te Brussel, gaf zijn ontslag in 1882.

Dr. A. KLUYVER, te Leiden, benoemd den 4de December 1886.

XXXIII.

J. DE MERSEMAN, te Brugge, overleden in 1853.

Dr. FERD. VANDER HAEGHEN, te Gent, *Voorzitter*, benoemd den 20 December 1853.

XXXIV.

ANT. DAEL, te Gent, gaf zijn ontslag in 1866.

Dr. F.-A. SNELLAERT, te Gent, overleden in 1872.

Dr. C.-J.-K. LEDEGANCK, te Brussel, overleden in 1882.

Mr. JULIUS VUYLSTEKE, te Gent, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXV.

THEOD. DE VALENZI, te Gent, overleden in 1855.

J.-B. DE GHELLINCK VAN ELSEGHEM, te Gent, gaf zijn ontslag in 1875.

BARON JAMES VON ROTHSCHILD, te Parijs, overleden in 1881.

GRAAF DE GHELLINCK VAN ELSEGHEM, te Elzegem, benoemd den 22sten Juni 1882.

XXXVI.

F. VAN DE PUTTE, te Kortrijk, overleden in 1882.

Mr. GILLIODTS-VAN SEVEREN, te Brugge, benoemd den 22sten Juni 1882.

De Heeren :

XXXVII.

Dr. J.-A. GROTHE, te Utrecht, benoemd den 21sten November 1884.

XXXVIII.

K.-F. STALLAERT, te Everberg, benoemd den 21sten November 1884.

XXXIX.

Th.-J.-I. ARNOLD, te Gent, benoemd den 21sten November 1884.

XL.

R. VANDEN BERGHE, te Gent, benoemd den 21sten November 1884.

